IZ ŽIVOTA

...NOVO I STARO (Mt. 13,52)

II.
SVEZAK

Msgr. IVAN VLAŠIĆ

IZ ŽIVOTA

SVEZAK II.

TISAK „TIPOGRAFIJE" D. D. U ZAGREBU

„Svaki je književnik . . . kao domaćin, koji iznosi od blaga svojega n o v o i s t a r o."
(Mt. 13, 52).

I m p r i m a t u r.

Biskupski Ordinarijat, Banja Luka. Br. 1717/40.

1. BOŽJA PARTIJA ŠAHA

Bila je Velika Subota. Svećenik je žurno koračao svojom sobom. Oko njega — po stolu, na krevetu, po stolicama — sva sila otvorenih knjiga: sv. Pismo, povijest Crkve, životopisi svetaca, misal itd. Spremao se na propovijed za Uskrs. Govorit će o triumfu Kraljevstva Božjega na zemlji.

Kadgod je morao govoriti o sv. Crkvi, o njezinim porazima i pobjedama, uvijek se je sjetio jedne zanimljive partije šaha, koju je pratio prije mnogo godina. Pa tako i sada. — Kao da gleda, gdje igrači sjede i igraju.

Igrao je mjesni apotekar, stari, rutinirani majstor, i jedan mladi medicinar Apotekar je vukao crne, medicinar bijele. Kibicâ je bilo dosta. Kraj mladog je studenta sjedio kotarski sudac, najbolji šahist u gradu, i pomno pratio igru.

Medicinar, inače dobar šahist, pravio je mnogo loših poteza. Gubio je figuru za figurom. Sudac nije mogao da šuti. Svaki je čas davao upute: »Konja natrag! — S malim naprijed! — Ovamo kulu!« A kad ga student nije poslušao, razgalamio bi se: »Igraj ti, moj dragane, kozaljke, a ne šaha! Nije za kozu sijeno!« i slično.

Na koncu se sudac nije mogao uzdržati. Gurnu mladića na stranu i sam nastavi igru. Kibici su zijevali od dosade, jer igra nije obećavala više nikakve zanimljivosti. Dok su crni stajali skoro netaknuti, kod bijelih je stršio sam kralj s nekoliko piona. Tu se ne da više ništa pomoći.

Međutim sudac povuče naprijed jednog piona. Nitko se nije interesirao, šta je povukao: »Vuci, brate, što hoćeš, izgubit ćeš!« — Ali je nešto drugo privuklo pozornost kibicâ. Apotekar je naime veoma dugo razmišljao, šta bi povukao. »Pa šta toliko razmišlja! Neka vuče, šta bilo, mora dobiti.« Ali apotekar ne vuče.

Svi sa zanimanjem počeše pratiti igru. Opaziše odmah, da je sudac s ovim na oko sitnim potezom doveo apotekara u škripac. Kakogod povukao, rđavo po njega. Napokon povuče. — Sudac odmah istupi s pionom na drugoj strani. Apotekar je opet dugo mislio. Sad je bilo svima jasno: Sa ova dva na oko beznačajna poteza situacija je bila podpuno promijenjena. Bijeli su uzeli inicijativu i bez predaha gonili crne. Sudac je svaki čas govorio: Šah — šah — šah! Na koncu viknu: Šah mat!

Ova je igra ostala svećeniku dugo u glavi. Evo zašto: Kadgod lista povijest sv. Crkve i njezinih institucija, ili životopise svetaca, uvijek mu izgleda, kao da sam Gospodin sjedi i igra. Njegovi su bijeli. A s druge strane daske sjedi sotona sa svojim pomoćnicima i vuče crne.

I čudnovato! Na početku Gospodin redovito uzmiče i gubi, dok mu sotona pobjedonosno ruši

kulu za kulom. Na strani Božjoj obično nastaje sablasna pustoš. Ta je pustoš često puta tako strašna, da se i mnogi vjernici pokolebaju.

Ali najednom! Gospodin pomakne naprijed kakvu sitnicu: možda kakva neuka ribara ili priprosta siromaška; koji put tanku nit paukovu, i stubokom mijenja situaciju. Tim sitnicama goni sotonu bez predaha, dok mu na koncu triumfalno ne dovikne: Šah mat! A svijet se mora zadiviti i pokloniti božanskoj »majstoriji«.

Svećenik je dalje žurno koračao i zadovoljno klimao glavom: »Jest, jest, tako je! Na taj način upravlja On svojom Crkvom, a i udesom pojedinih ljudi.«

Prođoše mu glavom mnoge zgode iz sjajne povijesti Crkve i njezinih ustanova. Redaju se pred njim svemoćni rimski carevi. Onda Arije, Julijan Apostata, Henrik IV., Napoleon Veliki i stotine, hiljade drugih. Svi su oni igrali sa Gospodinom. Ili bolje, sotona je igrao, a oni su samo vukli, i s početka sjajno dobivali, a na koncu sramotno gubili.

Osobito se živo sjeti jedne partije, koja je odigrana sedamdesetih godina prošloga stoljeća u Njemačkoj. Ovaj put je ispred sotone igrao Bismarck, željezni kancelar († 1898.). Pravio je izvrsne poteze i rušio bijele nemilice. A Gospodin s druge strane daske spava — šta li? Kao da nije dorastao mudrom i svemoćnom Bismarcku. Svijet je začuđeno gledao. Vjernici pritrčali Isusu: »Šta radiš, Gospodine? Probudi se, propadosmo!« — Ali Gospodin kao da ne čuje. Bismarck je i dalje haračio po njegovu stadu. Jednim potezom pera protjera sve katoličke redove iz Njemačke. Mislio je: To su najjače kule. Kad

njih oborim, lako ćemo onda obračunati. A Gospodin je bio nemoćan, da to spriječi. Barem tako je mislio sotona i njegov štab.

Slika nad ulazom u školu »crnih sestara« u Banjoj Luci.

Među protjeranim redovnicima bile su i Klanjateljice Predragocjene Krvi. Bježale su pred silom. Bura ih je vitlala kao suho lišće po Evropi. Nekoliko ih pade i u Bosnu. Danas imaju u Nazaretu kraj Banje

Luke jaku kuću maticu i kojih dvadesetak uzornih samostana po hrvatskim zemljama, sa školama, za bavištima itd.

Kako li se je Gospodin morao sladko smijati, dok je Bismarck rušio njegove kule. Ovaj siromah nije ni slutio, da istom rukom, kojom ruši kule Božje, sije sjeme njegovo, koje će pasti na stotine mjesta i u svoje vrijeme donijeti preobilne plodove Božje.

Dakle i ovdje, kao i uvijek do sada, iza prividnog poraza Gospodin pobjeđuje.

Pa ipak je jednom i đavao odnio sjajnu pobjedu nad Gospodinom. Bilo je to na prvi Veliki Petak. Sotona je porušio sve kule Gospodinove. Juda ga je izdao, Petar zatajio, ostali se apostoli razbježali. Još je sam Kralj na bojištu sablasno stršio između neba i zemlje. Na koncu pade i Kralj ... Cijeli pakao triumfalno zaurla Gospodnu: Šah mat!

Božja je stvar konačno i definitivno propala! I sami su vjernici sa žalošću konstatirali, da je sve

svršeno. »Razapeše ga, a mi se nadasmo, da će on odkupiti Izraela«.[1]

Prošlo je otada 19 stotina godina.

*

Iza nekoliko je sati stupala triumfalna procesija gradom. Glazbe su pobjedonosno svirale, zastave lepršale, odjekivalo Aleluja, a djevojčice se u bjelini klanjale Isusu. Svećenik je pod svilenim baldahinom, u zlatnoj, raskošnoj pokaznici pobožno nosio Gospodina i sabrano dovršavao svoje razmatranje.

— Pa šta bi od matiranog Gospodina?

— Šta bi! . . . Ispuni se doslovno njegova riječ: »A ja, kad budem podignut od zemlje (to jest: razapet), sve ću k sebi pritegnuti«.[2] On slavno ustade iz groba. I od toga časa prolazi svijetom slaveći pobjedu iza pobjede. Pod svoje blago žezlo podjarmi narode, države, rase, kontinente . . Hiljadu devetsto godina svjedoči, da je njegov mat bio najveća njegova pobjeda. Svjedok je tome i ova velebna, triumfalna procesija.

Kao plod svoga razmatranja stvori svećenik čvrstu odluku, da će uvijek sve svoje pouzdanje stavljati jedino u toga Pobjednika. »I kad budem prolazio posred sjene smrtne, ne ću se bojati, jer si Ti uza me«.[3] A Gospodin iz sniježne Hostije šapnu njemu i sakupljenom vjernom hrvatskom narodu: »Uzdajte se! Ja sam pobijedio svijet«.[4]

2. NEMA VIŠE UPALE

Juri vlak nepreglednom bačkom ravnicom. U odjelu II. razreda sjedi malo društvo: mlad liječnik s gospođom i njegov prijatelj, svećenik iz Bosne. Svećenik zuri kroz prozor i ne može da se nagleda. Pred očima mu pukla bezkrajna panonska nizina, sva u bujnom zelenilu. Izgleda mu, kao da se ta ogromna ploha polako vrti oko jednog središta. Središte je on, ili bolje vlak. A nad svim tim razapet gigantski svod nebeski, ili šator Svevišnjega, kako veli sv. Pismo. Veličanstven je to pogled, osobito za Bošnjaka, koji je jučer sišao s brda. Ali napokon i to dosadi . . .

Svećenik se odvrne od prozora. Za čas-dva započe živahan razgovor. Liječnik je bio specijalista za oči, pa se razpričao o svojim operacijama. A svećenika je to zanimalo, jer je bio dosta slabih očiju, pa ne dao Bog, moglo bi zatrebati. Tumači liječnik, kako se vadi leća iz oka, kako se izrezuje

šarenica itd. Čudo jedno, šta ti liječnici mogu da urade od oka!

Usred tumačenja upade svećenik s pitanjem:

— A dogodi li se kod tih operacija, da se oko inficira i propane?

— Dogodi, odgovori liječnik. Uz najveću pomnju nastupi kadkad teška upala. Bilo je takovih slučajeva kod mene, a i kod drugih liječnika. — Liječnik se malo zamisli, a onda će odrješito: Ali odkad su kod mene časne sestre, od onda nema više upale. Barem ja se ne sjećam ni jednog slučaja.

— Pa zar nijesu svjetovne bolničarke dosta savjesne? upita znatiželjno svećenik.

— Ma jesu! Moraju biti. Ali ti znaš, da kod bakterija nije dosta biti samo savjestan. Tu se mora biti mikroskopski savjestan. A to su časne sestre. One svaki put najvećom pomnjom očiste instrumente. Onda naravski ne može biti upale.

Liječnik je dalje tumačio, ali svećenik ga je vrlo raztreseno slušao. Njega je zaokupila ta izvanredna savjesnost naših časnih sestara. Sjetio se je mnogih zgoda iz svoga života. Evo na primjer:

Pričao mu je jedan kolega iz gimnazije. Umro je davno, i svećenik mu predade pokoj duši. Kao student u Beču bolovao je od tuberkuloze. Liječio se je u Aflenzu. Jednog mu dana navali krv na usta. Krv se je brzo zgrušala na licu i po bradi, koje nije brijao.

Doletjela odmah časna sestra, donijela tople vode i počela ga prati. Trebalo je malo jače pritisnuti, da se krv odstrani. To ga je zabolilo. »Ja sam, priča mu kolega, onako nervozan i očajan, upravo zaurlao na časnu sestru. Sasuo sam na nju sve psovke poganog bosanskog i srbijanskog riječnika. A ona stala kao anđeo više moje postelje i šuti. Ni bijele, ni crne! Kad sam izbljuvao sve prostote, ona se mirno izpriča, uze opet vodu i poče prati«.

Svećenik se i nehotice zapita: »A odakle časnim sestrama — i baš njima! — ta anđeoska strpljivost? Čemu se nadaju? Novcima?... Slavi?... Udobnom životu?...«

Sjeti se i druge zgode. Pred desetak godina ode u samostan jedna mlada, lijepa, izobražena djevojka. I to Uršulinkama. To je jedan od najstrožih ženskih redova sv. Crkve. Svećenik je tom zgodom pohodio njezina oca, da mu čestita, što je Bog iz njegove obitelji izabrao za sebe jedan mirisni cvijet.

Stari se veselo zahvali na čestitci; ali onda se malo snuždi: »Ipak velečasni, žao mi je djeteta. Pa to znači: živ saći u grob.« Svećenik nije ništa reagirao na ove riječi, jer faktično tako to nekako izgleda u očima svijeta, koji ni ne sluti, kakav nebeski mir vlada u tom »grobu«.

Svećenik se morade opet upitati: »Odakle herojska snaga toj djevojci, da do konca izdrži? Pa i ona je od tijela i krvi kao i druge djevojke. Odrasla u razmaženom gradu. I u njoj sve vrije... Pa ipak je ona već preko 10 godina uzorna redovnica, a bit će, ako Bog da, do konca. Odakle joj snaga?« — Tako je meditirao svećenik i raztreseno zurio kroz prozor.

— Šta si se ti toliko zamislio? prekide ga liječnik u razmišljanju.

— Mislim o mikroskopskoj savjesnosti naših ča-

snih sestara, kako se ti malo prije onako lijepo izrazi. Svijet gleda naše redovnice i divi se. A kad ih upitaš: »Šta mislite, odakle našim redovnicama ta savjesnost, ta strpljivost, ta snaga?« odgovaraju: organizacija! — Pa dobro! Ako je to sve samo od organizacije, zašto onda izvan krila sv. Crkve ne organiziraju tako nešto? Eno ima pravila. — Ne! Tajna njihove snage mora ležati daleko dublje, završi svećenik svoje razlaganje.

27. IV. 1935. donijele su poznate beogradske novine jedan zanimljiv dopis iz Zagreba. U Zagrebu postoji ženska kaznionа, kojom upravljaju časne sestre sv. Vinka. Dopisnik je posjetio tu kaznionu i šalje o tom izvještaj. Na koncu opisuje svoj oproštaj od časne sestre upravnice ovako:

— Sad ste sve vidjeli i čuli, napomenula je upravnica.

— Nijesam sve. — Ona zadrža ruku, koju je pružila na rastanak. — Htio bih da znam tajnu, kako vas četrnaest kaluđerica može da vlada nad sto četrdeset žena, među kojima je pola ubojica?

Sestra V. mašila se rukom za krunicu i podigla križ u vis:

— S ovim!

Vrata su se zatvorila...

Eto dakle, u čem leži tajna jakosti naših redovnica. Zapamti dobro, u križu je i tvoja jakost. Sam Bog nas poziva, da u poteškoćama života upremo pogled na Isusa raspetoga. Evo njegovih riječi: »Da ne oslabite i ne klonu duše vaše, promotrite Onoga, koji podnese od grješnika takovo protivljenje protiv sebe.«[1]

3. SUDBONOSNA KRUNICA

Mala Šipadova lokomotiva žestoko je soptila i penjala se uz ogranke Crvljivice prema Oštrelju. Već se podrug sata mota oko jedne seoske crkvice, koju vidiš sad lijevo, sad desno, sad ravno, sad iz kosa. Putnicima postalo već dosadno.

U vagonu II. razreda sjedila su dva gospodina. Međusobno nepoznati. Jedan je bio viši upravni činovnik, travnički đak; a drugi nadglednik željezničke pruge. Svaki sjedi u svom kutu i zavezao se u svoje misli.

Željezničara taru velike brige. Puna kuća djece! Valja to na noge podignuti i iškolati, a plaća malena. Doduše bio je on dobar katolik i uzdao se je u Boga, ali opet ne može se glavom kroza zid. Za sada mu je bio najteži problem: dva dječaka gimnazijalca.

Mlađi još pohađa nižu gimnaziju kod kuće. Ali stariji! Taj mu zadaje glavobolju. On je već sa izvrsnim uspjehom svršio četiri razreda gimnazije, a pošto u njihovu gradu nije bilo viših razreda, otac ga je poslao u banovinsko mjesto, da kod njegovih rođaka nastavi školu.

Dječak je i ovdje bio poslušan, pobožan i u svakom pogledu dobar. Ali prilike, i materijalne i moralne, bile su takove, da dječak nije mogao dugo izdržati. Izdržao je do konca godine i svršio V. razred, opet s odličnim uspjehom. Kad se je vratio kući, odlučno reče ocu: »Tata, šalji me, kuda hoćeš: u službu, na zanat i kud bilo, ali ja tamo u gimnaziju više ne mogu«. Eto, te su brige morile dobrog željezničara: šta će s njim?

Tako je razmišljao i zurio kroz prozor u malu

crkvicu, oko koje je željeznica kao začarana još uvijek vijugala. A onda i nehotice pogleda na svoga suputnika. Malo se lecnu. Gospodin miče usnicama, kao da se moli Bogu! Pogleda malo bolje i vidje, kako mu iz otvorene ruke viri nekoliko zrnaca krunice.

»Pa to je naš čovjek! Mora biti dobar i pobožan katolik« zaključi željezničar i odmah osjeti živu simpatiju za toga nepoznatog gospodina. Kad je ovaj svršio molitvu i stavio krunicu u džep, odmah mu pristupi. Iza kratkog su vremena već govorili o njegovim dječacima. Željezničar mu izjada sve svoje brige.

I gospodin se zamislio, pa zajedno s ocem tražio riješenje. Najednom se nečemu dosjeti: »Čujete, mi imamo izvrsnu katoličku gimnaziju u Travniku. Bi li vaš mali učio za svećenika? Tamo bi i materijalno puno lakše prošli«. I nasmiješi se blaženo gospodin, jer mu pred očima iskrsnu nježna vizija daleke mladosti, koju je proveo kod oo. Isusovaca u travničkom sjemeništu. Željezničar slegnu ramenima:

— Ne znam. Moj je dječak doduše dobar. Ali za svećenika...? Nikad o tom nije govorio. U mojoj se obitelji živi katolički; ali da odgojimo sina svećenika, na to nijesmo nikada ni pomišljali.

— Pa dobro, uplete se gospodin. Upitajte ga. Naš hrvatski narod ne treba ništa toliko kao dobrih svećenika. A i vi, kao otac, šta možete bolje učiniti za Boga i sv. Crkvu, nego da im odgojite jednog dobrog svećenika.

Tako su dva nepoznata gospodina, što ih je

krunica približila, kovali planove za budućnost. Na jednoj se maloj stanici srdačno rastadoše. — — —

Prošle su od tada godine. Od malog se dječaka razvio visok mladić. Svršio je već davno gimnaziju u Travniku, zatim bogosloviju u Sarajevu. Prigodom prve sv. mise napisa dirljiv list onom gospodinu: »Hvala Božjoj Providnosti, koja je vas s krunicom u ruci postavila na raskršće moga života... Da nije bilo vaše krunice, danas ja po svoj prilici ne bih bio svećenik.«

Ali nije to sve. Mlađi dječak, gledajući pred sobom dobar primjer starijega brata, zaželi također postati svećenik. — Eno ga danas uzoran redovnik.

Ne znam, u koju je svrhu onaj gospodin namijenio svoju krunicu. Možda je baš molio, da nam Bog dadne dobrih svećenika, kad već on nije imao te milosti, premda je bio na tom putu. Ali svakako njegova je krunica bila sudbonosna. Koliko će grješnikâ ova dva svećenika privesti Bogu, i već ih privode! Koliko će srdaca u ovoj

suznoj dolini utješiti, koliko besmrtnih duša spasiti! U cijelom tome božanskom radu ima i on svoj dio radi one krunice. A primit će sigurno i dio vječne nagrade, kad se bude dijelila na nebesima.

Možda i ti želiš imati dio u uzvišenoj svećeničkoj službi. Onda čuj, što ti poručuje Gospodin: »Molite se Gospodaru žetve, da pošalje radnike u svoju žetvu«.[1]

4. ZAGONETKA MALOGA SVIRAČA

U jednom sam našem velikom gradu upoznao siromašnu obitelj. Otac, četiri nedorasle djevojčice i dječak od desetak godina. Majka je umrla. Stanovali su u nekoj podrtini, koja je bila gotovo bez krova.

Otac je bio kavanski svirač. Po cijele dane, a pogotovu noći, nije ga bilo kod kuće. Djevojčice su dakle bile prepuštene same sebi. A dječak je već od svoje desete godine morao svirati i pjevati. Otac ga je sa sobom vodio po raznim lokalima, često puta veoma sumnjivim. Moralo se živjeti... Tu je dječak svojom svirkom i zvonkim djetinjim glasom razveseljavao goste.

Moja je prognoza za tu djecu bila ova: sigurna propast materijalna, a pogotovu moralna.

Međutim su godine prolazile. Obitelj se je preselila u drugi stan i ja sam je davno izgubio iz vida. Jednog se dana oglasi mrtvačko zvono. Saznadoh, da je umro mali svirač. Dotjerao do 19 godina. Mjesni mi župnik izpriča, da se je upravo ganutljivo ispovjedio i pričestio. Predao se podpuno u volju Božju i sveto umro. Hvala Bogu!

Poslije nekoliko dana razgovaram s jednim prijateljem, inače dobrim i revnim katolikom. U razgovoru spomenem i malog svirača.

— Eh, to je bio pobožan mladić! uskliknu moj prijatelj.

— Pobožan? začudim se. Odakle njemu pobožnost!

— Da, pobožan, potvrdi mi prijatelj. Bio je svake nedjelje kod sv. mise. Dolazio je na sve blagoslove. I da si ga vidio, kako pobožno i sabrano moli!

Sve mi je to bilo vrlo zagonetno. I ta pobožnost, i ta sveta smrt, i te djevojke... Jer od djevojčica su postale već odrasle djevojke. Ni za jednom se nije čuo kakav rđav glas. Dvije su se već udale, siromašno, ali čestito. Druge dvije samo što nijesu. — Sve se je to odigravalo proti svim zakonima psihologije i odgoja.

Ipak sam jednog dana riješio zagonetku malog svirača. Riješenje je bilo posve jednako kao kod zagonetke jednog drugog, velikog i svjetskog svirača, koji je svima nama dobro poznat. Bio je to Chopin. Evo njegove zagonetke:

Mnoge naše dame i gospoda izvrsno prebiru briljantne valse, poloneze i mazurke Chopin-ove. Svi se mi divimo čarolijama njegovih tonova; ali malo ih je, koji bi što znali o najvažnijem času njegova života.

Chopin je imao bogobojaznu katoličku majku. Ona ga je brižno i u strahu Božjem odgojila. Ali već kao mladić zapade u rđavo velegradsko društvo. Zao primjer drugova, požuda tijela i slava ovoga svijeta ugušiše sveto majčino sjeme. Ispuni se riječ Gospo-

dinova: »Uzraste trnje i uguši sjeme, te ne donese roda«.[1] Chopin brzo izgubi vjeru i s vjerom sve.

Iza burnog i griješnog života dođe zadnja bolest. Chopin se, proti svakom očekivanju, iskreno obrati Bogu. Skrušeno se ispovijedi i suznih očiju poljubi križ govoreći: »Sad sam na vrelu sreće«. Tko ga je u zadnji čas spasio? Evo tko.

U zadnjoj bolesti posjeti slavnog umjetnika svećenik Aleksander Jelowicki, njegov zemljak i prijatelj iz mladih dana. Nastojao je na svaki način, da ga pomiri s Bogom i tako spasi. Ali badava sav trud. Bolesnik je ostao tvrdokoran u bezvjerstvu. Na koncu ga upita svećenik:

— Fridrich, vjeruješ li ti ono, što je tvoja pokojna mama vjerovala?

— Moja mama? prene se umjetnik na ove riječi, kao da su dolazile s drugog svijeta. Pred njegovim

očima iskrsnu svijetli lik dobre majke — djetinjstvo — prva sv. pričest...

Bitka je brzo svršila. Mama iz groba i milost Božja pobijediše okorjelo srce. Veliki se duh razkaja nad svojim griješnim životom i smiri se u Bogu g. 1849.

Na sličan je način riješena i zagonetka malog svirača. Slučajno saznadoh, da mu je pokojna majka bila veoma dobra i pobožna žena. U isti čas mi postade sve razumljivo. Sveta je majčina ruka sijala u nježna srca dobro sjeme. Ne samo riječima, nego i svojim dobrim primjerom. I klonula je ta ruka prije vremena. Ali dok je draga majka snivala u grobu, gle, nicalo je sjeme Božje. Raslo je i donosilo plod uzprkos strahovitog trnja, što je prijetilo, da ga u korjenu uguši. Blaga je majčina ruka i iz groba spasavala djecu.

Čuj majko, što ti veli sv. Petar Kanizije: Što se najprije ulije u novo bure, po tom će ono uvijek mirisati. Taj se miris ne da više iz njega istjerati. Tako je, veli sv. Petar, i s djetinjim srcem. Što majka u njega ulije, po tome miriše do smrti.

Zato i veli Duh sveti, da će se žena »spasiti rađanjem djece«,[2] naime ako izvrši svoju veliku dužnost i ulije u nježna srca strah Božji.

5. KAMEN POD STREHOM

Bit ću iskren. Naslov ovoga članka jest samo maska. Pravi bi naslov morao glasiti »Krunica«, jer će o njoj biti govor. Ali da sam stavio takav naslov, uvjeren sam, da bi mnogi »suvremeni« čitatelj već kod samog naslova zijevnuo od dosade:

— Nemoj, po Bogu brate, danas — u XX. vijeku — još o krunici! Mi živimo u vrijeme aviona, radija i kina. Moderni život nije ništa drugo nego jedna pomamna jurnjava. Današnji čovjek traži nagle promjene. A krunica? To ti je opetovanje Zdravomarijâ do dosade. Nikad vi modernog čovjeka ne ćete oduševiti za tu molitvu. S toga pišite o čemu suvremenijem!

I gospodin bi, ili milostiva gospođa, pročitali od ovoga članka samo naslov. A da se to ne dogodi, smislio sam majstoriju. Stavio sam naslov, koji »dosadnoj« krunici nije ni rod ni pomozibog. Mislio sam, ovaj će naslov namamiti i kojega »suvremenijeg« čitatelja, pa će se prevariti i pročitati ove redke.

Dakle krunica je »opetovanje Zdravomarijâ do dosade«. Tako je! Mi se ništa ne bunimo proti toj definiciji. Samo ovo tvrdimo: Baš u tom neprekidnom opetovanju i leži sva jačina krunice. Poznati katolički pisac Alban Stolz dokazuje to na slijedeći način.

Da je krunica zaista silna molitva, kojoj nebesa ne mogu odoljeti, dokazuje kamen pod mojom strehom. Naime pred mojom kućom, baš pod strehom, stoji jedan ogromni, tvrdi kamen. Bog zna, tko ga je tu postavio i kada. Kadgod kiša pada, cure kapi sa strehe i udaraju o kamen. Tako već godinama. Pa? . . . Eno je tvrdi kamen od tih kapî sav izlokan.

Pređimo sada s kamena na krunicu. U jednoj se krunici opetuje Zdravomarija ravnih pedeset puta. Svaka ta Zdravomarija jest kao jedna kap, koja kane na srce naše predrage nebeske Majke. Dakle samo u jednoj krunici udariš ti nježno pedeset puta u njezino srce.

Uzmimo sada ovaj slučaj: Ti iz dana u dan revno i pobožno moliš krunicu, a srce nebeske Majke ne popušta; ona neće da te čuje. Šta bismo u tom slučaju morali reći? Evo šta: da je to srce tvrđe od samoga kamena! I tvrdi kamen popušta pod navalom kapî, a na njezino majčino srce padaju i padaju cijele kiše Zdravomarijâ, a ono ostaje tvrdo.

Može li to biti? Kršćansko se srce buni i na samu takovu pomisao, pa viče: Ne može, ne može!

Glasoviti francuski biskup Dupanloup († 1878.) pripovijeda ovu zgodu iz svoga života. Kad je bio kapelan u Saint-Roch-u, oboli na smrt jedna veoma mlada, bogata grofica, kći jednog maršala. On ju je po svojoj dužnosti posjetio i tješio u nevolji. Najednom usred razgovora upita ga bolesnica:

— Velečasni, šta vi mislite, je li sada Bl. Gospa ovdje kod moga bolesničkog kreveta?

— Nadam se, sinko, da jest, odgovori svećenik.

— Nadam se . . . nadam! . . . A ja se ne nadam, nego sam podpuno uvjerena, da je ona ovdje, makar je mi ne vidimo.

— A zašto si o tom tako čvrsto uvjerena? upita je kapelan znatiželjno.

— Evo zašto. Vi ste meni prije 10 godina podijelili prvu sv. pričest. Iza pričesti posvetili ste nas Majci Božjoj i preporučili, da revno molimo krunicu. Ja sam vaš savjet poslušala. Često sam i pobožno molila krunicu. A ove zadnje četiri godine molila sam je svaki dan. Dakle ja sam svaki dan pedeset puta svojoj Majci nebeskoj doviknula, da mi bude u pomoći na čas smrti moje. I sad je došao taj čas. Ja vas pitam, velečasni: Može li se i zamisliti, da

me je ona napustila u ovaj teški čas? Kad bi tako bilo, onda bi ona imala u prsima kamen mjesto srca. Dapače bila bi tvrđa od kamena! A to ne može biti, ne može!... Ona je Majka, a ne kamen!

Svećenik zaplaka nad tolikom vjerom i ufanjem. Naš Gospodin poziva nas: »Kucajte i otvorit će vam se!«[1] A zar krunica nije neprekidno kucanje na »Vrata nebeska«? Svaka Zdravomarija jest jedan kucaj. S toga ne prestaj kucati sa svojim krunicama. Možda će to biti ljudima dosadno, ali ne će onima unutra: Isusu i Majci njegovoj.

(Štampano 1935. u sarajevskom »Katoličkom Tjedniku«).

6. PRIČA BABE RUŽE

Preturila je baba Ruža već davno osamdesetu. Ali je još čila, kako na slici vidite, i eto je svake nedjelje u crkvu, premda je kuća podaleko.

Jedne nedjelje izbi veoma žalosna i zabrinuta. Jedini hranitelj njezine kuće i nejake unučadi teško obolio. Zamoli me, da se sjetim njezine obitelji u sv. molitvama, i plati u tu svrhu jednu sv. misu.

Kao prijatelj i svećenik bio sam dužan, da je utješim. Stoga joj dozovem u pamet divnu nauku Isusovu o Providnosti Božjoj: »Ne prodaju li se dva vrabca za novčić? Pa ni jedan od njih ne će pasti na zemlju bez Oca vašega. A vama je i sva kosa na glavi izbrojena. Ne bojte se dakle, vi ste daleko vrijedniji od vrabaca«.[1] — Čuješ li, Ružo, šta veli Sin Božji? Otac nebeski vodi brigu o svakoj dlaci na tvojoj glavi i na glavama tvoje djece i unučadi. I ni jedna ne će izpasti bez njegove volje.

Tako sam tješio babu Ružu. Ali brzo opazih, da je vjera uhvatila dubok korijen u njezinu srcu. I nije bilo potrebno, da joj o tom propovijedam, nego bi možda prije trebalo, da ona meni propovijeda. I zaista baba poče propovijedati. Veli, da je davno — daaavno! — čula ovu pridiku od jednog starog fratra.

Živjela jedna dobra, ali veoma siromašna udovica. Nije imala nikog osim dvoje nejake djece. Prala je svjetsko rublje i nekako hranila sebe i djecu. Najednom teško oboli. Iza kratkog bolovanja posla Bog anđela smrti na zemlju: »Idi brzo dolje! Donesi mi dušu one dobre udovice!«

Anđeo poslušno sleti. Uniđe u siromašnu sobicu i nadnese se nad krevet bolesnice. Mlada se žena borila sa smrću. Kraj nje nikog doli dvoje sitne djece; jedno s jedne, a drugo s druge strane. — Kad to anđeo vidje, klonu mu ruka: »Šta će biti od ove nejači, kad im uzmem majku?« I premda je bio

vičan, da »vadi duše«, nije imao snage, da ovu dušu izvadi. Iza kratkog oklijevanja zaleprša i vrati se u nebo.

— Kamo duša? upita Gospodin.

— Smiluj se, Oče nebeski! Poštedi jadnu ženu! Tko će hraniti ona dva crva?

— Idi odmah dolje, rasrdi se Gospodin, i točno izvrši moj nalog!

Anđeo sleti, ali se vrati neobavljena posla. Nije mogao! — Posla ga Bog i po treći put, a on se opet vrati ne noseći duše. Uvijek je pitao: »Tko će hraniti ona dva crva?«

Kad se je treći put vratio, dade mu Gospodin drugi nalog: »Pogledaj dolje! Eno u dubini mora, na dnu, jedan kamen. Idi brzo i donesi ga!«

Anđeo sleti i za tren oka izvrši nalog. S kamena se još cijedila voda. Onda mu zapovjedi Gospodin: »Raščeni taj kamen!« — Anđeo prelomi kamen, a usred kamena migolje dva crva.

— Zna li itko na svijetu za ova dva crva? upita Bog.

— Nitko, osim Tebe, Oče nebeski!

— A tko se brine za njih, tko ih hrani?

— Ti, Gospodine.

— Pa kad ja znam za ove crve u kamenu na dnu mora i brinem se za njih, kako ti možeš pitati: Tko će hraniti ono dvoje djece? Valjda su oni meni vrijedniji od crvâ! Zato poslušaj, idi brzo dolje i donesi mi onu dušu, a prepusti meni brigu za djecu!

Anđeo veselo zalepeta krilima i sleti. Brzo se vrati, noseći na rukama svetu dušu udovičinu, i predade je u krilo Boga Stvoritelja.

Babu uhvati kašalj.

— A šta bi s djecom, Ružo? upitam znatiželjan.

— Bog providio. Da ne duljim: Djecu dobri ljudi uzeli k sebi, iškolali ih. Jedan postao misnik, a drugi profesor.

Zadivio sam se priči, iz koje je izbijalo silno pouzdanje u Oca nebeskog. A divio sam se i babi Ruži, koja je još kao dijete pohranila tu krasnu priču u svom srcu i prema tome udesila svoj život. A Gospodin je i nagradio njezino pouzdanje, jer je hranitelj Bogu hvala, ozdravio.

7. NJEZINA SMRT

Šipka, planina u Bugarskoj, bila je svjedok mnogih bitaka. Vele, da na jednom proplanku te planine stoji danas veoma zanimljiva slika. Ta se slika zapravo sastoji od tri slike, koje prikazuju vojnika na straži usred strahovite snježne vijavice.

Na prvoj slici stoji vojnik, s puškom na ramenu, do pasa u snijegu. Mećava oko njega bijesno kovitla. Na drugoj slici isti vojnik, ali je već do vrata zatrpan snijegom. Oko njegove glave igra bura pomamno kolo, ali on i dalje čuva stražu i netremice gleda u daljinu. Na trećoj se slici ne vidi više ništa, nego samo snijeg. Iz snijega viri vršak bajunete. Vojnik još čuva stražu. Ispod slike piše: »Na Šipki ništa novo!« A nitko živ ni ne sluti, da je tu jedan junak izdržao do zadnjeg daha na svojem mjestu. —

Godine 1919. služio je mlad liječnik u jednom kotaru naše Posavine. Toga je ljeta u onim krajevima harao pjegavi tifus. Ovu bolest, kako je poznato,

prenosi uš. Požrtvovni je liječnik spremno išao od kuće do kuće, od bolesnika do bolesnika. Jednog dana sjedi on u povećem društvu. Najednom se občinski blagajnik zagleda u liječnika i s dva prsta uhvati nešto na vratu njegovu:

— Doktore, evo uši!

— Nije to uš, problijedi liječnik, nego je to moja smrt.

Liječnik je i dalje išao po selima i vršio svoju dužnost. Za tri nedjelje nije ga više bilo među živima. — I ovaj je čovjek izgubio život, ali nije uzmakao sa opasnog mjesta, na koje ga je Bog postavio.

Mogli bismo ovakovih primjera iz života naših junačkih svećenika, mornara, radiofonista itd. redati na stotine i hiljade. Ali dosta je i ovo, jer ovi redci i onako nijesu namijenjeni ni vojnicima, ni liječnicima, ni svećenicima, nego — ženama.

Pogledajte na slici ovu staricu. I nju je Gospodin Bog prije mnogo godina postavio na veoma opasno mjesto, ili ako hoćete, na pogibeljnu stražu. I ona je na toj straži mnogo puta gledala smrti u oči, ali nije ostavila svoga mjesta, nego je izdržala. Evo, kako je to bilo.

U mlađim je godinama bila veoma slaba zdravlja. Upala pluća, tifus, slabost srca, bacanje krvi bili su njezini stalni gosti. Kad je u svojoj tridesetoj godini rodila šesto dijete, tako je otančala, da su joj liječnici u jedan glas rekli: »Dosta! Rodiš li još jedno, znaj dobro, to je tvoja smrt«.

Žena je bila od svoga djetinjstva dobro poučena u kršćanskom nauku. Zato nastade u mladoj duši, željnoj života, strahovita borba. Ta se je borba po prilici ovako odigravala.

Jedan je glas u njoj nagonski vikao: »Zar se može od tebe tako slabe tražiti, da i dalje nosiš preteški teret materinstva? Stručnjaci, liječnici, apodiktički vele, da bi to značilo: tražiti tvoju glavu. A grjehota bi bila, grjehota do neba, ostaviti šestero nejačadi bez majke! A i ti si još mlada. Mogla bi još dugo i sretno poživjeti sa svojom djecom«.

S druge strane znala je ona veoma dobro za zakon Božji, koji brani ženi: živjeti bračnim životom, a ne htjeti biti majkom, pa makar se radilo i o glavi!

Tako je mlada žena stajala između dvije kobne alternative. S jedne strane zakon Božji, a s druge sigurna smrt, ili barem velika pogibelj. — — —

Koliko se žena nalazi u isto takovom škripcu. Osobito danas, kad se većina liječnika ne osvrće na zakon Božji, nego onako s visoka sipaju svoje diagnoze i prognoze. Kao da su oni gospodari života i smrti. Ali uzmimo ovdje, da je život žene zaista u velikoj opasnosti. Šta ćemo joj reći?

Najsigurniji spas iz ove teške životne dileme jest: sporazumno živjeti kao brat i sestra. Može se i to uz molitvu i pomoć Božju. Bilo je dosta svetih supruga, koji su tako živjeli, a sigurno ih ima i danas. Ali ipak malo je brakova, u kojima bi se to moglo provesti.

Nego ženo, sjeti se onog herojskog vojnika na straži i onog junačkog liječnika. Koliki bi to zločin bio, kad bi se vojnik prepao smrti i utekao sa straže! U njegovoj ruci leži stotine i hiljade života ostalih vojnika. Isto tako u ruci liječnikovoj. Zato njima sam Bog zapovijeda, da ostanu na svom mjestu, makar i poginuli.

Ženo, i ti si takav vojnik, dok provodiš bračni život. I u tvoju je ruku stavio Bog živote drugih. I tebe je Stvoritelj odmah na početku svijeta postavio na veoma časno, ali i veoma pogibeljno mjesto, kad ti je rekao: »U bolovima rađat ćeš djecu«.[1]

Promotri malo svoju uzvišenu zadaću: Stvoritelj je pružio božansku desnicu, da stvara. Ali On neće nipošto sam, nego u zajednici s tobom. S toga te je blago pozvao, da mu pomogneš u tom božanskom poslu stvaranja. Ti si se odazvala njegovu pozivu. Stupila si u brak. Tamo, pred oltarom, primila si na se prevažnu i svetu zadaću: da ćeš u zajednici s Njim privoditi u život buduće generacije.

Materinstvo! Na to si se, ženo, zaklela. I tu zadaću, dok živiš bračnim životom, moraš vršiti, makar gledala i samoj smrti u oči. Zakon je to Božji i prirodni. Evo, šta nas uči Bog po svojoj sv. Crkvi: »S v a k a upotreba ženidbe, ako se vrši tako, da joj se ljudskom nakanom oduzima njezina prirodna sila rađanja, krši zakon Božji i naravni. A oni, koji takova šta počine, kaljaju se ljagom teškoga grijeha« (Enciklika »Casti connubii«). — Hoćeš li dakle ženo, pobjeći sa uzvišene straže, na koju te je sam Bog postavio? — — —

Ovo bismo mi rekli ženi, koja se nalazi u onom kobnom škripcu. A ovako je po prilici govorio i onaj

drugi glas u mladoj ženi. I taj je glas pobijedio. Evo njezinih doslovnih riječi: »Kad su mi liječnici rekli, da ću umrijeti, vrlo sam se pobojala. Nije baš nikome drago čuti, da će umrijeti. Ali ja sam ovako mislila: Ti si udata žena. Bog te je postavio na to mjesto, i ti ne smiješ uzmaknuti, makar i umrla«.

Njezina se je borba svršila s riječima najveće žene: »Evo službenice Gospodnje! Neka mi bude po riječi tvojoj!«[2] I dalje je uz pomoć Božju rađala djecu, premda je uvijek bila veoma tanka zdravlja. Rodila ih je još sedmero. Poznam ih vrlo dobro. Bila bi vječna šteta, da nijesu došli na svijet.

Sada su starici 84 godine, a njezina smrt i danas čeka. Sudeći prema sadašnjem zdravlju, izgleda, da će još koju godinicu čekati!

8. HADŽINA FILOZOFIJA

Sveti je Benedikt Labre proveo svoj vijek putujući od crkve do crkve († 1783). Najviše se je zadržavao u Rimu, gdje je radi svoga svetog života bio veoma popularan. Živio je isključivo od onoga, što su mu dobri ljudi dali.

U njegovu životopisu čitamo i ove zanimljive redke: Gdjekoji je dan dobio toliko milostinje, da je s tim mogao pristojno živjeti nekoliko mjeseci. Ali sveti muž nije štedio, nego je isti dan »spiskao« sve, što je dobio. On se je doduše veoma skromno hranio, kako i dolikuje prosjaku, ali u večer je sve potrošio. Naime

svake je večeri obilazio siromahe i bolesnike, pa bi sve, što mu je toga dana preostalo, njima razdijelio. Sutradan bi ustao bez i jedne pare u džepu i bez komadića kruha u torbi. Počeo bi iz nova.

Mudrost se je ovoga svijeta rugala svetome mužu, da bezglavo radi. Ali on se nije dao smesti, nego je ovako odgovarao: »Isus nas je učio u Očenašu, da molimo: Daj nam d a n a s.[1] Neće On, da molimo za sutra i prekosutra, nego samo za danas. Pa valjda će se Bog, koji je htio da tako molim, pobrinuti, da ja i sutra nađem sve, što mi je potrebito.« I nastavio je svetac dalje sa svojom »ludom« praksom, a Bog je mnogim čudesima pokazao, kako mu je milo to neograničeno pouzdanje u njegovu svetu Providnost.

Ne iznosim ja ovoga primjera, da možda koga navedem, da i on tako radi. Labre je bio heroj kršćanske krjeposti, pa je doslovno izvršio riječ Isusovu. To mi ne možemo, a to Gospodin i ne traži od nas; nego htio je Isus, da nam s onom riječi »danas« usadi u srce jednu veliku životnu mudrost. Evo te mudrosti:

Prije desetak godina služio je mlad svećenik u jednom gradiću na Savi. Često je dogonio žito u mlin jednog starog hadže, da se samelje. Hadže je bio vrlo pošten, kako su već znali stari muslimani biti pošteni. Župnik je dovozio žito mjesečno jednoč ili dvaput. Napokon mu to dodijalo. Morali su svaki put tovariti, onda iztovariti, pa mjeriti itd.

Jednom hadže baš mjeri žito, a župnik će mu: »Čuješ, stari! Meni je već dodijalo svaki čas dolaziti u mlin; nego ja ću slijedeći put dovesti puna kola, pa ćemo samljeti, da mi bude dosta za cijelu godinu.«

Starac se zabavio mjerenjem, pa ništa ne odgovara. Župnik pomisli, da stari ne čuje, pa će opet isto. Hadže jednako mjeri i šuti. Ni ne gleda na župnika. Napokon i svećenik zašuti.

Kad je hadže izmjerio žito, dohvati raboš, zareza i objesi ga opet na klin. Onda pogleda župnika svojim jednim okom — na drugo je bio ćorav — pa ga staračkim glasom, ali dosta strogo, upita: »A gospodine, hoćeš li ti živiti godinu dana? Možda ćeš već sutra . . .« i odmahnu nesigurno drhtavom rukom. Mladi se svećenik malo zastidi i izpade iz mlina.

Cijelo vrijeme idući kući razmišljao je o hadžinim riječima . . .

U ovim se riječima krije cijela jedna filozofija! Htio je hadže da rekne svećeniku: Nije pametno, gospodine, voditi preveliku brigu o budućnosti. Ona je i onako posve nesigurna.

I čudnovato! Ta se hadžina filozofija doslovno poklapa s filozofijom Sina Božjega. Jednom bogatašu, koji je svoje hambare napunio do vrha žitom, i pravio obijesne planove za budućnost, ovako dovikuje Isus: »Luđače, ove noći tražit će dušu tvoju od tebe! A čije će biti, što si pripravio?«[2]

Svu mudrost ovih ozbiljnih riječi Isusovih razumiju na prvi pogled svi ljudi, jer su izvađene sa dna duše njihove. Razumije to i hadže, premda ništa nije čuo za božanski nauk Isusov. Zato i on dovikuje župniku skoro iste riječi: Možda ćeš već sutra . . . A tko će pojesti ono, što si ti samljeo? — Samo što mu još ne reče: luđače!

Ovu je dragocjenu životnu filozofiju sažeo Isus u jednu riječ: d a n a s. Hoće On s ovom riječi da nas

opomene, da molimo Boga za današnje potrebe, a sutrašnji dan da ostavimo na miru. Možda nam sutra ništa više ne će trebati. Evo njegovih doslovnih riječi: »Ne brinite se dakle tjeskobno za sutra, jer će se sutrašnji dan brinuti sam za sebe. Dosta je svakomu danu njegova zla«.[3] Iz ovih se riječi vidi, kako Isus ne traži od nas, da se ništa ne brinemo, nego nam brani, da se »tjeskobno« brinemo. Suvišna je to i nepotrebna briga, jer ne znamo, šta će sutra biti.

Kad bismo poslušali ove riječi Isusove, pa sutrašnji dan stavili u ruke Providnosti Božje, koliko bi se duša smirilo i spokojno spavalo! Manje bi radili revolveri, konopci, octena i solna kiselina. Bilo bi više djece i prirasta u hrvatskom narodu.

9. POSU DAR BOŽJI

Svi se stariji Bošnjaci sjećaju jednog lijepog običaja, koji je vladao u našim katoličkim obiteljima. Kuća je bila obično puna djece. U sobi je pod gredom bio uvijek zataknut brezov prut. Ako je koje dijete štogod skrivilo, moralo je samo skinuti prut i donijeti ga majci. Kad ga je majka išibala, primakla mu je šibu ustima, a dijete je moralo šibu poljubiti, premda je još plakalo baš radi te šibe.

Kad smo bili djeca, nijesmo shvaćali, zašto mora tako biti. Danas to razumijemo. Dijete je moralo majčinu šibu smatrati kao milost i dar, koji se mora ljubiti.

Ovoga sam se sjetio, kad sam jednog prekrasnog ljetnog dana susreo na šetnji svoga dobrog župljanina

Jakova. Uputili se mi zajedno i poveli razgovor. Toga je istog Jakova neke godine pobio grăd tako nemilo, da nije unio ni zrna hrane u kuću. I mi počeli razgovor baš o tome. Povod je za to dao jedan mali, crni oblačić na obzorju. Priča mi Jakov, kako je bio isto ovakav krasan ljetni dan. Najednom se iza brda pomoli crn oblak. »I ne prođe, kolik da plesneš dlanom o dlan, kad li posu dar Božji! Bože mi prosti, ko šaka velik. Trevio se ja na putu, i jedva živu glavu iznesoh. Kad dođoh kući, sve spleskano u crnu zemlju«, završi Jakov priču.

Dakle led, koji je uništio svu muku njegove obitelji, naziva taj starac nježnim imenom: dar Božji! On poput onog djeteta, ali svijesno i s razumijevanjem, ljubi šibu, kojom ga je Otac nebeski grdno udario. Ta je šiba za njega milost i dar.

Tko ga je tome naučio? Znamo tko. Naš Gospodin veli: »Ja kaznim i karam one, koje ljubim«.[1] Na drugom mjestu govori On po svom anđelu starom Tobiji: »Jer si bio drag Bogu, moralo te je stignuti kušanje«.[2]

Sigurno si često puta gledao, kako žena ili muž šibaju dijete. Čim to vidiš, odmah znaš, da je to dijete

njihovo. Oni su naime opazili kakvu manu na svom djetetu. I pošto ga ljube, hoće pošto poto da ga poprave, makar i šibom. A ako istu manu, ili možda još puno goru, vide na tuđem djetetu, ne vode o tom brige, jer to nije njihovo dijete.

Tako radi i Gospodin Bog. Ako te kara i kazni, baš tim pokazuje, da si njegovo dijete, koje On ljubi. A ako netko ništa ne trpi, očit je znak, da ga je Bog radi njegovih grijeha i tvrdokornosti odbacio. On nije Božji.

Sveci su Božji prema ovom znaku razaznavali, tko je Isusov, a tko nije. Sveti je Ambrozije, biskup milanski, obilazio jednom svoju biskupiju. Na tom se apostolskom putovanju jedne večeri svrati na konak jednom kršćaninu. Za večerom se povede razgovor i o ljudskim stradanjima. Domaćin se pohvali, da on nema upravo nikakve nevolje ni križa: »Bogu hvala, zdrav sam, mlad sam. Svi su mi u obitelji zdravi. Svega imamo, što nam srce zaželi«, završi domaćin.

Kad se je on udaljio iz sobe, zapovjedi sveti biskup svome sluzi:

— Spremaj, brate, brzo naše stvari! Mi moramo s mjesta odputovati iz ove kuće. Odmah, odmah!

— A zašto, sveti oče? Šta se je dogodilo? upita sluga iznenađen.

— Zar ti nijesi čuo, kako onaj reče, da nema absolutno nikakva križa? To je znak, da ga je Isus odbacio. A ja neću ni jednog časa da budem pod krovom takova čovjeka.

Istu večer odputova biskup iz te kuće.

Stradanja su dar Božji. To je najdublja mudrost Isusa i svih svetaca. Ovu je veliku mudrost naučio i

naš Jakov, makar nije znao čitati ni pisati. Današnja moderna nadrikultura iztiskuje po malo ovu božansku mudrost iz ljudskih srdaca. Pa šta se događa? Na mom stolu slučajno leže jedne novine od 27. II. ove godine. Evo šta u njima piše:

U Borovu kraj Vukovara ubio se iz revolvera M. M. radi nezaposlenosti. — M. M., učitelj, ustrijelio se u Bijelim Poljima kod Plitvica. Ostavlja mladu ženu i posve neobskrbljenu djecu. — S. R., bankar i milionar iz Beograda, ubio se iz revolvera. Njegova afera pred sudom. — E. B., 26 godina stara, skočila u Splitu sa djetetom u more.

To je kronika samo jednoga dana! Zašto se ti ljudi ubijaju? Hoće da pobjegnu od stradanja. Naš Jakov nije bježao. Nije tražio revolvera, niti je skakao u more. Jednostavno je rekao: »Posu dar Božji«. I Gospodin ga nije ostavio.

10. TO JE TAKO LEPO!

Prečista Djevica, bez grijeha začeta, privlači kao kakav čarobni magnet ljudska srca. To gledamo svaki dan po našim crkvama, osobito prigodom svibanjskih pobožnosti i ostalih svetkovina Marijinih. A tako i mora biti. Evo zašto:

Jedan od najljepših kipova svjetske umjetnosti jest »Mojsije« od Michelangela. Ljepota je toga kipa tolika, da je i sam umjetnik, kad ga je dovršio, ostao začaran. Vele, da ga je sav ushićen lupnuo čekićem po koljenu i uzviknuo: »Mojsije progovori!«

Izgleda, da se je nešto slično dogodilo i dragom

Bogu, kad je stvorio Bl. Gospu. Ona je izašla ispod njegovih stvoriteljskih ruku tako blistava i sjajna, da je i sam Gospodin ostao zadivljen nad djelom ruku svojih. Jer kako ćemo raztumačiti one nježne riječi, što ih Gospodin tepa Majci Sina svoga: »Sva si lijepa, prijateljice moja, i ljage nema na tebi! — Jedna je Golubica moja, savršena moja! — Ranila si srce moje, sestro moja, zaručnice, ranila si srce moje jednim okom svojim«.[1]

Kad se dakle sam Bog divi ljepoti Djevice bez grijeha začete, nije onda nikakvo čudo, da Ona magnetskom silom privlači jadne sinove i kćeri Evine. — Evo jedne duše, koju je začarala blistava ljepota Marijina:

Bilo je to u jednom našem većem gradu, mjeseca svibnja. Svećenik je kod svibanjskih pobožnosti tumačio litanije lauretanske. Svaki dan po jedan naziv. Među masom pobožnih vjernika mogla se je svaki dan vidjeti i jedna mlada, slabunjava djevojka. Imala je velike, začuđene oči. Napeto je slušala tumačenje litanija i pjevanje nježnih Marijinih pjesama. Po njezinom je križanju odmah bilo jasno, da je inovjerka.

Krajem svibnja saznadoh, da je to neka glumica, i to baletkinja, u jednom našem kazalištu. Postadoh veoma znatiželjan, šta privlači to srce na svibanjske pobožnosti. Doskora se slučajno sastadosmo u jednom društvu. Iza malo razgovora postavim joj pitanje:

— Zašto vi, gospođice, svaki dan dolazite k nama u crkvu?

— Ah gospodine! sklopi ona ruke i pogleda u vis: »Zvijezdo jutarnja! — Kućo zlatna! — Ružo tajinstvena! — Škrinjo zavjetna! . . .« i pokuša, da se nekako izrazi, ali ne znade, nego poče nešto mucati i završi: »Ah, to je tako lepo, tako lepo . . . !«

Bilo mi je posve razumljivo njezino mucanje. I nju je privukao čarobni magnet bezgrješne ljepote Marijine.

Njemački svećenik Dr. Halm pripovijeda nešto slično o jednom inovjercu, kojega je očarala čistoća i ljepota Gospina. Ali ovaj nije mucao, nego je duhovito obrazložio, šta ga na Bezgrješnoj Djevici privlači. Evo, šta pripovijeda taj svećenik:

U Rimu se je upoznao s jednim veoma izobraženim protestantom; ali taj je već davno odbacio svoj protestantizam i bio podpuni bezvjerac. Proputovao je cijeli svijet. Upravo se je vratio iz Male Azije. Već kod prvog susreta bilo je govora i o vjeri.

— Kad bih ja mogao vjerovati, poče gospodin, postao bih jedino katolik. A znate li, radi čega? Radi dogme o Bezgrješnom Začeću . . .

— Radi dogme o Bezgrješnom Začeću? prekide ga svećenik sav začuđen. Sve je prije očekivao, nego

to. Prostetanti i drugi inovjerci baš tu istinu sv. vjere najviše ismjehivaju, a eto njega, podpuna bezvjerca, baš to privlači. Kako to? upita svećenik.

— Evo kako, odgovori gospodin. Ja sam proputovao dobar komad zemlje. Upoznao sam puno ljudi svakoga naroda i plemena. Pa šta sam vidio? Vidio sam, da se po cijeloj kugli zemaljskoj, od sjevernog pola do južnoga, valja bezkrajna, prljava rijeka grijeha. Svi se mi, bez iznimke, koprcamo u njezinim gadnim valovima. Grijeh je okaljao svu našu prošlost i sadašnjost, a kaljat će još više budućnost.

— Kad čovjek gleda tu bijedu, i nehotice mora zavapiti: Bože moj, ima li igdje i jedna ljudska duša, podpuno čista od svake mrlje grijeha? Mi bismo trebali bar jednu takvu dušu, da se svi oko nje okupimo i okrijepimo blistavim sjajem njezine čistoće. Velečasni, ljudskom je rodu potrebna jedna Immaculata — Prečista — Bezgrješna. A katolička Crkva, i to jedino ona, uči, da takova duša postoji. Vi u Nju vjerujete. Blago vama! Ah, kad bih ja mogao vjerovati . . . ! — — —

Ovako inovjerci i bezvjerci o Blaženoj Gospi. A šta ti veliš o Njoj? Je li sjaj njezine čistoće privukao i tvoje srce? Ako jest, blago tebi, jer evo što nam Ona poručuje po sv. Crkvi: »Tko mene nađe, naći će život«.[2] Svi, koji nađu Mariju, našli su kod Nje i Isusa, svoj put, istinu i život.[3] S toga ne smiješ mirovati, dok je ne nađeš.

11. LIJEVA RUKA U DŽEPU

Prošlog sam ljeta bio kod jednih primicija. Iza dirljive svečanosti »Mlade Mise« bio je zajednički objed. Do mladomisnika sjedio je otac mu Ivo, a majka mu je davno umrla; jedva ju je i upamtio.

Za vrijeme objeda diže se prvi kum — manuduktor i oduševljenim riječima nazdravi mladomisniku. Za njim mladomisnikov propovjednik; onda redom stari i mladi svećenici i gdjekoji svjetovnjak. Govori su bili kratki, ali sve jedan ljepši od drugog. Često puta čujemo, da su katolički svećenici elita čovječanstva. Kad sam slušao ove oduševljene govore, i nehotice sam pomislio: Zaista elita!

Među ostalim digao se je i jedan stariji svećenik, koji je dobro poznavao mladomisnika i njegova oca, jer im je nekad bio župnik. On poče svoju nazdravicu s jednom pripoviješću, koju sam upamtio, i evo je iznosim:

»Bilo je to u Njemačkoj. Jedan, inače veoma dobar i pobožan katolik, držao gostionu. U njegovoj se gostioni nije smjelo psovati ni voditi bezobraznih razgovora. Nije »krstio« vina kao mnogi gostioničari. Zato su ljudi i zalazili rado k njemu.

Taj je gostioničar imao jednu čudnu osebinu. U radnji je uvijek, ako je ikako bilo zgodno, držao lijevu ruku u džepu. To je opazila njegova mala kćerka, pa ga jednom znatiželjno upita:

— Tata, zašto ti držiš uvijek ruku u džepu?

— Mi se, sinko, bavimo škakljivim poslom, odgovori joj otac. Držimo gostionu. Bojim se dakle, da se ljudi ne opiju, pa da ne bude kletve, psovke i drugih grijeha. A najviše me je strah, da moja djeca ne

vide i ne čuju kakva zla. Zato se uvijek molim bl. Gospi, da vas ona očuva. I stari izvadi iz džepa krunicu, koja mu je bila omotana oko prsta.

Bog je uslišao molitve pobožnoga gostioničara. Jedan mu je sin postao svećenik, a jedna kći redovnica. — —

Danas je cijeli svijet nalik na birtiju, nastavi svećenik. Ne zna se, ni tko pije ni tko plaća. Kudgod čovjek pogleda, vidi samo grijeh, sablazan i pokvarenost. A naša djeca moraju živjeti u toj »birtiji«. Zaista je teško u današnjim vrtoglavim prilikama odgojiti dijete, a kudikamo teže odgojiti dobra svećenika.

Ti si, dragi Ivo — okrenu se svećenik ocu — evo dočekao, da ti sin postane izabranik Isusov. Znamo,

da to nije bilo bez velikih žrtava. Ali još je nešto trebalo: pobožnih i ustrajnih molitava. Sv. Pavao veli: »Niti je onaj što, koji sadi, ni onaj, koji zalijeva, nego Bog, koji daje da raste«.[1] Uzalud je sav naš trud i sve naše žrtve, ako Bog ne da svoje pomoći.

Zato, dok je naš Zvonko lomio svoju mladost po školama i borio se, da sačuva sv. vjeru i milost svoga zvanja, morao je netko »držati lijevu ruku u džepu« i svlačiti nad njega Božji blagoslov. Znamo dobro, tko je to bio. Ti, Ivo, na zemlji, a pokojnica na nebu. I Gospodin je preobilno uslišao Vaše molitve.«

Svećenik je na koncu blago opomenuo oca, da još nije sve gotovo. Neka ne izvlači ruke iz džepa! Njegov Zvonko treba sada više pomoći Božje nego do sada. S tom je opomenom završio nazdravicu i kucnuo se s razdraganim ocem.

Uzgred pripominjem, da se je pri koncu ručka, prema bosanskom običaju, kupilo za mladomisnika, da ga »okućimo«. Taj je delikatni posao vrlo vješto obavio jedan mladi kateheta. Kad je došao do starog svećenika, veselo uzviknu: »Sada, prečasni, desnu ruku u džep!« . . .

Ovu sam pripovijest »o ruci u džepu« dobro upamtio i evo je iznosim pred katoličke roditelje.

Pitam te, katolički oče i majko: Ima li uzvišenijega zvanja na zemlji od katoličkog svećenika? Može li itko bolje od njega poslužiti i koristiti našem hrvatskom narodu? Jedva. — Pa želite li, da vaš dragi mališan dostigne tu čast i dostojanstvo? Ako želite, onda nema druge, nego »lijevu ruku u džep«! Moliti!

Ta je »lijeva ruka« učinila čudesa. Evo samo jed-

nog primjera. Mala varoš u Italiji, imenom Lu, broji 2.500 stanovnika. U zadnjih 50 godina dala je ta varošica sv. Crkvi i svome narodu 500 svećenika. Zar ne, čudo Božje! Tko je izveo to čudo? Evo tko.

U tom se mjestancu od god. 1881. svake prve nedjelje u mjesecu pričeste sve majke. Iza sv. Pričesti izmole zajednički ovu molitvu: »Daj, Gospodine, da jedno od moje djece postane svećenik. Obećajem ti, da ću živjeti kao prava kršćanka i da ću svoje ukućane na dobro putiti, da jednom zadobijem milost i poklonim ti jednoga svetog svećenika. Amen.«

12. ZNAK NA NJEGOVU ČELU

Kada čovjek prima sakramenat sv. potvrde, onda mu biskup čini sa sv. uljem na čelu znak sv. križa.

Odmah za biskupom ide jedan svećenik i briše to ulje, a kum veže krizmaniku oko čela široku vrpcu,

koju on nosi, dok se ulje posve ne osuši. Dakle križa i sv. ulja nestaje još isti dan sa čela.

Pa ipak se taj križ i poslije deset, dvadeset i više godina može vidjeti i opipati na čelu mnogoga katolika. Ovdje ćemo izpričati takav jedan slučaj. Ali najprije da odgovorimo na jedno pitanje: Zašto biskup pravi taj križ baš na čelu? Zašto ne na prsima, rukama ili nogama? Evo zašto.

Čuveni holandijski državnik Moddermann († 1904) primi jednog dana u audienciju nekog mladića. Mladić je bio katolik, a Moddermann nepopustljivi protestant.

— No, šta želite, mladi gospodine? upita ga ministar.

— Ja sam, gospodine predsjedniče, nedavno svršio pravo, pa vas lijepo molim, da me namjestite u državnu službu.

— Dobro, dobro! omjeri ga Moddermann od glave do pete, i stavi mu nekoliko pitanja. Među ostalim upita ga, koje je vjere. Mladić se na ovo pitanje lecnu i porumeni. Znao je, da je Moddermann protestant, i to sa dna kace. Da se izvuče iz neprilike, poče nešto pentati:

— Ja sam — ja sam — gospodine predsjedniče — doduše katolik, ali ja ne držim baš puno do vjere. To je meni svejedno. Vjera — vjera! odmahnu mladić nehajno rukom. Računao je, da će ga ovako lakše namjestiti. Ali se je prevario. Moddermann je sasvim drugčije mislio o toj stvari.

— Čujete Vi, mladi gospodine, upade mu u riječ. Ako se Vi stidite katoličke vjere i Crkve, onda ste kukavica, a ja ne trebam kukavicâ. Zbogom! — — —

Koliko je danas katolika nalik na ovog mladića! Sretamo ih na svakom koraku. Evo na pr. jednoga: Ne stidi se taj sv. križa. Bože sačuvaj! Prekrsti se on uvijek prije i poslije ručka, i izmoli Očenaš. Ali kad mora ručati izvan kuće u kakovu šarenu društvu, odmah se zastidi Isusa. Nema kuraže, da se prekrsti. Ismijat će ga ljudi!

Drugi opet štuje Majku Božju, i moli kod kuće krunicu. Ali izvan kuće, Bože sačuvaj, da tko vidi samo jedno zrno njegove krunice! Drugovi bi sa prezirnim smiješkom rekli, da je on bogomoljac, popovac, klerikalac... A on bi volio u zemlju propasti, nego li tu »sramotu« pretrpjeti!

Takovi smo mi ljudi. Plašljivci i kukavice! Nalik na »trsku, koju vjetar ljulja«[1], kako veli Isus.

Eto to je razlog, zašto nam Isus stavlja križ baš na čelo. Hoće tim da rekne: Ne trebam ja kukavicâ! Kaošto se križ na čelu ne da sakriti, tako i ja tražim od vas, da ne sakrivate svoje vjere, nego da me uvijek otvoreno pred ljudima priznajete. I prijeti nam se Sin Božji: »Tko se zastidi mene i mojih riječi, zastidit će se i njega Sin čovječji, kad dođe u svojoj slavi«.[2]

Ali zna Isus, da smo mi veoma slabi. Zato nam i daje s onim križem na čelu svoju jaku milost, da ga možemo neustrašivo pred ljudima priznavati i za njega svjedočiti. To je On davno obećao govoreći: »Primit ćete silu Duha svetoga — i bit ćete mi svjedoci«.[3]

Kod mnogih katolika propane ta milost sv. potvrde, kaošto propane sjeme, koje padne na put, ili na kamen, ili u trnje. Tako je propala i kod onog holandijskog mladića. I on je u svoje vrijeme dobio

na čelo znak sv. križa i s njim »silu Duha svetoga«. Ali kad je došlo vrijeme napasti, pokušao je, da ga skine sa čela i sakrije od ljudi. On bi najvolio taj znak nositi negdje pod pazuhom, ili u njedrima, ili u džepu, gdje se ne vidi.

Ali kod svih katolika dobre volje raste milost sv. potvrde do herojskih žrtava. Sjetimo se samo nepreglednih legija svetih mučenika i priznavaoca. Svi su oni radije dali život, nego li da skinu križ Isusov sa čela.

I među nama ima sličnih junaka. Evo jednoga: On je mlad advokat u jednom našem velikom gradu. Izvanredno inteligentan i načitan. Društven, veseo, lijepih plemićkih manira. Ali bezkompromisan, otvoren učenik Isusov.

Jedne nedjelje u korizmi iza sv. mise eto ga u sakristiju. Poče nešto šaptati malim ministrantima. Naperim uho, da čujem. Veli im: »Po podne ću ja kod Križnog Puta nositi križ«. Učinio sam se, kao da ništa ne čujem.

Poslije podne eto našeg advokata. Obuče se u odijelo velikih ministranata. Uze križ u ruke, pa između dva mala dječaka, koji su nosili svijeće, pođe pobožno od postaje do postaje. Crkva je bila puna svijeta...

I kod ovog se je gospodina davno osušilo ulje sv. potvrde na čelu. Ali toga je dana mogla cijela crkva opipati i vidjeti, kako se u punom sjaju bliješti krizmeni znak na njegovu čelu.

13. GLAMOZZIO

Gornja je riječ bila meni kao cijela jedna propovijed. Stoga je iznosim ovdje, ne bi li se i drugi njom okoristili.

Slavio se Papin dan u jednom našem katedralnom mjestu. Prije podne bila svečana sv. Misa i propovijed, u kojoj je svećenik razvio temu: Dužni smo moliti za Sv. Oca Papu.

Iza sv. Mise skupili se svećenici oko svoga biskupa. Govorilo se o svemu i svačemu, a najviše o Sv. Ocu. Dođe govor i na današnju propovijed. I tu pade riječ »Glamozzio«. — Da navedem samo prvu točku iz te propovijedi:

Svećenici cijelog svijeta mole svaki dan u sv. Misi »prije svega za svetu tvoju Crkvu Katoličku«. A iza toga odmah na prvom mjestu mole za Sv. Oca. To se isto opetuje i u onim divnim molitvama na Veliki Petak i kod svih blagoslova nedjeljama i svetkovinama. Uvijek na prvom mjestu moli Crkva za Sv. Oca.

Duh Sveti, koji rukovodi Crkvu u njezinim molitvama, hoće tim da nas pouči: da i mi u svojim privatnim molitvama stavimo na prvo mjesto potrebe Crkve, a u prvom redu Namjesnika Isusova.

Ali, ako mi ispitamo svoju savjest, možda ćemo naći, da je Sv. Otac u zadnjoj rubrici naših molitava, a možda ga tu nikako ni nema. Bi li to bilo pošteno od jednoga katolika? Svakako ne bi! Zato, da načinimo pravi red u našim molitvama, dotaknut ćemo ukratko nekoliko razloga, zašto smo dužni moliti za Sv. Oca Papu.

Sv. Pavao apostol, da ušutka rovare, koji su se pojavili među Korinćanima, nabraja sve muke, što ih je podnio za Crkvu Isusovu. Među ostalim spominje i ovaj svoj križ: »Navaljivanje ljudi k meni svaki dan, i briga za sve crkve«.[1] Ovim je riječima opisao Duh Sveti ne samo križ Pavlov, nego i križ Namjesnika Isusova.

Koliko posala i briga ima jedan obični župnik, kojemu su povjerene 3—4 hiljade vjernika: mise, propovijedi, bolesnici, škole, organizacije, primanje stranaka, popravljanje zgrada itd. A sad zamislimo, koliko poslova i briga mora imati onaj, kojemu je povjereno blizu 400 milijuna duša!

Sad je propovjednik spomenuo silnu korespondenciju Papinu. Od svih poglavara na zemlji dobiva on daleko najveću poštu. Naveo je i ogromnu brojku pisama, što ih Sv. Otac prima svaki dan. Sve to mora da prođe kroz ruke Papine.

Onda je spomenuo javne i privatne audijencije, što ih Papa dnevno daje. Evo na pr. pokojni je Papa Pijo XI. u zadnjoj jubilejskoj godini izrekao preko 700 govora u raznim audijencijama. Šta to znači, znamo najbolje mi svećenici i svi oni, koji moraju javno govoriti. Koliko priprave treba, da se održi mali govor od četvrt sata! A eto, Papa je morao — uz ostale

ogromne brige i poslove — svaki dan izreći dva i više govora.

A sve to mora tako i biti. Sjeveroamerička država piše se: USA. A formula Katoličke Crkve mora se ovako pisati: AAEAA, t. j. Azija, Amerika, Evropa, Afrika i Australija. Ona obuhvata sve kontinente i sva mora. I sve oči toga gigantskoga Kraljevstva Božjeg na zemlji uprte su u jednog čovjeka — Papu.

S toga može moderni Papa, s većim pravom nego sv. Pavao, uprijeti prstom u svoj veliki križ: navaljivanje ljudi k meni svaki dan. Osobito danas, kad su željeznice, auta, aeroplani, telegrafi i radija skoro do ništice skratili vrijeme i daljinu.

Dovle prva točka propovijedi. Iza sv. Mise pripovijeda nam jedan stari, ugledni svećenik ovo:

Za pokojnog banjalučkog biskupa Markovića izbile su neke neprilike u župi glamočkoj. Kad je biskup iza toga otišao u Rim, upita ga odmah s vrata Leon XIII. s velikim interesom: »Šta radi Glamozzio?«

Meni je to Papino pitanje kao kakav reflektor osvijetlilo ogromni teret briga, koji pritište Namjesnika Isusova. Eto, on mora voditi brigu o jednoj

maloj bosanskoj kasabi, o kojoj i mnogi Hrvaćanin s onu stranu Save jedva što zna. On je doduše ime toga gradića navio malo po talijanski, ali to na stvari ne mijenja ništa. Da je Papa i najodličniji poliglot, kao recimo današnji Pijo XII., opet ne može znati svih jezika svijeta.

Možda je iza banjalučkog biskupa primljen u audijenciju koji od australskih biskupa. Sveti je Otac morao i s njim razgovarati o kakvom australskom »Glamoču«, o kojemu nitko na kugli zemaljskoj ne vodi računa. Ali Papa mora! A koliko takovih »Glamoča« imade u Crkvi Katoličkoj! Zaista »briga za sve crkve«.

Dakle, ako je itko na svijetu zatrpan poslovima i brigama, to je Namjesnik Isusov. Pa tko će mu pomoći, da ne klone pod tim ogromnim teretom? A tko bi drugi, nego mi, radi kojih ga i nosi. Ako ničim drugim, a to barem pobožnim molitvama. A traži od nas i Gospodin, »da se čine prošnje, molitve, molenja . . . za sve, koji su u vlasti. Ovo je dobro i ugodno pred Spasiteljem našim Bogom«.[2] Dakle, ugodno je Bogu, ako se molimo za sve poglavare; a kako mu istom mora biti ugodna molitva za njegova Namjesnika na zemlji!

14. PASCALOVA JEDNADŽBA

Slavni je Blaž Pascal († 1662) bio matematički fenomen. Kao dječak od 16 godina napisao je računsku radnju o stožcu, koja je bila najučenija studija te vrsti sve tamo od vremena starih Grka do danas. Tom je

raspravom i kasnijim svojim genijalnim radovima zadivio sav učeni svijet.

Ali Pascal nije bio samo matematski genij, nego je u isto vrijeme bio iskreni vjernik, djetinjski odan Bogu i sv. Crkvi. Umro je u Parizu u dobi od 39 godina.

U njegovu životopisu čitamo jednu veoma zanimljivu crticu. Kad je ležao na smrtnoj postelji, nije se mogao pričestiti radi povraćanja. To mu je bilo teže od svih muka njegove bolesti. Bilo mu je žao, što u najteži čas svoga života nema Isusa kraj sebe.

Ali njegov matematski genij nije ni tada mirovao. On je bio vičan, da od šale rješava najteže računske probleme. Zato si je u tim teškim časovima postavio sljedeći zadatak: S jedne strane jednadžbe stoji zlatni ciborij i Isus u njemu. A s druge strane živi ciborij — žalosno srce Pascalovo — ali bez Isusa. Mjesto Njega postavio je Pascal nepoznanicu »X«. Traži se dakle olina, koja bi se mogla zamijeniti s Isusom.

Kad bi riješio taj problem, bilo bi mu lako. On bi mjesto Isusa jednostavno pozvao ili donio tu nepoznanicu k sebi. Matematski bilo bi to posve isto, kao da je Isus s njim.

Ali tko će riješiti taj problem! Ima li išta na nebu i na zemlji, što bi bilo ravno Sinu Božjemu? Da se u onome »X« kriju sva bogatstva i sve ljepote cijelog svemira, opet bi Isus bio bezkrajno bogatiji i ljepši, dostojniji i veći. Nikakvo »X« ne može zamijeniti Isusa!

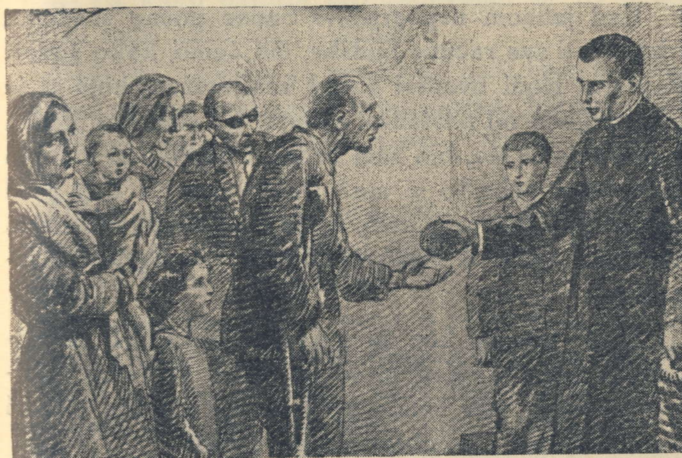
Pa ipak je Pascal sjajno riješio svoj zadatak. Evo kako:

Pozvao je svoje prijatelje i zamolio ih: »Otidite u

grad. Tu potražite jednoga siromašnog bolesnika; donesite ga u moju sobu i smjestite ovdje kraj moga kreveta. Tome bolesniku izkažite svu moguću čast i štovanje, i njegujte ga kao samoga Isusa«.

Prijatelji mu ispuniše zadnju želju. Kad su donijeli bolesnika, umirući Pascal upre prstom u njega: »Evo sada Isusa, moga Boga i Spasitelja, uza me!« To je bila zadnja pričest Pascalova. Malo zatim je umro.

Zamislimo sada, da ustanu iz groba slavni matematičari staroga vijeka, koji su živjeli prije Isusa: Pitagora, Arhimed, Euklid... Šta bi oni rekli na ovu jednadžbu i njezino riješenje? Sigurno bi sumnjivo

zaklimali glavom i ukorili svoga genijalnog kolegu: »Kakav je to naopak račun! Ti zamjenjuješ neizmjernog Boga sa bijednim crvom zemaljskim. To je proti zakonima svake matematike. To nije riješenje zadatka, nego najgora psovka i pogrda proti Veličanstvu Božjem.«

Ovako bi nekako rezonirali stari pogani, i to — prema ljudskom računu — posve pravilno.

Ali poslije njih došao je Bog na ovaj svijet i donio sa sobom novu algebru, s kojom je isprevrtao sve račune čovječje. Jedna od osnovnih zasada Isusove algebre glasi ovako: »Što ste god učinili jednomu od ove moje najmanje braće, meni ste učinili«.[1]

Dakle kao temelj Isusove matematike postavljena je slijedeća jednadžba: Bližnji = Isus. Zato se je Pascal u svom životu bez kolebanja poslužio ovom formulom, pa je mjesto Isusa donio siromašnog bolesnika u svoju sobu.

Kad jednom nepogrješivi Sudac počne sređivati i izpitivati sve račune ljudske, čut ćemo, kako govori Pascalu: Hodi ovamo! Primi kraljevstvo, koje ti je pripravljeno od postanka svijeta, jer sam bio gladan i nahranio si me, bio sam žedan i napojio si me, bio bolestan i pohodio si me.[2] Dakle sam će Bog pred cijelim svijetom proglasiti, da je Pascalova jednadžba, koju je naučio u Isusovoj algebri, nepogrješivo izpravna.

Blago onome, koji se u svom životu drži te jednadžbe Isusove! Kad bi se po našim školama i obiteljima malo više listalo po Isusovoj algebri, bilo bi manje topova i bombardera na svijetu.

15. 000000000000

Ovo su gore same nule. Ima ih ravnih dvanaest. I možeš ti, ako si bezposlen, dalje u bezkraj redati nulu do nule, nikad ne ćeš dobiti kakvog pozitivnog

broja. Nule ostaju nule, makar ih bezbroj poredao jednu do druge.

Pa ipak ove nule mogu u tren oka dobiti veoma veliku vrijednost. Evo kako: Godine 1921. obilazio sam župom sakupljajući novac za nova zvona. Stara nam je za vrijeme rata oduzela vojska. Uniđem i mjesnom apotekaru. Stari me apotekar ljubezno primi. Kada sam mu stvar razložio, uze sabirnu knjigu. Polako zapisa u nju jednu nulu, onda drugu i treću. Smijući se vrati mi knjigu.

— No jeste li zadovoljni? upita me.

— Dakako, odgovorim ja.

— Pa kako možete biti zadovoljni sa tri nule? Tri su nule ništa kao i jedna.

Međutim napišem ja pred one nule broj 1, i najednom se one pretvoriše u hiljadarku. Starac, očito razdragan mojom »majstorijom«, izvadi novac i dade mi.

Dakle ako gore pred one nule stavimo brojku 1, prometnu se one odmah u tako velik broj, da ga mnogi ne bi znao ni pročitati.

Međutim nema nulâ samo u brojevima. Ima ih puno i u djelima ljudskim. Dapače smijemo reći, da se život svakoga čovjeka, i onog najslavnijeg, sastoji od samih nula. Ali ima nešto, čim ti možeš sve te nule svojega života pretvoriti u neizmjernu vrijednost. Da to malo razjasnimo, bacit ćemo pogled na bilo kojeg velikana Božjeg, recimo na sv. Bonaventuru. Zašto uzimamo baš njega, vidjet ćemo na koncu.

On je svakako bio velik, izvanredan čovjek. Nije imao još ni 30 godina, i već postade profesor na najslavnijoj univerzi svijeta, u Parizu. Tu je tako divno

predavao, da mu još za života dadoše naslov »Doctor seraphicus — Učitelj serafski«. Kad mu je bilo 35 godina, postade vrhovni starješina franjevačkog reda. Tu je čast obnašao ravnih 18 godina, sve dok ne postade kardinalom sv. Crkve.

Bio je slavan govornik i propovjednik. Na glasovitom je lionskom saboru (godine 1274.) prvi on govorio. Dokazivao je tako oštroumno, da se je brzo iza toga postiglo jedinstvo istočne i zapadne Crkve.

Uza sav silni rad oko uprave Reda mnogo je pisao. Njegovi spisi imaju toliku vrijednost, da ga je sv. Crkva uvrstila među svoje Naučitelje. Tu čast daje ona samo rijedkim svojim sinovima.

To je dakle bio sv. Bonaventura, kojega mi u Banjoj Luci puno štujemo, jer je patron naše biskupije.

Sv. Augustin ispravno veli: »Jednog ćeš sveca najbolje štovati, ako nasljeduješ njegov primjer«. Tako je! odgovaramo mi. Ali kad čovjek pročita slavna djela sv. Bonaventure, s pravom pita: »Pa u čem ću ja toga čovjeka nasljedovati? Ne mogu ja biti profesor na univerzi! Ne znam pisati knjiga. Nijesam govornik, niti znam propovijedati«.

Nego šta ti znaš? Na ovo pitanje padaju razni odgovori. Jedan veli: »Ja znam lupati čekićem po nakovnju, jer to mi je zanat«. Drugi odgovara: »A ja se moram gnjaviti s djecom u školi«. Treća veli: »Moj je posao kuhati iz dana u dan«. Četvrta: »A moje je šivati od jutra do mraka. — Ali sve su to sitnice — ili kako vi rekoste: nule! — prema velikim djelima jednoga Bonaventure«.

Tako je! A sada dolazi ono glavno. I djela sv.

Bonaventure, sama po sebi, nijesu pred Gospodinom ništa drugo nego nule. Nije on pred Bogom zato velik, što onako mlad postade profesor na prvoj univerzi svijeta. Ne imponira to ni najmanje Gospodinu. Niti zato postade velik, što ga radi čudnovate oštroumnosti prozvaše serafskim učiteljem. »Jedan je vaš Učitelj«[1] naime Krist, veli Gospodin. Pred ovim Učiteljem svi ostali učitelji nijesu ništa.

Sva oštroumna predavanja i zanosne propovijedi sv. Bonaventure pred Bogom su kao mucanje i tepanje nerazumnog djeteta. A sve njegove knjige i spisi vrijede manje nego jedan zarez zakona Božjeg.

Da je tome tako, uči nas sam Bog. Ujedno nam odkriva, po čem postadoše veliki: sv. Bonaventura i ostali izabranici njegovi. Evo šta veli sv. Pavao: »Kad bih jezike ljudske i anđeoske govorio, a ljubavi ne bih imao, bio bih — kao praporac, koji zveči. Kad bih — znao sve tajne i sve znanje, i kad bih imao vjeru, da bih i gore premještao, a ljubavi ne bih imao, bio bih ništa«[2] — to jest nula!

Dakle uči nas Bog, da su pred njim sva djela ljudska, sama po sebi, ništice. Istom onda, kad ih činiš iz ljubavi prema Bogu, dobivaju veliku vrijednost, makar inače bila ne znam kako sitna. Ljubav je dakle ona tajinstvena jedinica, koja nule našega života pretvara u veliku brojku pred dragim Bogom.

Sve je to dobro znao sv. Bonaventura. Zato je sva svoja djela činio iz čiste ljubavi prema Bogu. To je ono, što ga učini velikim. A u tom ga možemo svi nasljedovati. U njegovu životopisu čitamo jednu dražesnu crticu.

U istom je samostanu sa sv. Bonaventurom živio

glasoviti brat Egidije. Dok je Bonaventura pisao krasne knjige i divno propovijedao, Egidije je obavljao obične samostanske poslove. Jednog dana pristupi on sv. Bonaventuri i potuži mu se:

— Blago vama! Vas je dragi Bog obasuo mnogim i velikim milostima. Vi pišete knjige, propovijedate slavu Božju i tumačite njegov nauk. Ali mi siromasi, neuki ljudi, kako ćemo se mi spasiti?

— Kako ćemo se mi spasiti! začudi se sv. Bonaventura. Čuješ brate! Kad Gospodin Bog ne bi ništa dao čovjeku do svoje ljubavi, sve bi mu dao. I kad jedan čovjek ne bi znao ništa drugo, nego ljubiti Boga, i svoje dnevne poslove obavljati iz ljubavi prema Njemu, sve bi postigao.

— Ali može li neuk čovjek ljubiti Boga kao onaj učeni? nastavi Egidije s pitanjima.

— E, moj brate! Ona najsiromašnija, najneukija ženica može isto tako ljubiti Boga kao i najveći učenjak, dapače i mnogo više.

Kad je ovo čuo Egidije, poče skakati od veselja. Brzo odleti u samostanski vrt. Pope se na jednu uzvisinu i poče, što ga grlo nosi, vikati prema gradu: »Čuj, siromašna i neuka ženice! Ljubi Gospodina Boga i našeg Spasitelja, pa ćeš biti veća od našeg brata Bonaventure!« — — —

To je ta priča o nulama života. A sada na koncu samo jednu riječ. Ja ne znam, tko si i šta si ti, koji čitaš ove redke. Možda si krojač, možda učitelj, možda seljak ili liječnik... Ali tkogod ti bio, zapamti dobro: Ako hoćeš, da ti život ne bude nalik naslovu ovoga članka, to jest nula do nule, onda »ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim«.[3]

Iz ljubavi prema Njemu obavljaj savjesno, marljivo i strpljivo svoje sitne dnevne poslove i dužnosti. Onda će tvoj rad dobiti neizmjernu vrijednost u očima Božjim, makar bio ne znam kako sitan u očima ljudi. Zapamti dobro: Tvoja su djela pred Bogom toliko teška, koliko ljubavi ima u njima.

16. PRVA KNJIGA

Ovim člancima nije zadaća, da pišu šale i zagonetke. Ipak evo iznimno jedne zagonetke: Koja je to knjiga, koju svaki čovjek mora najprije pročitati? — Abecedarka nije!

Dok budete odgonetali, ispričat ću vam jednu crticu. Jedne nedjelje po podne dođem u crkvu na blagoslov. Kleknem u klupu kraj glavnog oltara. S druge strane kleči na podu jedna mlada majka. Do nje curica od jedno dvije i po godine. Zlatna djevojčica, ali nemirna kao jasikov list. Ne može ni trenutka da stoji na jednom mjestu, nego trči oko djece, koja su se tamo nalazila. Ja joj strogo zaprijetim prstom.

Ona se brzo povrati k majci i poče je mjeriti od glave do pete. Očito se vidjelo, da študira, kako je to mama savila noge. Onda polako, sve gledajući u majku, klekne do nje. Zatim poče fiksirati majčine ruke, pa i ona sklopi ručice. Ali joj to nije bilo dosta, nego poče dotjerivati svoje prstiće prema majčinim prstima. Sve prst po prst.

Kad je s tim bila gotova, zagleda se u mamina usta. Majka nešto šapće — moli. I mala poče odmah šaporiti usnama. Tako šaporeći zagleda se u mamine

oči: kuda to mama gleda? Napokon nađe predmet, u koji se je majka zagledala: Presv. Oltarski Sakramenat. I ona se tamo zagleda. Naravno, u tom stavu ostade samo nekoliko sekundi i već je opet počela trčati okolo.

Živo mi padoše na pamet riječi sv. Ivana Zlatoustog, koje ujedno odgonetaju našu zagonetku: »Roditelji su knjiga, iz koje dijete uči«. Naravno, prva knjiga. Po ovoj knjizi lista dijete daleko prije, nego pođe u školu.

Kolika se istina krije u ovim riječima sv. Ivana! Jeste li vi, katolički roditelji, svijesni te velike istine? Vi ste ona sudbonosna prva knjiga vašeg malog anđelka. Što ono pročita u toj knjizi, to će mu se najdublje urezati u pamet i toga ono ne će kroz cijeli život zaboraviti.

Vaše dijete budno pazi, što vi radite, pa i ono počne to isto raditi. Pažljivo sluša, što vi govorite, pa i ono za vama to isto govori. Ako vi idete u crkvu, i ono ide. Ako se vi molite Bogu, i ono se moli. Ako vi psujete i kunete, i ono će kleti i psovati.

Ali ne ostaje dijete samo pri tome. Röntgenove zrake prodiru kroz ljudsko tijelo. Nevine djetinje

oči prodiru još dublje. Dopiru do samog srca i duše. Dijete pomno ispituje, što i kako vi mislite, pa i ono počne tako misliti. Ono budno motri, što vi ljubite ili mrzite, pa i ono to isto ljubi ili mrzi.

Šta slijedi iz svega ovoga? Slijedi jedna velika životna norma: Roditelji se moraju brižno čuvati grijeha, ako već ne radi svojega vlastitog spasenja, a ono barem radi spasa svojega djeteta. Iz svake kolijevke kao da se čuje glas: »Tatice, mamice, vi morate biti dobri radi mene!«

Evo klasičnog primjera, kako je jedna majka čula taj glas svoga anđelka:

Živjela jedna lijepa, mlada djevojka. Grkinja. Ali jadno je živjela. Svoju je sreću tražila jedino u ljepoti ovoga svijeta i nasladama svoga tijela. Naravno, sreće nigdje nije našla. Njezine su je strasti i pohote vitlale od nemila do nedraga. Ne veli badava Gospodin: »Nema mira grješnicima«.[1]

Napokon steče jedno muško dijete. Jednog se dana nadnese nad kolijevku, u kojoj je mali spavao, i duboko se zamisli: »Ej, moj mali! Hoćeš li i ti poći putem grijeha kao i tvoja nesretna majka? Hoće li i tebe strast povući u propast kao i tvoju majku?«

Tako razmišljajući brizne u plač: »Ne ćeš ti tako, drago moje! Ne da tebe mama tvoja!« Ono malo, drago dijete bilo je prekretnica njezina života. Ustane. Od toga trenutka počne živjeti čistim, bogoljubnim, pokorničkim životom.

Mali je uz nju rastao. Dan i noć je budno gledao krjepostan život svoje majke, pa je i on iz dana u dan napredovao u krjeposti i dotjerao do savršenstva. Danas ga slavimo na oltarima: Sv. Abraham, pustinjak.

Dijete je dakle spasilo majku, a majka dijete. To je i smisao riječi Božje: »Žena će se spasiti rađanjem djece«.[2] Ali neka otac i majka zapamte i onu drugu, strašnu riječ Sina Božjega: »Koji sablazni jednoga od ovih malenih, koji vjeruju u mene, bolje bi mu bilo, da se objesi mlinski kamen o vratu njegovu, i da potone u dubinu morsku«.[3]

17. PRIDIKA O AŠIKOVANJU

Kad sam bio djačić u gimnaziji, čuo sam prigodom misijâ zanimljivu propovijed glasovitoga pučkog govornika pok. o. Pančića. Ta mi je propovijed do danas ostala u pameti, osobito njezin čudnovati uvod. Propovijed je bila namijenjena isključivo odrasloj mladeži. Ja sam se slučajno našao u crkvi, valjda kao ministrant ili tako nešto.

O. Pančić poče ovako: Mnogi se mladić i mnoga djevojka tuže prigodom ispovijedi: »Ašikovao sam — ašikovala sam«. Šta ćemo na to reći? — »Ašikuj slobodno, sinko!« eto šta ćemo reći.

Iza ovih riječi nastade u crkvi takav mir, da se je čulo, kako ti srce kuca. — »Šta je sad ovo?« pitali se u čudu mladići i djevojke. Onda poče o. Pančić u svečanoj tišini razvijati božansku nauku sv. Crkve o sakramentu ženidbe.

Brak nije otrovna biljka iz Sodome, nego krasni cvijet iz vrta Božjega. Sam je Stvoritelj svojom rukom posadio taj cvijet. Evo, šta veli Duh sv. na prvoj stranici sv. Pisma: »I od rebra, koje uze Adamu, stvori Gospodin Bog ženu i dovede je k Adamu.[1] — I blagoslovi ih Bog i reče: Rastite i množite se i napunite zemlju«.[2]

Dakle sam je Bog stvorio muško i žensko i doveo prvu ženu k prvom čovjeku. On ih je sam glavom sastavio i blagoslovio. Taj stvoriteljski blagoslov djeluje i danas, i djelovat će, dok bude zadnjeg čovjeka na zemlji. U riječima se toga blagoslova krije temeljni zakon i plodnost svih brakova ljudskih. Dakle pravo — i sto puta pravo! — imao je onaj, koji reče, da je brak cvijet iz vrta Božjega.

Ali Gospodin je Bog obilno i zalio taj cvijet. Čim — šta mislite? Možda kišom i rosom nebeskom? Ili možda vodom iz kakve posvećene rijeke? Ne, ne! Nego čujte, kršćani: Zalio ga je božanskom Krvlju Sina svoga! Naime Bog je podigao katolički brak na visinu sakramenta. A svi su sakramenti, kako nas uči sam Bog, potekli iz presv. Srca Isusova u Krvi njegovoj. —

Ovako je, po prilici, razvijao o. Pančić uzvišenu

temu o katoličkom braku. Onda se je vratio na početak i upitao: Šta je ašikovanje? To je razgovaranje zaljubljenog mladića i djevojke. Je li to dozvoljeno?

Ako je brak nešto sveto i uzvišeno, onda je i priprava za brak dobra i dozvoljena. A jedna od važnih priprava jest, da si mladić odabere čestitu i poštenu družicu života, a djevojka dobrog i vrijednog muža. A to se ne da zamisliti bez razgovaranja, ili, kako se u Bosni veli, bez ašikovanja. — Dakle!

Zatim je o. Pančić ozbiljnim riječima opomenuo mladiće i djevojke, da oprezno »razgovaraju«. Nikad na samo! To bi bila prigoda za grijeh. A vi ne smijete s grijehom stupiti u brak baš zato, jer je brak tako uzvišen i svet u očima Božjim. — Nikad razgovarati po zakutcima i mračnim mjestima! Zašto kriti, što je pred Bogom i ljudima dozvoljeno? — Nikad s inovjercima! itd. S ovim je opomenama o. Pančić završio svoju zanimljivu propovijed.

A sada na koncu jednu korekturu. O. je Pančić mogao mirne duše, uz male ograde, dozvoliti mladeži, da slobodno ašikuje. Bilo je to ravno godine Gospodnje 1900. A znamo, kako se je onda ašikovalo. Cijelo se je to upoznavanje i razgovaranje odigravalo na vratima od dvorišta, obično u večer. Tuda je u to vrijeme svaki čas prolazila kućna čeljad. Dakle nije bilo ni daljnje, a kamo li bližnje prigode za kakav grijeh. A čim bi zveknuo Pozdrav Anđelov, s mjesta se je prekidalo ašikovanje, i svak sebi!

Danas se ne bi ni jedan propovjednik usudio, da to onako otvoreno rekne kao o. Pančić. Moderni je čovjek oblatio brak sa sviju strana. Uprljao je i pripravu za brak — ašikovanje. Zato dovikuje današnjem naraštaju kardinal Faulhaber: »Ljubav u

sv. sakramentu ženidbe moramo opet podignuti iz blata i postaviti je kao svijeću na oltar svetišta«.

18. LAV JEDE SLAMU

Zornice su počele, približuje se sveto božićno vrijeme. Stari svećenik sjedi u svojoj sobici i — duboko zamišljen — naslonio se na svoj pisaći stol. Pred njim otvoren brevijar.

Odavno muči njega jedno pitanje. Proroci su Božji opisali vrijeme Isusovo riječima, koje se dotad nijesu čule na zemlji. Među ostalim su navijestili, da će u to vrijeme zavladati neviđeni, nebeski mir.

Svećenik dohvati brevijar i pročita na glas riječi Izaije proroka, što ih je malo prije molio: »Vuk će stanovati s janjetom i ris će ležati s jaretom. Tele i lav i ovca zajedno će boraviti, i mali će ih dječak voditi. Krava će i medvjedica pâsti zajedno . . ., a lav će jesti slamu kao vô«.[1]

Ove se riječi provlače krov sve crkvene molitve u božićno vrijeme.

Dakle proroci vele, da će se u vrijeme Spasiteljevo pomiriti vuk i janje, lav i ovca; da će ih malo dijete zajedno napasati, a lav će — vele — postati tako miran i blag, da će jesti slamu kao vô!

Bože moj, gdje je na zemlji taj i takav mir? Isus je davno došao. Anđeli su nad njegovom kolijevkom davno ispjevali poruku s neba: Mir na zemlji ljudima! Sv. Crkva već dvije hiljade godina formira ljude prema Isusovoj božanskoj nauci, a mira ipak nema i nema! Gdje su ti lavovi, koje je Isus ukrotio, da pasu travu zajedno s ovcama? Gdje su ti vukovi

i medvjedi, koji su postali tako blagi, da ih malo dijete s janjcima napasa?

Ovako je svećenik razmišljao i razmišljajući molio. — — —

Najednom se nađe u blagovaonici redovnikâ, pod čijim je krovom svršio gimnaziju i bogosloviju. Učini mu se, da ga je anđeo Božji, kao ono nekoć proroka Habakuka, u tren oka ovamo prenio.

Redovnici su ručali, dok je jedan u podpunoj tišini čitao na glas Sv. Pismo. I upita anđeo svećenika:

— Poznaš li ti ove ljude?

— Kako da ne poznam! Ima ih doduše ovdje, koji su već pomrli, ali ja ih ipak sve u dušu poznam. Dvanaest godina, može se reći, danju i noću, bili smo zajedno. Znam ja, šta oni misle i kako misle; poznam sve njihove dobre i slabe strane.

— Pa šta misliš o onome ondje? pokaza anđeo na jednog malog, vrlo mršavog redovnika.

— Pokoj mu duši! Umro je, ima jače od 20 godina. Bio je veoma dobar redovnik, milostiv kao majka. Kad sam završio gimnaziju, dođoh k njemu, da se oprostim. Zagrlio me je i poljubio kao majka sina. Još i danas osjećam taj blagi poljubac na svom licu. I obazro se je blago po svojoj redovničkoj sobi, šta bi mi dao za uspomenu. Ništa nije imao, nego uze sa svoga stola staru, u kožu uvezanu knjigu »Imitatio Christi« i dade mi. Eno knjižice i sada na mom stolu.

— A kako ste vi ono njega zvali? prekide anđeo bujicu riječi svećenikovih.

— Zvali smo ga Zmaj.

— Zmaj? začudi se tobože anđeo. Pa zašto Zmaj, kad je bio tako dobar i blag?

— On je doduše bio blag, ali..., nađe se svećenik u neprilici. Ne znam, kako da reknem. On je bio dobar kao majka, ali... eto... po svojoj naravi, rekao bih, da je bio čovjek naprasite i ljute ćudi. Čini mi se, veoma naprasite ćudi, prošapta svećenik. Evo na priliku sjećam se dobro: U višim razredima bili smo kao obijesna i neobuzdana ždrebad. Nitko nas nije mogao ukrotiti. Ali ovaj sitni čovuljak — bio je težak samo 46 kg! — imao je snage, da nas obuzda. Pod njegovim je satom morao biti takav mir, da se je muha čula. S njim nije bilo šale! Ako je izbio kakav nered ili neposluh, lupnuo je šakom po katedri, da je sve odletjelo u zrak: i knjige i biret i mape. Ako je nered bio veći, planuo je tolikim gnjevom, da je sav pozelenio, a usne mu zadrhtale. Jednom riječi: po svojoj prirodi bio je on vuk, ris, tako nešto. I na momente, kad je to tražila disciplina, pokazala se je jasno lavlja šapa i pandže. Ali čim se je red uspostavio, opet je bio ne otac, nego majka. Postao je mekan kao kruh, koji se jede.

Dok je svećenik tako razlagao, upre anđeo prstom u redovnika, što je sjedio do toga »Zmaja«.

— A poznaš li ovoga?

— Macu? Poznam, poznam. Dobri redovnik! Mnogo me je zadužio, kad sam bio bolestan. Čuvam i danas jedno njegovo pismo, u kojem me zove natrag na studij, premda su liječnici rekli, da ću podleći, ako nastavim. Da ne bi njegove dobrote, nikad ja ne bih postao misnik. — Svećeniku se orosiše oči suzama.

— A kako ste vi ono njega zvali? upita anđeo.

— Zvali smo ga Maca. Bio je zaista umiljat kao kakva maca, blag poput janjeta. Nitko ne pamti, da se je ikad razljutio. Pa on se uopće nije znao rasrditi. Ako je morao nastupiti i koriti, vidjelo se na njemu, da se mora silno svladavati. U tim momentima ja sam ga sažaljevao. Jednom riječi, on je po svojoj naravi bio janje.

— A sad mi reci: Tko je onog vašeg »Zmaja« ukrotio? Tko ga je posadio do te vaše »Mace«, da zajedno kusaju špartansku samostansku čorbu? upita anđeo.

— Tko?... Pa valjda Isus, koji reče: »Ako hoćeš da budeš savršen, idi prodaj sve, što imaš, i podaj siromasima, pa dođi i slijedi mene«.[2]

— Tako je! Eto ti dakle lava, kojega je Isus sapeo i natjerao, da pase slamu kao vô. — Pa okreni se malo po ovoj blagovaonici! Poznaš ti dobro ove ljude. Zar ne, mnogi je od njih po svojoj naravi, kako prorok reče: vuk, ris, lav. A imade među njima dosta janjadi i macâ. I sve to sjedi mirno jedno uz drugo. — Koliko imade ovakvih redovničkih kuća po cijelom katoličkom svijetu. Svuda se opetuje isti prizor. Sjede lavovi do janjaca i zajedno »pasu travu«. Izbroji sve te redovnike i redovnice, ako možeš. Penje se to do milijunâ. — Pa kad bi mogao zaviriti u sve katoličke obitelji... Ali to je sakriveno od očiju tvojih. Vidjet ćeš jednom u nebeskom Jeruzalemu...

Sjedi tako svećenik, naslonjen na stô i razmišlja. Prođu mu kroz glavu životi mnogih svetaca i svetica Božjih. Eto na pr. sv. Andrija Korzini († 1373.). Kad

ga je mati nosila pod srcem, usni jedne noći, da je rodila vuka. I vidje, kako se taj vuk, idući kraj samostana karmelićana, najednom pretvori u janje. I zaista tako je i bilo. Mladi je Andrija dugo godina živio kao zvjerka, ne mareći ni za kakav zakon, ni Božji ni ljudski. Napokon po molitvama dobre majke prometnu se grabežljivi vuk u pitomo janje. On postade karmelićanin, svećenik, biskup — svetac!

Samostan oo. Trapista u Banjoj Luci.

Sv. Pavao, Magdalena, Jeronim, Augustin, Kamilo, Matt Talbot... i stotine, hiljade, milijuni drugih bili su po svojoj naravi razne zvjerke: tko vuk, tko lav, tko medvjed, tko svinja. Sve je to blaga sila Isusova ukrotila i pripitomila. Naravski nije to išlo bez krvave borbe pojedinaca.

Dakle ispunjaju se proroštva. A ako danas grme topovi i toči se krv ljudska, nije Krist kriv, nego ljudi. Međutim povijest — ili točnije: Kristovo vrijeme, jer On je središte povijesti ljudske — neprekidno se razvija. I doći će čas, kad će se u nebeskom Jeruzalemu izpuniti proročanstva u cijelom svom opsegu. Tamo će kroz cijelu vječnost boraviti zvijeri s janjcima u nepomućenoj, božanskoj harmoniji. »I otrt će svaku suzu s očiju njihovih, i smrti

više ne će biti, ni tuge, ni vike, ni boli ne će više biti, jer prvo prođe«.[3]

Svećenik obasjan nekom nebeskom radošću završi svoje razmatranje. Ustade od stola, kleknu i razkriljenim rukama glasno povika, skoro zapjeva: Slava Bogu na visini, a mir na zemlji ljudima dobre volje!

19. ZLATNA KOŠARA

Bila je to košara od običnog vrbova šiblja. Ali kad se danas nje sjetim, izgleda mi sva od suhoga zlata. Bilo je zlatno mjesto, na kojem je stajala — podno kipa Gospina. Bila je zlatna ljubav, koja ju je tu postavila. Bio je zlatan sav sadržaj te priproste košare.

Prije kojih tridesetak godina vladao je ovaj običaj u travničkom sjemeništu: Đaci bi svake godine na početku svibnja podigli u »muzeju« t. j. učionici, uz pomoć svoga prefekta, ukusan oltarić s kipom Blažene Gospe. Već prvo jutro osvanula bi odnekle na oltariću vrbova košara. Bila je puna zafrkanih ispisanih papirića.

Ustajalo se u pet izjutra. Iza pola sata morali su svi seminarci biti gotovi i naći se u muzeju. Kako je koji dječak stizao u muzej, pristupao bi najprije k oltariću Gospinu. S nekom bi svečanim ozbiljnošću spuštao ruku u košaru i izvukao jednu cedulju. Onda bi je razvio i pročitao — već šta je na njoj bilo ispisano. Na jednoj je pisalo ovo: Danas ću na čast Majci Božjoj biti osobito marljiv u svojim studijama. Na drugoj: Danas ću se vježbati u poslušnosti. Na trećoj: Danas ću paziti, da nikoga ne uvrijedim itd. Koliko papirića, toliko dobrih odluka.

I onda bi dječak nekako dostojanstveno opet smotao cedulju i ubacio natrag u košaru. Onog se je dana vježbao u dotičnoj krjeposti. Nitko ga nije nadzirao, niti mogao nadzirati, da li je i kako izvršio ono, što je pročitao. To je bila stvar njegova i Bl. Gospe. — Sutra je izvukao drugi papirić.

Ljubav, koja je izmislila tu košaru, bila je zaista domišljata. Htjela je, da i po igri oplemeni dječačke duše i približi ih Bogu. Jer dječaci su, na koncu konca, sve to smatrali nekakvom igrom, premda su miješali s velikom ozbiljnošću rukom po košari i izvlačili »lutriju«. Ali Bog zna i po igri čudesa stvarati. »Vjetar puše, gdje hoće i glas njegov čuješ, ali ne znaš, odkuda dolazi i kud ide. Tako je svaki, koji je rodjen od Duha«,[1] veli Gospodin.

Čovjek ne zna, gdje ga čeka milost Božja. Isus obori Pavla u grmljavini i bljesku munje i obrati ga, kad se je najmanje nadao. Ignacija Lojolskog pogodi dobrom knjigom na bolesničkom krevetu. A bilo je odabranika, koje zahvati blagi povjetarac Duha svetoga usred najživahnije igre.

Takova je bila bl. Bartolomea Capitaneo († 1883.) Kao siroče našla je sklonište u samostanu Klarisâ u Loveru, Italija. Jednog su se dana igrale djevojčice u samostanskom dvorištu. U njihovoj sredini prefekta Marija Parpani, odlična redovnica. Usred igre našali se prefekta i upita vesele učenice: »Koja bi od vas htjela biti svetica?« Sve djevojčice dignu prst: Ja — ja — ja!

Jedna predloži, da vuku slamke. Koja izvuče naj-

dulju, ona mora postati sveticom. Brzo odskakutaše u sjenaru i donesoše slamke. Zatim u najvećoj tišini obaviše vučenje. Najdulju slamku izvuče mala Bartolomea. Nastade veseli smijeh, ali Bartolomeu ta »sveta« slamka pogodi u po srca. Ona je svoj »treffer« shvatila posve ozbiljno. Krišom se ukrade u kapelicu, i stavi svoju slamku pred sliku Majke Božje s riječima: »Hoću da budem svetica. Hoću da budem velika svetica!« Odmah je počela, a Gospodin priteče svojom milošću obilno u pomoć. Od toga dana pođe njezin put naglo uzbrdo i dovede je do savršenosti. Postade svetica!

I košara je travničkog sjemeništa bila neka vrst svete igračke; ali bez dvojbe iz te je igračke često puta zastrujala milost Duha svetoga u mnogo mlado srce.

Danas se cijeli hrv. narod veoma zanima za časnog slugu Božjega Petra Barbarića. Gdje i kada je počela njegova svetost? Ne znamo. Ali sigurno mnoga njegova krjepost ima svoj korijen u travničkoj košari, po kojoj je i on miješao i vukao »lutriju«.

A miješali su i mnogi drugi i izvlačili zgoditke. Da navedem samo dva krasna zgoditka.

Neke godine sjedim u ordinaciji jednog mladog liječnika. Bivši travnički gojenac. U sobi savršen red. Na stolu knjige i ostali spisi poredani kao po koncu. Tintarnica, posušilo, olovke, pera — sve čisto i u savršenom redu. Pohvalim ga:

— Čuješ, kod tebe sve poređano, kako ono napisa Krleža: bezobraznim njemačkim redom.

— Tako ti je kod mene, nasmija se gospodin. Ako netko samo dirne u moj stô i pomakne knjigu za centimetar, ja to odmah opazim.

Preda mnom iskrsnu, ne znam odakle, vrbova košara. Iz nje je i naš doktor izvlačio. Bio je u njoj i jedan zgoditak, na kojem je pisalo: Danas ću iz ljubavi prema Majci Božjoj osobito paziti na red među knjigama i tekama...

Šetam s jednim mladim gospodinom, isto travničkim gojencem. Toga je dana bio bajram, velika muslimanska svetkovina. On mi je baš nešto razlagao, kad li kraj nas projuri kočija, puna pustopašnih muslimanskih djevojaka. Pjevaju, smiju se, krište.. Moj mladi gospodin ni da digne oka, nego se još jače okrenu k meni i poče još živahnije razvijati svoju misao. Zna on dobro, što može učiniti jedan neoprezan pogled! — I opet se sjetih vrbove košare, u kojoj je bio i ovaj zgoditak: Danas ću na čast Gospi osobito paziti na čednost očiju...

20. JEDNO PISMO

To mi je pismo slučajno došlo u ruke. Pročitao sam ga jedanput, dvaput i triput... Uvijek s novom nasladom. Pa da taj užitak pružim i drugim kato-

ličkim dušama, evo ga iznosim u cijelosti. Odmah napominjem, da je pismo upućeno jednom mladomisniku prigodom prve sv. mise, a pisala ga je njegova učiteljica iz osnovne škole.

Dragi moj Brankica!

Kad si bio malen, sjećat ćeš se, da sam Te uvijek zvala »Brankica«. Kad si od nas otišao iza 4. razreda u Travnik na nauke i kad sam Te se tako često sjećala u molitvi, bilo je to uvijek »za moga dragog Brankicu«, da se Gospodinu svidi izabrati ga za svoga svećenika.

Kad sam kasnije u razgovoru prepričavala o svojoj najboljoj i najdražoj djeci, bio je moj Brankica uvijek na prvome mjestu. Tako je bilo onda, pa sve do danas. Ja Te, Brankica, ne mogu drukčije zvati, jer si mi ostao u srcu i pameti uvijek onaj isti mali, nevini, dobri i umiljati Brankica. Dvanaest je godina, da Te nijesam više vidjela, i znam, da si velik, al' za mene si uvijek ono, što si nekad bio...

Da znaš, kako si me obeselio i iznenadio onom Tvojom karticom i pozivom! Nikad nisam mislila, da Ti znadeš za moju veliku želju, koja je uvijek bila skopčana sa nekim tajnim strahom, da joj se moj Brankica ne bi iznevjerio. U Tjedniku sam čitala za Tvoje ređenje i prem sam se silno veselila, nisam Ti htjela pisati, misleći, da me više ne poznaješ, jer Ti se nisam nikada javljala, već jedino molila za Te.

Mili moj Brankica! Kolikogod bih željela doći na Tvoj veliki dan, toliko je bolje, da ne dođem, jer bih ga svega oprala suzama radosnicama. Ne znam, tko se više veseli — Tvoja mama ili ja? U mislima ću biti s Tobom kod Tvoje prve nekrvne žrtve zazivajući na Te Njegov veliki blagoslov; a ja ću se opet zavući sva u Tvoj »memento« (spomen za žive u sv. misi. — Op. pisca), sa svim potrebama mojim i onih, koji su mi povjereni. Jel' de, Branko, ne ćeš me zaboraviti? Ti ćeš međutim i nadalje ostati mali moj Brankica, kojega neću zaboraviti u sv. pričesti, prem ćeš odsada biti veliki Isusov Branko.

Ti si nekad meni ljubio ruku, a danas ljubim ja tu Tvoju dragu posvećenu ruku i molim Te, da mi bar pošalješ svoj prvi mladomisnički blagoslov. Moja čestitka neka sastoji u tome, da hvalim Svevišnjemu, koji se je udostojao izabrati miloga mog Brankicu za svoga svećenika, i da ga zamolim na Tvoj veliki dan, da Ti dade jakosti, revnosti, mudrosti i svoga sv. straha.

Ujedno čestitam sretnoj Tvojoj majčici, koju je Bog dragi odlikovao tolikom milosti. — Preporučujući se svome dragom Isusovu svećeniku i ljubeći Ti ruku pozdravlja Te i još više voli nego prije

Tvoja učiteljica
S. L.

Dakle tu su dva ljudska srca. — Nijesu se vidjeli dugi niz godina. Mislili su, da je jedno na drugo zaboravilo. Ali nije bilo tako. Dok se je jedno lomilo po školama, u mladenačkim borbama i napastima, dotle je drugo, daleko u zabitnom mjestancu, svojom sakrivenom i pobožnom molitvom svlačilo pomoć Božju na njegove borbe.

I Gospodin je pomogao. Tu je jedan novi misnik Isusov. Pred njim stoji još cijeli život. Bože moj, ko-

liko će grješnika njegova posvećena ruka istrgnuti iz okova grijeha; kolike će klonule duše okrijepiti presv. Tijelom; kolikima će pomazati smrtne rane sv. uljem!

U svim tim božanskim poslovima imat će dio i ova skromna, svijetu nepoznata učiteljica. Tä ona je godinama molila za tu ruku, da ju Bog izabere i posveti. A kad jednom dođe čas vječne nagrade, Gospodin će ih zajedno pozvati: »Skupa ste radili, skupa primite i apostolsku nagradu«.

Ova je žena čula glas Isusov: »Molite se Gospodaru žetve, da pošalje radnike u svoju žetvu«.[1] Ali što je glavno, ona ga je i poslušala. Poslušajmo i mi poziv Dobrog Pastira, pa se puno i pobožno molimo, da nam Bog dadne dobrih svećenika.

21. NAJBOLJI REVOLVER

Jednog jutra žurno se je penjao župnik na prvi kat velegradske četverokatnice. Tu se je noćas odigrao strašan događaj. Na tom je katu stanovala obitelj, župniku dobro poznata. Nekoć se je gospodski živjelo u toj obitelji. O tom i danas svjedoči luksuzni namještaj. Ali kad je muž, još mlad, bio penzioniran, morali su dobro paziti na svaku paru, kako bi se sastavio kraj s krajem. I on, eto, nije mogao podnijeti te neimaštine, pa je noćas svemu učinio kraj. Ubio se hitcem iz revolvera.

S toga je župnik poletio, da bude pri ruci, ako bi bila potrebita njegova pomoć. No bilo je sve kasno. On je već davno bio mrtav. Župnik izrazi obitelji svoje sažaljenje i brzo se zatim oprosti. Iziđe tužan iz stana.

Na drugom je katu iste palače stanovao jedan stari gospodin, isto tako penzionirac. Davno je oslabio na nogama i već godinama ne izlazi iz kuće. Dok je ikako mogao, vukao se je nedjeljom u crkvu. Sada već i toga ne može.

Župnik se zamišljen uspe na drugi kat i pokuca. Otvoriše mu. I ovdje je raskošni namještaj svjedočio o nekadanjem gospodstvu i blagostanju. Ali davno je to prošlo. Danas se kuburi s malom penzijicom. Jedva se izlazi na kraj.

Svećenik se uputi ravno u starčevu sobu. Nađe ga, gdje sjedi u naslonjaču s krunicom u ruci. Kad ugleda župnika, ostavi krunicu i povika: »Velečasni, velečasni! Kako je to mogao učiniti!« Svećenik rastreseno odgovori nekoliko riječi, a u sebi je mislio: On je to, eto, učinio. A zašto ti, starče, to ne učiniš? Ti si u daleko gorem položaju. On je bio mlad i zdrav, a ti star i godinama bolestan, osuđen na kućni zatvor do smrti. On je spao na niske grane, a ti si još na niže. Zašto se dakle ti ne ubijaš, nego on?

Tako razmišljajući župnik se rastreseno ogledavao

po sobi. Tek sada opazi nešto, što mu dosad nije zapelo za oko, premda je starca često obilazio. Povrh starčeva kreveta bilo obješeno veliko raspelo. Na noćnom stoliću jedno manje. Na suprotnom zidu opet jedno. I nehotice pomisli na stan u prvom katu. Vidio je on tu svega i svačesa: i radio i luksuznu kredencu i divane. Ali se nikako ne sjeća, da bi tu bilo kakvo raspelo.

Evo odgovora na moje pitanje, pomisli župnik. Gospodin Bog veli: »Riječ je križa — onima, koji se spasavaju, sila Božja«.[1] Zato su svi sveci i dobri vjernici u svim nevoljama života tražili spas u križu. Sv. Augustin veli: »Nas kršćane zato ne obaraju bure ovoga svijeta, jer nas križ nosi«. A sv. Terezija piše: »Podignite oči svoje križu, i sve će vam biti lako«.

Bilo je to u francuskom gradu Nevers-u. U bolnici je ležao jedan teški bolesnik. U jednom momentu najvećih bolova povika očajno: »Revolver mi dajte, revolver! Ne mogu dalje«. Časna sestra ga je mirila i mirila, ali uzalud. Napokon — ne znajući, šta će — skide sa zida raspelo i turi ga u ruke bolesniku: »Eto vam revolvera«.

Bolesnik se zagleda u prigetu glavu, trnovom krunom ovjenčanu. Dugo je gledao prikovane ruke i noge. Promatrao je srce probodeno... Svijetla zraka milosti Isusove pogodi njegovo uznemireno srce: Kad Sin Božji nevin trpi, zašto ja, toliki grješnik, ne bi trpio? Od sada je smiren i odan u volju Božju podnosio sve bolove.

I ti sigurno moraš mnogo toga trpiti i podnositi — možda do očajanja! Da li si ikada u takovim teškim momentima uzeo u ruke ovaj »revolver« ljubavi Isusove i malo ga promatrao?

Pokušaj.

22. DVIJE OLOVKE

Razgovarao župnik u svojoj kancelariji s jednim svojim prijateljem, inače oženjenim gospodinom. Razgovor se povede i o jednoj žalosnoj činjenici, naime da su katolici u ovoj državi tijekom zadnjih 10 godina relativno opali za 2 po sto.

Župnik odmah odlučno naglasi, kako zakon Božji strogo nalaže, da se u braku moraju rađati djeca. Danas se naši ljudi, osobito po gradovima, ne drže toga zakona, pa nam se to već osvećuje.

Gospodin se osjeti pogođen riječima župnikovim i odmah poče s obranom:

— Tebi je dobro poznata biblijska pripovijest o Josipu Misirskom. On je prorekao i proživio onih 7 rodnih godina, kad se je žito prosipalo; i onih 7 mršavih, kad se je umiralo od gladi. Ti to vrlo dobro znadeš.

— Kako da ne bih znao! uskliknu župnik. Pa?

— Eto vidiš! Mi danas proživljujemo one mršave, gladne godine. I to ne sedam, nego se taj glad otegao u bezkraj.

I gospodin uze malo papira i olovku. Pri vrhu zapisa jedan broj: »Evo, to je moja mjesečna zarada. Ni pare više! Ja imam dvoje djece, dakle sa ženom nas je četvero«. Zatim poče nizati brojku pod brojku: »Ovo za stan — ovo za meso — ovo za špeceraj — ovo za drva i ugljen — ovo za odijelo i

obuću — ovo za knjige i školovanje itd. U račun ne bilježim ni pare za lijekove, niti za slučaj poroda i smrti. A takovih izdataka ima puno u brojnoj obitelji.«

Župnik pogleda račun. Brojke nijesu bile baš pretjerane. Gospodin pobjedonosno podvuče stupac brojeva i sabra. Ispade broj veći od njegove zarade. »I hajde ti sad koti djecu! Jesi li slijep? Zar ne vidiš, da jedva izlazim na kraj i s ovih dvoje? Velim ti opet, ovo je gladna perioda, u kojoj je grjehota djecu rađati«. — —

Imade po našim gradovima mnogo ovakovih matematičara, koji će vam s olovkom u ruci nepobitno dokazati, da nijesu u stanju hraniti više djece. Zašto onda da rađaju prosjake?

Šta ćemo na ovo reći? Evo šta:

Postoje dvije olovke: jedna ljudska i druga Kristova. Ova gospoda pišu svoje račune samo ljudskom olovkom. Mogli bismo i mi s tom istom olovkom u ruci malo pregledati njihove račune, i u mnogom bi slučaju našli, da sve vrvi od pogrješaka. Da uzgred navedemo samo jednu pogrješku. Među tim matematičarima imade sva sila direktora naših škola i drugih državnih ureda. Obično imaju dvoje djece. I oni s olovkom u ruci dokazuju, da nijesu u stanju hraniti više djece. A zavirite malo u kuće njihovih podvornika, pa ćete naći petero, sedmero, a možda i devetero djece! Dakle jasno je kao dan, da im je račun lažan.

Ali sada nemamo vremena tražiti pogrješke. Mjesto toga dohvatit ćemo onu drugu, Kristovu olovku i pokušati s njom napisati račun.

Evo, kako ona računa: »Pogledajte ptice nebeske, kako ne siju, niti žanju, niti sabiraju u žitnice, pa ih Otac vaš nebeski hrani. Nijeste li vi mnogo vrijedniji od njih? — I za odijelo što se brinete? Pogledajte ljiljane u polju, kako rastu; ne trude se, niti predu. A kažem vam, da se ni Salamon u svoj slavi svojoj ne obuče kao jedan od njih. A kad travu poljsku, koja danas jest, a sjutra se u peć baca, Bog tako odijeva, koliko će više vas, malovjerni! Ne brinite se dakle govoreći: Šta ćemo jesti, ili šta ćemo piti, ili u što ćemo se obući? jer sve ovo neznabožci ištu. A Otac vaš zna, da vam sve ovo treba. Ištite dakle najprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu, i sve će vam se ovo dodati.«[1]

A sada pitamo onog gospodina matematičara: Ili ti vjeruješ u Boga, Oca svemogućega, ili ne? Ako ne vjeruješ, ostavi knjigu, jer ovi redci nijesu pisani za bezbožce. A ako vjeruješ, pročitaj još jednom gore navedene riječi Sina njegova. Dobro ih promozgaj i razmisli, pa ćeš pronaći, da se u njima krije jedna visoka, nepogrješiva matematika.

Prema ovoj Kristovoj matematici posve je kriv račun onoga gospodina, pisan ljudskom olovkom, jer u njemu fali najveća brojka: Providnost Božja.

Pravi račun mora glasiti ovako:

Moja plaća + Providnost Božja.

Iz ovog se računa čuje glas Gospodinov: Tvoja je dužnost marljivo raditi, rađati djecu i pošteno ih odgajati. A Ja ću, što se više vi množite, sve više otvarati svoju ruku i davati vam, što je potrebno za život. A ako se tvoja plaća i umanji, ili ne dao Bog spane na nulu, opet ne treba zdvajati, jer u

primitku ostaje još uvijek bezkrajna brojka, naime: Providnost Božja, čije se bogatstvo ne da potrošiti.

Taj Kristov račun ne može nikad prevariti, jer Bog veli: »Nebo će i zemlja proći, ali riječi moje ne će proći.«[2] Pokažite mi jednu obitelj, koja je nastradala radi velikog broja djece. Nema te obitelji! Ima,

Bogu hvala, na hiljade naših čestitih učitelja i ostalih činovnika i činovničića, a da ne govorimo o podvornicima i našim poštenim majstorima, koji su računali Kristovom olovkom; i pokazalo se, da su izvrsno računali. Ni oni, ni njihova brojna djeca ne prose kruha, nego su to danas naše ugledne hrvatske obitelji.

Pa ipak uza sve to dobar dio naših građana neće da razumije ove Kristove matematike. Misle jadnici, da znaju bolje računati od Sina Božjega. Ali doći će jednom, i to brzo, dan suda Božjega, na kojem će morati priznati: »Dakle pogrješismo!«[3] Ali će onda biti kasno priznati pogrješku.

23. OTAC MILIJUNAŠ

Živio jedan siromašni radnik. Imao punu kuću djece i ništa drugo doli dvije zdrave ruke. Marljivo je radio od jutra do mraka, pa ipak jedva vezao kraj s krajem. Uza sve to bio je uvijek veseo i razpoložen. To svoje razpoloženje znao je prijateljskim riječima i zgodnim šalama prenijeti i na svoje drugove.

Susjedi se čudili njegovoj bezbrižnosti:

— Ma kako ti možeš biti uvijek tako veseo?

— A zašto ne bih? Bogu hvala, zdrav sam i još mlad. Nijesam gladan ni gô...

— Ali, po Bogu brate, puna kuća djece! Tko će to izhraniti i na noge podići

— Aha djeca! Što se tiče djece, odgovori veseli radnik, ja se za njih ništa ne bojim. Moj je otac višestruki milijunaš. On će se za njih brinuti, ako ja obolim ili ne dao Bog umrem.

Susjedi se grohotom nasmijaše. Kako i neće! Znali su, da mu je otac puka sirotinja kao i on...

Ja ovog radnika ne poznam, niti sam ga ikada vidio; ali mu oca milijunaša vrlo dobro poznam. Gledao sam često na svoje oči, kako mu se blagajne presiplju od pustog blaga i bogatstva. Da spomenem samo jedan slučaj, kad sam malo zavirio u njegove tresore.

Za vrijeme opće pometnje u svjetskom ratu živjela u jednom bosanskom seocu siromašna udovica s malim sinom jedinkom. Nijesu imali nigdje nikog svog. Još k tomu bjesnio rat, pa se svatko zabavio o sebi.

Jednog dana izbije u selo i župnik fra Stipo u svom poslu. Kad je razgovarao s ljudima o bijedi i nevolji onih dana, netko spomenu i sirotu udovicu. Iza nekoliko pitanja i odgovora utvrdiše, da je nitko nije vidio, ima već nekoliko dana. Šta bi to moglo biti!

Zapute se njezinoj kolibi. Kad uđoše, nađu udovicu mrtvu. Već je zaudarala kao Lazar u grobu. Do nje sjedi dječak, sav pomodrio od gladi i zime. Ženu sahraniše . . .

Prohujalo je otada dvadesetak godina. Jedne nedjelje u banjalučkoj katedrali redio biskup svršene bogoslove u svećenike. Dok su katedralom romonile litanije svih Svetih, mladi su leviti ležali prostrti na podu pred oltarom. Među njima je bio i onaj mali dječak . . . Na njemu se doslovce ispuniše riječi Sv. Pisma: »Otac moj i majka me ostaviše, a Gospodin me preuze.«[1]

Vratimo se sad onom radniku! Kad su susjedi prasnuli u smijeh, on ih ušutka:

— Zašto se smijete? Zar nas nije sam Sin Božji

učio, da ovako molimo: »Oče naš, koji jesi na nebesima«?[2] Dakle Bog je moj otac. On mi sam to veli. A zar taj Otac nije daleko, daleko bolji i bogatiji od svakog milijunaša?

Tako je, radniče! Budi samo i dalje miran i spokojan, dok je toga Oca. Čuj, šta ti on poručuje: »Baci na Gospodina brigu svoju, i On će te ishraniti«.[3]

24. ONA I TRNOVA KRUNA

Ona je djevojka od svojih 25 godina. Iz katoličke je obitelji i redovito pohađa crkvu, ali je inače razmaženo gradsko čeljade.

Eno je, baš sada sjedi pred velikim ogledalom i pomno se uređuje za korzo. Pošto je dotjerala obrve štiftom, uze ruž, da narumeni usne. Ali joj danas posao nekako ne ide od ruke. Svaki čas prekida mazanje i nekud se zamisli. Kao da nekog nevidljivog gleda i sluša.

Evo, šta je bilo na stvari: Jučer je bila u crkvi i slušala korizmenu propovijed. Svećenik je odmah na početku rekao, da će govoriti o trnovoj kruni našega Gospodina. Toga se još sjeća. Ali šta je dalje govorio, da je ubiješ, ne zna. Pa to je tako dosadno! Sve je to ona već sto puta slušala! A imala je međutim i pametnijeg posla. Svojom je grivastom glavom vrtila desno i lijevo, naprijed i natrag, ne bi li koji pogled svratila na svoju ljepotu. Često bi pogledala i na klupu pred oltarom, u kojoj je sjedio mladi kapelan.

Međutim je svećenik oduševljeno propovijedao. Ona je slušala kao kroz maglu, kao da se nalazi

negdje vrlo daleko. Do nje su dopirale samo izprekidane riječi: Grozna trnova kruna — lice popljuvano — pesnice — trstika — zdravo kralju židovski! — Šta je dočekao »kralj kraljeva i gospodar gospodara«!...[1]

Ali najednom privuče propovjednik njezinu pozornost. Poče pričati pripovijest o nekom dječaku:

— Jedan dobar dječak imao je mali kip Isusov. U glavu toga kipa zabo je desetak komada trnja u obliku krune. Svako je jutro obećao svome Spasitelju, da će se onoga dana, njemu za ljubav, čuvati toga i toga grijeha. U večer bi pomno ispitao svoju savjest. Ako je pogriješio, zabo bi novi trn u glavu Isusovu. A ako se je nadvladao, izvadio bi onoliko trnja iz glave Isusove, koliko se je puta svladao. Sutradan bi počeo iznova.

— Vi ćete možda reći, nastavi svećenik: Pa to je djetinjarija, igra! — Dobro, uzmimo, da je to djetinjarija. Ali je dragi Spasitelj u onaj strašni čas svojih muka »gledao sve sinove čovječje«.[2] Gledao je i ovog dragog dječaka, kako nastoji, da povadi trnje iz njegove glave. Koliko je utjehe pružio ovaj mladić svome Spasitelju!

— On je onda gledao mene, a gledao je i tebe. Pa šta je vidio? Dok On sjedi tamo na hladnom kamenu, pod groznom trnovom krunom, lica upljuvana, očiju punih krvi, gledao je tebe, kako satima sjediš pred ogledalom i pomno frčkaš svoju kosu, mažeš lice, rumeniš usne...

Djevojka obori oči k zemlji: »Pa to sam ja!« — Svećenik nastavi:

— A vidio je Isus, i zašto ti to činiš. Dok kroz njegovu glavu prolazi nemilo trnje, gleda On, kako

kroz tvoju glavu prolazi — ne trnje — nego svakakve bludne, ohole i izprazne misli. Zna On, zašto se ti tako sablažnjivo oblačiš i dotjeruješ. Htjela bi, da na se privučeš poglede druge njegove djece i da ih navedeš na grijeh.

Djevojka još niže spusti glavu, a svećenik nastavi:

— Sveti je Augustin, gledajući groznu krunu na glavi Isusovoj, počeo da proklinje ono trnje, što se je tako nemilosrdno zabolo u glavu dragoga Spasitelja. Ali se je najednom trgao: »Šta trnje zna! Nije ono krivo, nego ti si kriv, ti! Svaka tvoja tašta, bludna, sablažnjiva misao jest oštri trn, koji ti zabadaš u onu svetu glavu«.

Sada nastade nečujni dialog između propovjednika i srca djevojčina:

— S toga de, prebroji danas, koliko si trnja dosad zabola u dragu glavu Isusovu.

— Ako je tako, onda sam ja sama zabola, ne jednu, nego deset trnovih kruna, morade tiho priznati djevojka.

— Dakle obećaj danas dragom Spasitelju, da ćeš odsele svim silama nastojati, da povadiš to trnje. Onaj ti je dječak pokazao put. Bit će ti za to Sin Božji zahvalan i nagradit će te vječnom krunom na nebesima — završi svećenik propovijed.

Djevojka kleknu i zgrozi se nad svojom dosadašnjom lahkoumnošću. — —

To je bilo jučer, a danas, eno, rasijana sjedi pred ogledalom. Čula je ona jučer i za jedno drugo ogledalo, što ga je sv. Veronika dobila od Isusa. Čula je,

kako su mnoge griješne duše pred tim ogledalom našle svoj mir i vječno spasenje.

O svemu je tome i nehotice razmišljala djevojka. Zato je bila nesabrana.

Na koncu pogleda na sat: »Za Boga! Ona je morala već davno biti na korzu!« Brzo se »sabra«. Povuče brzo još nekoliko majstorskih poteza po licu i odleti iz kuće. Sutradan je već nijesu patile nikakve sentimentalne misli o trnovoj kruni Isusovoj.

Naravski, i dalje je pohađala crkvu . . .

*

Ako možda slučajno i ta djevojka čita ove redke, neka posluša, šta joj poručuje Gospodin: »Danas, ako budete čuli glas Gospodinov, ne dajte, da otvrdnu srca vaša.«[3] Ove riječi dragoga Boga, po naredbi sv. Crkve, trubi 300 hiljada svećenika svaki dan u svijet. Čemu tolika uzbuna? Očevidno zato, jer je veliki grijeh: Čuti riječ Gospodinovu i odbaciti je. Na

drugom mjestu veli Duh sveti: »Jer si ti odbacio riječ Gospodinovu, odbacio je i tebe Bog«.[4]

Zamisli se, djevojko.

25. GRAM DOBRA PRIMJERA

Kako je lagan jedan gram! S njim se u običnom životu ni ne računa. A kako je teška tona! Zdrobit će svakoga, na koga se surva. Pa ipak reče sv. Franjo Saleški, da je teži gram dobra primjera od cijele tone propovijedi.

Neki dan sam, idući gradskim ulicama, našao jedan takav gram. Evo ga iznosim.

Jednoga jutra vraćao sam se iz crkve kući. Iza ugla izpade mlad oficir, inače moj dobar poznanik. Čim me opazi, odmah diže ruku na pozdrav i po vojnički odreza:

— Hvaljen Isus, velečasni!

— Uvijek hvaljen, gospodine poručnice! Zdravo uranio!

Iza pet-šest koraka opazim jednoga seljaka. Po nošnji se pozna, da je katolik. Na licu mu čitam nekakvo veliko iznenađenje. Vidim, htio bi da me nešto upita. I zaista, čim mi nazva Isusa, odmah nastavi s pitanjem:

— Ma ujače, po Bogu si brat, zar i oficir hvali Ime Isusovo?

— A zašto ga ne bi hvalio? odgovorim. Isus je njegov kao i naš.

— Ono, jest tako, ujače. Ali golem je oficir za Isusa, zadrma seljak glavom i ostade čudeći se.

Padoše mi na pamet riječi sv. Franje o gramu dobra primjera. Kako su te riječi istinite! Po odijelu

se onog seljaka pozna, iz kojeg je kraja. Tamo su župnici, svi od reda, dobri propovjednici. Slušao je dakle on krasnih propovijedi o presv. Imenu Isusovu. Čuo je on, »da se u ime Isusovo pokloni svako koljeno onih, koji su na nebu i na zemlji i pod zemljom«.[1]

Ali eto, izgleda, da sva težina propovijedi nije na njega toliko djelovala, koliko jedan sitni gram dobra primjera sa strane jednog gospodina. On će od sada još više štovati to sv. Ime. »Kad ga štuje jedan oficir mogu valjda i ja! Kad se gospoda u gradu ne stide Isusa, ne ću ga se beli ni ja stidjeti!«

Uvijek je to tako bilo. Uvijek su djeca ono činila, što vide od roditelja; mladi, što vide od starijih, siromasi od bogatih, niži od viših. Uvijek je gram primjera bio teži od tone savjeta i opomena. Dokaz je tome cijela prošlost i cijela sadašnjost. Evo jednog krasnog primjera iz prošlosti.

Glasoviti vojvoda bavarski, Kristof, bio je dobar i praktičan katolik († 1493). Jednog dana na šetnji sretne nekog starog seljaka i zavrgne s njim razgovor. Odmah opazi, da je seljak veoma bistar i duhovit. S toga produži s njim šetnju u prijatnom razgovoru. Pri rastanku htjede vojvoda da seljaka bogato daruje. Ali ovaj se je branio:

— Ne treba, gospodine! Vi meni ne možete dati većega dara od onoga, što ste mi ga već darovali. Vi ste mi iskazali najveće dobročinstvo, za koje sam cijeli svoj život Boga molio.

— A koje to dobročinstvo? postade vojvoda znatiželjan.

— Vi ste mi sina obratili.

— Ja tvoga sina obratio? začudi se vojvoda. Pa ja ga, čovječe, uopće ne poznam.

Sada mu seljak razjasni stvar. Sin mu je bio veliki grješnik i bezbožnik. Badava sve opomene roditelja i svećenika. Ali jednog je dana vidio, kako vojvoda uniđe u seosku kapelicu. Bila je to čuvena kapelica u Blutenburgu. Došulja se polako za njim. Gledao je na svoje oči, kako velikaš pobožno moli. To se je kasnije često puta opetovalo. Na koncu se njegov sin obrati i poče se moliti Bogu. Kad može vojvoda, mogu i ja! Postade drugi čovjek.

Evo šta može gram dobra primjera. Jedan svjetski velikaš postao je tim gramom pravi apostol, koji dovodi ljude Kristu.

Katolički liječniče, odvjetniče, profesore! I ti možeš biti apostol i mnoge privesti Kristu. Jednostavno, nečujno — dobrim primjerom i uzornim katoličkim životom.

Jeste li ikada za vrijeme ljetnih vrućina gledali ergelu konja? Idu oni jedan za drugim, polako, lijeno. Ali ako se jedan od njih, osobito prednjak, razigra, pa udari u trk, odmah svi ožive i polete za njim. Tako je i kod nas ljudi.

S toga, katolički gospodine, potrči naprijed sa svojim dobrim primjerom. Ne ćeš ostati sam, za tobom će mnogi poletjeti. Možda u metežu svakdanjeg života ne ćeš ni opaziti, da idu za tobom. To nije opazio ni onaj oficir, ni onaj vojvoda. Ali kad se jednom otvori knjiga života, saznat će se, tko ih je doveo Isusu. To neka bude tvoja temeljna i najbolja katolička akcija.

I tebi govori Krist Gospodin: »Neka tako svijetli vaša svjetlost pred ljudima, da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega, koji je na nebesima«.[2]

26. GENIJALNI POPOVSKI IZUM

Ima mnogo toga, što su popovi izumili. Možda mnogi od vas ne zna, da je engleski fratar Bacon izumio mikroskop-povećalo. Genijalni poljski kanonik Kopernik odkrio je heliocentrični sustav i napravio revoluciju u zvjezdoznanstvu. Isusovac je Schneider odkrio sunčane pjege. Talijanski je pop Gvido od Arezza pronašao notni sistem u muzici. Isusovac je Kašić napisao prvu gramatiku hrvatskog jezika itd. Mogle bi se cijele knjige napisati o popovskim izumima. Ljudi ništa o tom ne znaju, ili neće da znaju.

Ali ima jedan popovski izum, koji je cijelom svijetu vrlo dobro poznat. Taj slavni izum jest — ispovijed. Koliko puta na svoje rođene uši slušamo, kako ljudi debatiraju: »Ispovijed?! To su popovi izumili, da zarobe ljudske duše«. I badava se mi svećenici najodlučnije ograđujemo od toga slavnog izuma. Ljudi ne popuštaju, nego dalje svoje tešu.

A kad ih upitamo: »Koji je to pop bio, ili možda biskup, ili Papa? — Ili barem recite nam: Kad je to bilo; koje godine, u kojem vijeku? U kojoj zemlji?« svi šute kao zaliveni. Dakle, da su popovi izumili ispovijed, to je posve sigurno. Ali koji pop, gdje, kada? O tome nitko ništa ne zna. Čudnovato!

A ipak znademo za mnogo sitnije popovske »izume«, tko ih je pronašao, kada i gdje. Tako na

pr. znamo, da je Papa Aleksander I. prije 1800 godina naredio, da se blagosiva voda, i da se njom škrope crkve i privatne kuće. — Ima u crkvenom Zakoniku jedna sitnica, koja glasi: »Klerici neka budu jednostavni u njegovanju kose«. Propisuje se dakle, kako će pop češljati kosu. Zaista sitnica! Pa ipak točno znademo, tko ju je naredio i kada: Papa Anicet u 2. vijeku.

To isto znamo i za mnoge druge sitnice. Samo o genijalnom popovskom izumu, koji najdublje zadire u život Crkve i dušu pojedinaca, ne znamo ama baš ništa. Ni tko, ni gdje, ni kada!

Njemački je profesor Röntgen odkrio tajinstvene zrake, koje prodiru kroz tijelo čovječje. Zato su ljudi velikim slovima zapisali njegovo ime u svoju povjesnicu. Svaki deran zna za Röntgena. A jednom je genijalnom popu pošlo za rukom, da izumi majstoriju nad majstorijama. Pronašao je način, kako će popovsko oko prodrijeti, ne kroz tijelo, nego kroz dušu ljudsku. Zaista epohalan izum! I ne nađe se nitko, da zapiše njegovo ime »u spomenar poznim vjekovima«. Pametan se čovjek mora upitati: Je li to moguće?!

Kad je Papa Leo X. godine 1514. razpisao obćenite oproste, pobuni se skoro cijela Njemačka s Luterom na čelu. Milijuni su protestirali i odpali od sv. Crkve. Radi toga protestiranja i danas se zovu protestanti. A bilo je u Crkvi mnogo takovih buna. Često radi kakve sitnice.

A eto ustaje jedan pop i uvodi nečuvenu novotariju, koja duboko ponizuje prirođeni ljudski ponos. Traži taj pop ništa više ni manje, nego ovo: »Ako

hoćeš, da ti Bog oprosti grijehe, onda moraš kleknuti preda me i moraš mi iskreno, kao samom Bogu, odkriti sve svoje najtajnije griješne misli, želje i djela«. I prijeti se pop: »Ako štogod ne rekneš, jao tebi; propast ćeš u pakao!«

Polako pope! Pobunit će se svijet. — Ali dogodi se čudo. Nit se tko buni, niti protestira. Čovjek se opet mora upitati: Je li to moguće? Odlučno odgovaramo: Nemoguće!

Pa tko je onda uveo ispovijed? Ona je tu, netko ju je ipak morao izumiti. Zagonetka se odmah rješava, ako otvorimo Evanđelje sv. Ivana. Tu čitamo, kako se je Sin Božji na dan svoga uskrsnuća javio apostolima i rekao im: »Primite Duha svetoga! Kojima oprostite grijehe, bit će im oprošteni, a kojima zadržite, bit će im zadržani«.[1]

Evo dakle, tko je »izumio« ispovijed i opraštanje grijeha. Ne Papa, ne kakav biskup ili pop, nego sam Sin Božji u svom bezkrajnom milosrđu. Vječna mu hvala i slava na tome!

27. SUVREMENA TEMA

Ta suvremena i danas veoma aktuelna tema jest odgovor na pitanje: Zašto se sakramenat sv. potvrde podjeljuje uljem?

Sigurno će mnogi od vas, kad ovo pročita, izrogačiti oči: »To da je suvremena i aktuelna tema? Danas u XX. vijeku? Vijeku radija i aeroplana?« A mnogi će sa prezirnim i sažalnim smiješkom odmah okrenuti list, ili ostaviti knjigu: »Tko je vidio danas gnjaviti svijet sa krizmom! I to još odgonetati, zašto se ona podjeljuje uljem!«

Pa ipak jedva da ima aktuelnije teme za današnji moderni naraštaj. Odmah ćemo reći, zašto.

Bog je u svoje vrijeme kaznio Egipat strašnim tminama. »I bit će tmine nad zemljom egipatskom, da će se moći opipati«[1], reče Gospodin. To nam pripovijeda sv. Pismo. A ja vas pitam:

— Šta mislite: Dok su u zemlji egipatskoj vla-

dale te guste tmine, je li onda bilo aktuelno govoriti o ulju?

— I te kako aktuelno, odgovarate vi; jer je u ono doba jedino ulje gorjelo u svjetiljkama, pošto drugog goriva nije bilo.

Tako je! A eto, radi istog je razloga veoma aktuelno u današnje vrijeme govoriti o krizmenom ulju. Naime na moderno je ljudsko pokoljenje pala tama još gušća od one egipatske. Uzprkos sjajnih i čarobnih zraka, što ih je čovječji genij izumio, uzprkos plina, elektrike i röntgena vladaju danas na svijetu fatalne tmine. Mi ćemo pokušati, da ih malo rukama opipamo. — — —

Grijeh! — Šta je grijeh? Na ovo pitanje odgovara sam Bog ovako: Grijeh je zmija otrovnica, koja donosi smrt svakome, tko joj se približi. Grijeh je krvoločni lav, koji razdire sve, što mu dođe pod pandže. Evo doslovnih riječi Božjih: »Sinko, bježi od grijeha kao od zmije otrovnice! — Zubi su njegovi kao zubi lavlji, što razdiru duše. Svaki je grijeh kao mač s obje strane oštar.«[2] Ovo je dakle vječna i jedina istina o grijehu. Teško čovjeku, koji ne vidi te istine! Toga će grijeh upropastiti.

Tu leži i propast današnje generacije. Naime moderni čovjek uopće nigdje ni ne vidi grijeha. Zato ga je okrstio raznim, zvučnim imenima, samo ne pravim imenom.

Evo na primjer: Danas su pune novine, časopisi i izlozi do skrajnosti bestidnih slika, crteža i kipova. Crkva Božja trubi na uzbunu:

— Ne valja to, djeco! Strašni je to grijeh, koji će vas upropastiti.

— Ma kakav te je grijeh snašao! smiju se grohotom ljudi na te opomene. Nije to grijeh, nego Bogom nadahnuta umjetnost, slikarstvo, kiparstvo, plastika . . .

Ili: Danas su naše plaže pune golotinje i sablazni. Sv. Crkva već decenijima, do promuklosti viče: »Grijeh je to ljudi! Prava Sodoma! Doći će potop i na nas ako se ne popravimo«. Ali ovaj se rod ne popravlja. Zašto? Zato jer ne vidi u tom baš nikakva zla ni grijeha. Pa to je higijena, sunce, voda, zrak, himna života!!

Ili: Svijet je danas upravo poplavljen knjigama. Te knjige, od reda, zamamnim stilom opisuju razne grijehe. Veliča se tu blještavim riječima najgori blud. Udara se, tobože u ime znanosti, na svetost braka. Slave se razni kriminalni tipovi. — Sv. Crkva uzalud upozoruje na pogibelj. Badava sastavlja svoj Indeks. Moderni čovjek i dalje pomamno čita te knjige. Zašto? Opet isti odgovor: »Pa to nije grijeh! To je literatura, znanost, estetika, poezija, kultura!« Sve, samo ne grijeh!

Međutim grijeh poput zmije sipa svoj otrov na sve strane, u duše i tijela . . .

Odakle taj kaos i pometnja? Evo šta veli Gospodin Bog: »Grješnik hoda u tminama«.[3] A na drugom mjestu veli: »Tmine su sakrivene u nutrinji njegovoj«.[4] Te su guste tmine pale danas po dušama, pa ljudi gledajući ne vide i srljaju u svoju propast. Ako je ikada jednoj generaciji trebalo svjetlosti, sigurno je treba današnjoj.

Eto, to je razlog, da je danas moderno i aktuelno govoriti o krizmenom ulju. Naime uči nas Bog, da

po tom ulju dolazi Duh sv. u dušu čovjeka, i pali u njoj božansku svjetlost. U toj svjetlosti spoznaje čovjek svu istinu, pa tako i pravu istinu o grijehu. Evo, šta veli Sin Božji: »Kad dođe On, Duh istine, uputit će vas u svu istinu«.[5] I dalje: »Kad dođe On, osvjedočit će svijet o grijehu«.[6]

A sada je također jasno, zašto je Krist naredio, da se sv. potvrda podjeljuje uljem. Htio je On da vanjskim znakom pokaže, šta se tada zbiva u duši: Kaošto je ulje razgonilo tmine u kućama egipatskim, tako i krizmeno ulje razgoni fatalne tmine u duši čovjeka.

Na koncu samo još dvije riječi. Prvu riječ katoličkim roditeljima. — Kad se nalazimo u kakvoj tamnoj prostoriji, treba samo jedna sekunda — zaokret rukom — da plane blještavo električno svjetlo i obasja prostoriju. Tako je i kod sv. potvrde. Biskup doduše brzo prođe kraj vašega djeteta. To traje nekoliko sekunda. Ali se u to nekoliko sekunda odigra velika i sudbonosna tajna. Pali se u duši vašega djeteta božansko svjetlo, koje će ga voditi kroz tamu ovoga života.

Mnogi se roditelji tih dana puno brinu: za novo odijelo, za bijele cipelice, za krizmene darove, za dobar ručak itd. Sve je to dobro! Ali nemojte zaboraviti na ono glavno, naime puno se i žarko moliti Duhu sv., da vašem dragom djetetu udijeli što više svoje milosti; da se ono božansko svjetlo nikada ne ugasi u njegovoj duši, nego da ga sretno vodi kroz ovaj strašni kaos, koji danas vlada na svijetu.

Drugu riječ odraslome katoliku. I tebe je biskup jednom pomazao sv. uljem. Možda je to bilo davno. Tada je Duh sv. i u tvojoj mladoj duši upalio svoju božansku svjetlost, i ti si pun nevinosti i veselja išao kroz ovaj život. Pa šta je bilo od one svjetlosti? Možda su je tamne sile tvojih strasti davno ugasile, i ti danas lutaš u tminama. Stavi ruku na srce i iskreno reci: Jesi li sretan? Možda ćeš na ovo pitanje odgovoriti gorkim suzama razočaranja...

Ali ne treba zdvajati. Ima jedna utješna istina, koju nas uči Bog o sv. potvrdi. Naime ako se ulje izlije na jedan predmet, ostavlja za sobom trag, koji se jedva dade očistiti. Tako radi i Duh sveti. U sakramentu sv. potvrde ostavlja On na duši biljeg, koji se nikada i ničim ne da izbrisati. S toga se i ona svjetlost može uvijek na novo raspiriti i zapaliti.

Zato treba početi novi život i često se moliti Bogu sa prorokom: »Ti užižeš svjetiljku moju Gospodine; Bože moj, rasvijetli tmine moje!«[7] Ova je mo-

litva osobito danas aktuelna, kad su ljudi sve pobrkali i na glavu postavili.

U noći tone zemlja sva
I bezbroj šara njezinih,
Mi tebe slaveć molimo,
O strogi Sudče srdaca:

Iz naših grudi, Isuse,
Ti pomrčinu otjeraj
I u svom svjetlu blaženom
Veselje sveto nama daj! (Crkveni himan).

28. NEOTESANCI U CILINDRU

Bila je kod nas nekad u modi, a i sada se može čuti, uzrječica: neotesan kao seljak! Ono, doduše, seljak ima grubo odijelo i žuljave šake. Ne zna on po parketu elegantno stupati. Ne bi se on znao po salonima previjati i svijetu lagati: sluga pokoran; ljubim ruke, milostiva; osobita mi je čast; bilo mi je veoma milo itd.

Cilindraši to savršeno znaju. I mi to zovemo uljudnošću, bontonom, uglađenošću. Pa ipak je onaj u opanku često puta daleko uljudniji od gospode pod cilindrom. Ovdje ćemo istaknuti samo jednu stvar.

Aragonski kralj Alfonz († 1458.) bio je veoma dobar i pobožan vladar. On se je uvijek sa svojom obitelji prije i poslije jela zahvalio Bogu na njegovim darovima. Jednog dana dočuje, da se u kućama njegovih ministara i ostalih dvorjanika nikad kod stola ne moli. Kad je stvar provjerio, odluči, da ih dozove pameti. Priredi kraljevski ručak i pozove ministre,

dvorjanike i ostale plemiće. Svi su bili oduševljeni kraljevim pozivom.

Sjedoše za stol. Kralj se i kraljica ni ne prekrstiše. Od gospode također nitko. Kad je razpoloženje bilo najljepše, uvede sluga — prema kraljevoj uputi — jednog bijednog prosjaka u dvoranu. Posadi ga za kraljev stô. Prosjak ne pozdravi ni kralja, ni ostale visoke gospode. Ni hvaljen Isus, ni pomozi Bog, nego odmah prihvati za zdjelu. Natrpa tanjur do vrha najodabranijim jelom i natoči u kristalnu čašu najboljeg vina, pa okupi jesti.

Kad se je dobro najeo i napio, otare svilenim ubrusom brkove, pa se diže od stola. Iziđe, kako je i unišao. Niti koga pozdravi, niti reče: hvala! Gospoda su začuđeno gledala. Onda se javi kralj:

— Šta velite, gospodo, na vladanje ovoga čovjeka?

— Bezobraznik, neotesanac, prostak! zagrajaše gospoda sa svih strana.

— A zašto neotesanac? upita kralj.

— Pa barem da je pozdravio Vaše Veličanstvo i zahvalio se na tolikom odlikovanju i ljubavi, tumače gospoda. — Sada ustade kralj i očita im bukvicu.

— Gospodo, iz vaših vas usta sudim. Ja sam kralj i smijem vam reći istinu. Vi ste skoro svi isto takovi neotesanci. — Gospoda izbeljiše oči! — I vas Gospodin Bog svaki dan bogato hrani. Ali ja čujem, da se po vašim kućama nitko ne zahvaljuje dragom Bogu ni prije, ni poslije jela. Vi se dakle vladate prema Bogu isto tako kao i ovaj, kako vi sami rekoste, neotesanac prema meni. Šta će Gospodin Bog na to?

Gospoda pokunjena moradoše priznati, da kralj ima pravo. —

Pođimo po našim selima. U koju god kuću uđete, naći ćete, da seljaci pobožno mole i prije i poslije jela. Znaju oni, kako najprimitivnija uljudnost traži, da se čovjek zahvali onome, tko mu dobro čini. A čim se hrane naši seljaci? Kukuruzni kruh, grah, pura, kupus... Mesa skoro nikad. Pa ipak su tako zahvalni!

Cilindraši se po našim gradovima hrane daleko bolje. Svaki dan meso, i to izobila. Jela se pripravlaju na rafinirani način. — Baš sam ove godine na Vel. Subotu bio u jednoj takovoj kući. Gospođa pita muža, šta će spremiti za Uskrs; šta bi trebalo kupiti itd. Muž joj se ironično nasmija: »Pa svaki dan ti je Uskrs!«

Čovjek bi dakle očekivao, da će se ova gospođa puno bolje od seljaka zahvaljivati Bogu, pošto i

uživaju puno bogatije darove njegove. Ali da! Sjedaju oni za stô, jedu i ustaju, a malo se koji sjeti, da bude uljudan, pa da se zahvali Onome, koji sve to daje.

Zgodno je jedan seljak odgovorio jednom takovom nezahvalniku. Bio on na poslu kod toga gospodina i ostao kod njega na ručku. Prije ručka se pobožno pomoli Bogu. Gospodin se nije ni prekrstio, nego ironično upita seljaka:

— Da li se svi kod tvoje kuće tako mole?

— Ah, ne svi, gospodine, ne svi! odgovori seljak. Ima ih kod mene, koji se nikad ni ne prekrste prije jela...

— Eto vidiš! uskliknu gospodin.

— A to su moji konji i goveda u štali, završi seljak.

Jesi li i Ti možda tako neuljudan? Čuj, kako se Bog tuži na takove nezahvalnike: »Vô poznaje gospodara svojega i magarac jasle gospodara svojega, a Izrael mene ne poznaje«.[1] Dakle i vô se zahvaljuje onome, koji mu pruža hranu, a ti...

29. TAJNA VELIKA

Svakom je kršćaninu poznato, kako je Bog stvorio prvu ženu Evu. Sv. Pismo veli: »Gospodin Bog dakle pusti tvrdi san na Adama; i kad je zaspao, uze jedno od rebara njegovih. — I od rebra, koje uze Adamu, stvori Gospodin Bog ženu i dovede je Adamu«.[1] Ovo je bilo prvo vjenčanje i prvi brak.

Iza toga je došla strašna katastrofa naših praroditelja — prvi grijeh. Bijedna su djeca Adamova kroz hiljade godina patila od užasnih posljedica toga gri-

jeha. Na koncu se pojavi novi Adam — Krist. On izplati Bogu naš dug svojom vlastitom krvlju na Kalvariji.

Stanimo malo pod njegovim križem.

U svećeničkim časoslovima ima na svetkovinu presv. Krvi jedna prekrasna slika. Mrtav Spasitelj leži na krilu svoje prežalosne Majke. A iz ranjenog mu rebra niklo visoko, jako stablo s bujnim granama. Diže se sve do neba. Šta znači ovo čudnovato stablo? Evo što znači:

Sve milosti Božje, što ih uživa čovjek, izišle su iz otvorenog Srca Sina Božjega. Sva čistoća naših djevica, sva jakost Kristovih mučenika, sva vjera svetih ispovjedalaca, sve suze pokajnice rasipnih sinova i kćeri, jednom riječi: sv. Crkva sa svim svojim sakramentima i milostima, sa svom svojom ljepotom i veličinom, rodila se je iz otvorenih prsa Isusovih.

Ovako nas uče crkveni Učitelji sa svetim Augustinom na čelu. A Crkva, nadahnuta Duhom svetim, ovako pjeva:

Iz rane Srca Kristova
Iziđe Crkva njegova;
Tu vrata se otvoriše
Svim ljudima na spasenje.

Dakle ono čudnovato stablo, što je niklo iz rebra Isusova, jest Crkva. — A znademo, da je Crkva neokaljana zaručnica Kristova. To nas uči Bog na stotine mjesta u sv. Pismu. Da navedemo samo jedno. Anđeo, pokazujući sv. Ivanu apostolu slavnu Crkvu

na nebesima, ovako govori: »Dođi, pokazat ću ti Zaručnicu, Ženu Jaganjčevu«.[2]

A sad se vratimo stvorenju Eve. Adam spava dubokim snom, a Bog iz prsa njegovih stvara prvu zaručnicu i ženu. — Poslije 4.000 godina spava na krilu žalosne Majke, mrtav, drugi Adam — Krist. Iz otvorenih mu prsa rađa se njegova zaručnica sv. Crkva. Frapantna sličnost! Eva iz rebra Adamova, a Crkva iz rebra Isusova.

Da sve ovo nije samo fantaziranje pobožnih duša, jamči nam sam Bog, koji veli, da je sakramenat že-

nidbe »tajna velika — prema Kristu i prema Crkvi«.[3] Dakle ona sveta veza, koja spaja katoličkog muža i ženu, jest živa slika one tajinstvene i najsvetije veze, što spaja Krista s njegovom zaručnicom Crkvom.

A sada ćemo napisati nekoliko veoma smionih riječi: Ako je tome tako — a jest tako! — onda bi muž morao ljubiti ženu, kao što Isus ljubi Crkvu.

Već čujem, kako se mnogi katolik buni proti ovim riječima i žestoko protestira: Molim Vas, nemojte blatiti Isusa i njegove sv. Crkve! — Ovaj je protest posve na mjestu; jer kako se usuđuju ljudska usta da najsvetiju ljubav Isusovu prema sv. Crkvi dovedu u vezu sa bračnom ljubavi između muža i žene.

Ali što čovjek ne bi nikad smio pomisliti ni reći, Bog je rekao. »Muževi, ljubite svoje žene, kao što je i Krist ljubio Crkvu i sebe samoga predao za nju«,[4] veli Gospodin. Kad jedna katolička zaručnica ili žena čuje ove riječi Božje, mora se od čuda snebivati: Bože moj, je li to istina? Kako to može biti! Muž da mora ljubiti ženu kao Krist Crkvu!

A kakva mora biti žena prema svome mužu? I na to nam odgovara Bog sličnim riječima: »Žene neka se pokoravaju svojim muževima kao Gospodinu, jer je muž glava ženi, kao što je i Krist glava Crkvi«.[5]

Dakle uči nas sam Gospodin Bog, da između katoličkog muža i žene mora vladati onakav odnošaj, kakav vlada između Krista i Crkve. Da samo u nekoliko redaka opišemo taj odnos.

»I zato će čovjek ostaviti oca svojega i majku svoju pa će prionuti za ženu svoju i bit će dvoje u jednom tijelu«,[6] veli Bog. I božanski je zaručnik Krist ostavio svoga Oca nebeskog i došao na ovaj svijet, da se združi sa svojom zaručnicom Crkvom u jedno tajinstveno tijelo. — Jedan je Krist i jedna njegova zaručnica Crkva. Tako može biti samo jedan muž i jedna žena u katoličkom braku. — Krist ne će do vijeka ostaviti svoje Crkve, ni Crkva njega. I u katoličkom braku ne može ostaviti muž žene, ni žena muža, dok ih smrt ne rastavi.

Kardinal je Faulhaber u jednoj knjizi napisao, da je katolički brak »katedrala božanske arhitektonike«. Kad imamo pred očima nauk Božji, koji smo malo prije čuli, moramo priznati kardinalu, da ima pravo. Sakramenat je ženidbe zaista kao divna katedrala, čiji se vršci dotiču neba.

A model, prema kojem se mora graditi ta katedrala, jest onaj tajinstveni vez, koji spaja Crkvu s Kristom Gospodinom. Tako nas uči Bog. Zaista »tajna velika!«

Katolički supruzi, pročitajte ove redke još jedanput. Molite često Gospodina, da vam rasvijetli pamet, pa da upoznate, kolika je svetinja sakramenat ženidbe. Blago vama, ako budete živjeli dostojno ove velike tajne! Tada će vam bračna veza biti vrelo vječnoga spasenja.

30. POMLADIO SE

Propovijeda on već dugi niz godina. I uvijek je rado i oduševljeno propovijedao. Jednog mu dana ponudiše, da govori kod svečanog primanja u Marijinu Kongregaciju gospođica. Spremno se je odazvao.

To ga je primanje uvijek izvanredno veselilo. Onaj svečani ulazak izabrane, mlade čete pod Marijinom zastavom; one bjeline, pa dijeljenje krasnih diploma! Zatim svečana posveta iz 50 mladih grla, pa pjevanje!... Sve ga je to tako impresioniralo, da ga je pri tom hvatala neka sveta jeza.

Tako je bilo i ovaj put. Kad je primanje bilo go-

tovo, uspe se na propovjedaonicu. Oduševljeno je pozivao nježna srca djevojčicâ, da nikad ne puste Marije, jer samo se po njoj dolazi do Isusa.

Banjalučka Gospa u župnoj crkvi.

Dolje su u redu stajale nove kongreganistice. Svakoj u ruci bijela, čista diploma sa prekrasnom slikom Marijinom. On ih pozove, da tu diplomu čuvaju kroz cijeli svoj život, do smrti. Neka ih ona uvijek sjeća, što su danas obećale svojoj Majci nebeskoj.

U svojim se je propovijedima uvijek držao one evanđeoske: »Bez priča im ništa nije govorio.«[1] Tako i sada navede jedan primjer nježne ljubavi prema Majci Božjoj.

Sv. Kazimir, princ poljski († g. 1484.), bio je cijeli svoj život djetinjski odan Bl. Dj. Mariji. Od svih je molitava najvolio onu pjesmicu: Danak svaki Božjoj Majci... Neki tvrde, da ju je on i sastavio. Od ove se pjesme nikada nije dijelio, nego ju je uvijek nosio uza se. Ali svetom princu nije bio dosta samo »danak svaki.« On se i po noći nije mogao da rastavi od te pjesme. Kad bi pošao na počinak, turio bi je pod jastuk, da i u snu ne zaboravi na svoju Majku nebesku. Zato su mu, kad je umro, stavili tu pjesmu pod glavu, neka i u grobu sniva o Mariji.

A Marija je već ovdje na zemlji proslavila svoje vjerno dijete. Kad su poslije 120 godina otvorili njegov grob, nađoše papir s pjesmom posve sačuvan. Htio je Isus s tim papirom da nam pokaže, kako mu je osobito drago, ako djetinjski ljubimo njegovu Majku.

Propovjednik se zatim obrati djevojkama, upirući prstom u njihove diplome: neka se i one nikad ne rastaju od tog pisanog ugovora između njih i bl. Gospe — nikad do smr...

Ali u pô izreke lecnu se svećenik. Nešto ga žicnu usred duše. Dok je on dalje oduševljeno propovijedao, neki glas unutra poče da njemu propovijeda i da ga kori. Ove su dvije propovijedi tekle do konca paralelno. Jedna drugu nije ni najmanje pometala.

Ona nečujna, nutarnja propovijed bila je doduše rastrgana, ali on je jasno čuo njezin glas, koji je šaptao: »A kad si ono ti postao dijete Marijino? Ima tomu godinicâ! Sjećaš li se, kad si iz ruke duhovnika — dragog »Đuke« — i ti primio lijepu diplomu? Ona je kroz cijelu gimnaziju visjela nad tvojim krevetom. I ti si je pobožno poljubio kadgod si išao na počinak. A šta je sada s tom diplomom, gdje je? Ja je ne

vidim nad tvojim krevetom. Stoji doduše tu velika slika Bl. Gospe, ali Ona bi rado, da na tom mjestu vidi onu staru diplomu, uspomenu tvoje djetinje ljubavi prama Njoj...«

Svećenik se je badava branio, da on ljubi Bl. Djevicu, da o Njoj tako rado propovijeda itd. Glas je i dalje korio. I što je taj glas više korio, on je sa sve većim elanom propovijedao sakupljenoj djeci Marijinoj.

Svi su bili zadovoljni s njegovim govorom, a nitko nije ni slutio, kakav se je trn zabo u njegovo srce.

Čim se je povratio kući, poče tražiti. Prevrnuo je cijelu svoju biblioteku, ali diplome nigdje. Ipak mora negdje biti! Poče kopati po sanducima. Najednom ispade pred njega diploma. Još je bila u onom starom, zlatnom okviru. Uze je u ruke kao dragu relikviju. Dobro je opraši i zagleda se u nju. Tu je stajao datum: 25. III. 1901. Dakle pred 38 godina, u II. razredu gimnazije! Svećenik sklopi ruke:

— Bože moj, šta je sve od onda prohujalo nad mojom glavom! Koliko grijeha... Koliko nesavršenosti! »Ima ih više nego kose na glavi mojoj«.[2] A Ti me, evo, i danas još trpiš i čekaš moj popravak. Na sve moje prestupke odgovarao si još većim milostima. A kad si me kaznio, i ta je kazna bila milost...

I sinu starom svećeniku, kao nikad dosad, u punom sjaju očinska strpljivost Božja i milosrđe, koje pokazuje prema njemu.

Pošto je diplomu pomno obrisao, objesi je nad krevet iznad križa. Još je dugo u nju gledao. Izgledalo mu je, kao da se je povratio u II. razred gimnazije.

Iste večeri, moleći svoj časoslov, dođe i do ovih riječi: »Blagosivaj, dušo moja, Gospodina i nemoj zaboraviti ni jednog dobra, što ti je učinio: koji je milostiv sa svima grijesima tvojima... Koji ispunja dobrima tvoje želje: obnovit će se kao u orla mladost tvoja«.[3] Svećenik se nije mogao uzdržati, nego još jednom na glas opetova te riječi, koje je prorok David izvadio iz pô srca njegova. I njegova se je mladost ove večeri obnovila.

Sutradan, kad je podno oltara počinjao sv. misu, sa osobitom pobožnošću izmoli one riječi psalma 42. »Pristupit ću k oltaru Božjem, k Bogu, koji razveseljuje mladost moju...«

31. BALET POSTAO MOLITVA

Sv. Karla Boromejskog, nadbiskupa milanskog († 1584.), salete svećenici u jednom dvorcu, da se s njima poigra biljara. Svetac se odazove. Usred igre zapita jedan svećenik prisutne: »Šta biste sada radili, kad bi morali za jedan sat umrijeti?«

Jedan odgovori, da bi odmah ostavio kej i prihvatio krunicu. Drugi reče, da bi se odmah počeo spremati na veliku ispovijed. I tako redom. — Sv. je Karlo šutio. Znao je, da je to pitanje zapravo njemu postavljeno. Međutim upitaše i njega, a on bez oklijevanja odgovori:

— Ja bih dalje igrao.

— Igrao! iznenadiše se svećenici.

— Da, igrao, poče tumačiti sv. nadbiskup. Bog nas je tako stvorio, da ne možemo bez prestanka raditi i moliti, nego moramo i odpočinuti. Dakle volja

je Božja, da se u svoje vrijeme odmaramo i zabavimo; naravski poštenom i pristojnom zabavom. Ja sam prihvatio za ovaj kej, da i zabavom vršim volju Božju i tako ga slavim. Vi znadete, šta je rekao sv. Pavao: »Ili jeli, ili pili, ili što drugo činili, sve činite na slavu Božju«.[1] Tako će sve, što radimo, pa i naša zabava, biti prava molitva pred licem Božjim.

Zar ne, krasna nauka sv. vjere. Ako ovo imamo na pameti, onda se ne ćemo ništa čuditi, kad čujemo, da sveci Božji nijesu bježali od poštene igre i zabave, kad je tome bilo mjesto i vrijeme. Tako je na pr. sv. Franjo Saleški bio odličan jahač i sjajno je mačevao. Sveti je Ivan Bosko u svojoj mladosti rado pehlivanio — žonglirao — po užetu, i tim zabavljao svoje seljane; a do konca je svoga života tjerao sve športove sa svojim mladićima. Veliki je Papa Pio XI. bio jedan od najvrsnijih planinara. Uspeo se je na sve vrhunce alpinskih divova: Sv. Gotthard, Matterhorn, Montblanc (4800 m). Prvi se je od Talijana popeo na vrh Monte Rosa (4673 m). — Naravski ti su sveti ljudi obavljali sve svoje zabave i športove po receptu sv. Karla, odnosno sv. Pavla: Sve na slavu Božju!

Jednom sam zadivljen gledao, kako su naše čč. sestre sa svojom djecom nastojale, da i ritmičke vježbe pravog pravcatog baleta pretvore u molitvu.

Prigodom neke 50-godišnjice prirediše čč. sestre zabavu sa školskom djecom. Jedna je točka bila: »Balet: Naše zvjezdano nebo«. Prije zabave, iza kulisa u jednoj sobi, spremale se male igračice. Sjećam se dobro, sve su bile obučene u plave haljinice, posute blistavim zvjezdicama. Međutim sam ja u

jednom kutu muku mučio sa govorom, kojim ću otvoriti proslavu.

Najednom začujem u sobi molitvu. Pogledam. »Danica« i ostale zvijezde sjatile se oko č. sestre i mole. Pomislim, da je vrijeme »pozdravu anđelovu« i ustanem. Ali zvono se nikako ne čuje. — Kratka molitva svrši sa riječima: Sve na veću slavu Božju i Bl. Djevice Marije!

Stvar mi je odmah bila jasna. Sestre su s djecom nastojale, da i ovaj balet, kojim će male »balerine« zabaviti svoje drugarice i razveseliti roditelje, bude na veću slavu Božju, i da se na taj način pretvori u molitvu.

Razumije se samo po sebi, da je balet bio veoma pristojan i decentan. Zvjezdice su igrajući oko »Danice« sipale svoje blistave zrake na hrvatsku domo-

vinu. Gledale su i na banjalučki korzo i zavirile, šta se radi po našim kućama. U nježnim su pjesmicama hvalile, što je dobro, a kudile zlo.

Na koncu nekoliko pitanja. Sveti je Karlo tako živio, da je bio uvijek spreman na smrt. Dakle mogao je mirne duše dalje igrati, makar ga za jedan sat čekala smrt. — A kako ti živiš? Kakve su tvoje zabave i igre? Bi li i ti bio spreman, da sa zabave ravno odletiš pred vječnoga Sudca? Možda te baš to čeka!

»Budite spremni, jer u koji čas ne mislite, doći će Sin čovječji«,[2] opominje nas Gospodin.

32. ČESTO SI PUTA ZAMIŠLJAM

Možda nije ništa tako čvrsto usađeno u sva stvorenja — živa i neživa, razumna i nerazumna — kao zahvalnost. I sama crna zemlja je zahvalna. Ako je čovjek poškropi svojim znojem, ako je ore, zalijeva, plijevi, zemlja mu se zahvali. Naplati stostruko njegov znoj svojim plodovima. »I baš radi toga je — veli sv. Ambrozije — Bog stvorio čovjeka iz praha zemaljskoga. Neka uči od svoje majke zemlje, kako treba biti zahvalan Bogu i ljudima, koji mu dobro čine«. I doista svi ljudi — ne treba za to biti kršćanin — smatraju nezahvalnost jednom od najružnijih mana. Zato svi nastoje, da se kako tako oduže svojim dobročiniteljima.

Tu je zahvalnost usadio Bog i u srca životinja. Kako je samo pas zahvalan za ono malo hrane, što mu daje gospodar! To mi gledamo svaki dan svojim očima.

Poznata je i ona pripovijest o robu Androklu.

Utekao on od svoga gospodara. Nakon godinu, dvije uhvate roba. Za kaznu ga bace pred jednog ogromnog lava u cirkusu. Lav se bijesno zaleti na žrtvu, da je rastrga. Najednom stade kao ukopan. Kratki je čas promatrao roba. Zatim mu se umiljato približi i stade mu lizati noge. A rob poče lava gladiti po grivi.

Cirkus je bio pun rimskih građana. Svi su s udivljenjem promatrali, kako se igraju rob i lav. Masa postade znatiželjna i zatraži od roba, da im raztumači tu zagonetku. On se okrene publici i poče:

— Kad sam utekao od svoga gospodara, sakrio sam se u jednu špilju. Iza kratkog vremena doleti u špilju jedan veliki lav. Jednu je nogu držao u zraku i urlikao od boli, da se je špilja prolamala. Zamirao sam od straha, ali pobjeći nijesam mogao. Pogledam iz kuta, u koji sam se sakrio, i opazim u ranjenoj nozi zaboden velik trn. Polako se približim lavu. Prihvatim za ranjenu nogu i lagano, oprezno počnem izvlačiti trn. Izvučem ga. Lav prestade tuliti.

— Od toga dana postadosmo ja i on najbolji prijatelji. Za sve vrijeme, dok sam se krio u špilji, donosio mi je hranu. — Dakle ako hoćete da znate, ovo je onaj lav...

Urnebesni pljesak u cirkusu... I roba i lava pustiše na slobodu.

Dakle životinje su i divlje zvijeri zahvalne. Ne zaboravljaju dobročinstva. S toga se i tuži Gospodin: »Vol poznaje gospodara svojega i magarac jasle gospodara svojega; a Izrael mene ne pozna!«[1]

Nije meni namjera, da sada govorim o zahvalnosti, koju je čovjek dužan Gospodinu Bogu. Nego ćemo

stvar za 180° okrenuti i pogledati, kako Bog treba da bude zahvalan čovjeku...

Često si puta zamišljam ovo. Recimo, kad bi jedanput Gospodin Bog bio gladan i žedan, gô i bos. I našlo se negdje u svemiru jedno biće na pr. čovjek, koji bi pritekao Bogu u pomoć. Donio mu hrane, napojio ga i obukao. — I uzmimo, da su neprijatelji navalili na Gospodina Boga. Hoće da ga ubiju. A taj im čovjek pomrsio račune i spasio život Bogu.

Kad bi to bilo, šta mislite, kako bi Bog bio zahvalan tome čovjeku! Kad već griješni čovjek zna biti toliko zahvalan; kad se životinje: pas, vol, magarac, dapače i krvoločni lav tako odano zahvaljuju svojim dobročiniteljima, Bože moj, kako bi istom Gospodin Bog morao biti zahvalan!

Možda će netko pomisliti: Kakve su to fantazije! Pa ipak to nije fantazija, jer takav je čovjek zaista eksistirao. — Sv. Josip! On je hranio gladnog Sina Božjega. Godinama se brinuo za njega i branio ga od neprijatelja. Može li Isus ikada zaboraviti tu ljubav sv. Josipa, može li mu odbiti i jednu molbu? Poslije gornjeg razmatranja jasan je odgovor na ova pitanja.

S toga blago čovjeku, za kojeg se zauzme sv. Josip kod Sina Božjega. To vjernici instinktivno osjećaju. Zato su crkve onako pune prigodom devetnice i svetkovine tihoga i šutljivoga sveca.

33. DVIJE BOŽJE PRALJE

Svaka domaćica dva-tri put u godini, obično prije velikih svetkovina, očisti prozore na svojoj kući. To je prijeka potreba, jer bi se inače od prašine tako zamutili, da se u kući ne bi ništa vidjelo.

I svaki čovjek ima na svojoj glavi dva divna prozora — dva oka, — kroz koja gleda u ovaj čarobni svijet. Sva ljepota zelenih šuma, sav čar razcvalih voćaka, divna modrina svoda nebeskog i čudne boje bezkrajnog oceana prodiru kroz te tajinstvene prozore u dušu čovjekovu.

Kamogod čovjek makne, moraju najprije oči pomno ispitati, kuda će stati i na što će udariti, jer inače može lako nastradati. Teško čovjeku, kojemu se zamute ovi prozori tijela i duše. A da se to ne dogodi, potrebno je i njih brižno prati i čistiti.

I gle divnog čuda! Netko se je sajjno za to pobrinuo. Iznad svakog oka postavio je po jednu marljivu pralju, koje bez prestanka budno paze i

marljivo čiste. Njihovoj pažnji ne može izmaknuti ni najsitniji prašak.

To su očni kapci. Samo ih promotri malo iz bližeg! Čim se čovjek rodi, počnu oni sa svojom važnom službom. Od toga časa pa sve do smrti, skoro svake sekunde — izuzev vrijeme spavanja —, trepnu kapci po jedanput i otaru prašinu s očiju. Svoju službu obavljaju tako strjelovitom brzinom, da čovjeka pri gledanju ni najmanje ne pometaju. Mi nijesmo ni svijesni, da se naše zjenice svaki čas pokriju i odkriju.

Jednom sam se vozio željeznicom. Od dosade sam počeo promatrati, kako moji suputnici trepću očima. Odmah sam opazio ovo: Ako se čovjek u nešto zagleda, kapci za kratak čas prestanu raditi. Ali odmah zatim počnu puno brže treptati, da namire svoj kratki nerad. I opet divno čudo: uza sav svoj neprekidni, strjeloviti posao nikad se ne umore!

Osim toga netko se je pobrinuo i za kristalnu vodu, kojom će se ti naši prozorčići prati i čistiti. To su toliko opjevane suze. Pod kapke navire bez prestanka toliko suza — ni više ni manje! — koliko je potrebno za brisanje oka.

Promatrajući ovo čudo na svojim očima mora se čovjek i nehotice zadiviti i upitati: Pa tko je pričvrstio na oči te čudnovate kapke?

U jednoj se beogradskoj galeriji nalazi bizarna slika. Kroz magličastu se atmosferu naziru dva ljudska bića, muško i žensko. Na njima je sve ispremješano: oko se nalazi na ramenu, uho na čelu, nos na nozi itd. Podpuni kaos!

Kad čovjek promatra ovu sliku, prekrsti se od čuda: Šta mu je ovo sad! Koja je to budala naslikala? Ali riječi ispod slike sve odgonetaju. Tu piše: »Iza bala!« Dakle ovako bi po prilici čovjek gledao i slikar slikao iza kakvog noćnog lumperaja, kad se sve miješa u glavi.

A sada da odgovorimo na gornje pitanje: Tko je pričvrstio kapke na oči? Ljudi su dali nekoliko odgovora. Jedni vele: To je stvorila majčica priroda.

Lijepo je to rečeno! Ali mi pitamo: Tko je i šta je ta vaša majčica? Ima li ona razum? Jer jasno je na prvi pogled ovo: Onaj, koji je te kapke baš na to mjesto postavio, nije bio »iza bala«, nego je pokazao čudesni razum i znanje. A eto ja ne mogu — uz najbolju volju — da vidim ni truna razuma u blatu i kamenju, po kojem gazim; u vodi, po kojoj plivam; u stablima, koje siječem... A sve to skupa čini vašu majčicu prirodu. U cijeloj prirodi ima samo jedan razum, a to je čovjek.

Pa da nije čovjek postavio te kapke? Glupo pitanje! Čovjek se uopće ne brine za to. Bez njegova znanja i volje vrše kapci svoju tajinstvenu službu. — Ili ih je možda postavila majka, u čijoj su se utrobi razvijali udovi tijela čovječjega? Još gluplje pitanje, na koje ne treba odgovarati.

Nego tko je onda? Na ovo pitanje ima samo jedan odgovor. A to su riječi majke Makabejke, kojim je hrabrila svoje sinove, neka prije junački poginu, nego li da pogaze zakon Božji. »Ne znam — veli ona — kako ste nastali u mojoj utrobi, jer ja vam nijesam dala duha ni duše ni života; i nijesam ja sastavila

vaših udova — nego Stvoritelj svijeta, koji gradi čovjeka u njegovu začetku«.[1]

Prirodopisac Ernest Baer napisao je ove riječi: »Kad sam jednog dana promatrao čovječje tijelo, učinilo mi se, kao da slušam snažnu propovijed. Skinuo sam kapu i došlo mi je, da zapjevam: Alleluja!«

Mi smo promotrili samo jednu neznatnu sitnicu na ljudskom tijelu, očni kapak. Pa i taj nam mali kapak bez prestanka, kadgod trepne, glasno dovikuje: Ima Bog, ima Bog, ima Bog!

34. NAPOLIČARI

Kad koji seljak u Bosni nema svoga posjeda, onda uzme u zakup komad zemlje i pogodi se s vlasnikom: rod ćemo dijeliti na pola! Taj se zakup zove »napolica«, a seljak »napoličar«.

Dragi Bog nema ništa proti ovim seljacima, koji u znoju lica pošteno zarađuju kruh svoj. Ali imade drugih napoličara, koji se dragom Bogu silno gade. On im se prijeti, da će ih odbaciti, ako se ne ostave svoje napolice. Bilo je uvijek takovih napoličara, a danas sve vrvi od njih. Evo jednoga iz starog doba:

Povjesne nam listine bilježe interesantan detalj o pokrštenju Iraca. Bio je to junački, ratnički narod. Desnica im obikla sabljom baratati i rumenu krvcu prolijevati.

Onda dođe sv. Patrik sa svojim misijonarima. Irci u masama prihvatiše sv. Evanđelje i pokrstiše se. Krštenje se je redovito obavljalo u rijekama. Ali mnogi od tih okorjelih ratnika ne dadoše svoje desnice, da im se pokrsti. Naime kod krštenja bi cijelo

tijelo zagnjurili pod vodu, samo desnu bi ruku visoko digli iznad vode. Htjeli su tim da reknu: Eto, sve neka bude Isusovo! I noge i prsa i glava i lijeva ruka, samo desnice ne dam. Čim bih ja onda sablju držao i mlatio, kad bih još i nju dao Isusu, koji traži krotkost i blagost? To jok!

Evo predstavnika svih napoličara, koji hoće da dijele između Boga i đavla. Ljevica neka služi Isusu, a desnica đavlu!

Bože moj, koliko ovakovih i sličnih katolika ima i danas. Razlika je samo u tome, što su stari Irci tako radili iz neznanja, pa im je Bog sigurno i oprostio; a ovi su moderni i te kako poučeni. —

Bilo je to prije kojih pet-šest godina na katoličkoj zabavi u jednom našem većem gradu. Deklamacije, pjesmice, dialozi nevine dječice, da ti suza sama ide na oko. — Slijedeća točka: Pjeva Kongregacija gospođica.

Diže se zastor... Za vrijeme dizanja — to traje samo dvije-tri sekunde — ugledaš na pozornici najprije pedesetak ženskih nogu, golih do iznad koljena. Poredane jedna do druge u savršenom redu.

Šta je to sad? Ne će valjda biti natjecanje za najljepšu žensku nogu! Pa ovo je katolička zabava!

Međutim se je zastor digao i jasno ti je, šta je na stvari. Sve su se članice Kongregacije obukle u podpuno jednako odijelo. Od kape na glavi pa do cipela. U ono su vrijeme bile u modi veoma kratke suknje i tanke, zategnute čarape u boji ljudskoga tijela, ili »mésne čarape«, kako ih zgodno okrsti jedna naša seljanka. Dakle u stvari sablažnjiva, poganska moda: dočaravanje gole ženske noge.

Doduše izvrsno su pjevale. Ali, ali... Dok su pjevanjem slavile Isusa, dotle su svojom poganskom modom služile i svijetu i grijehu i đavlu, samo ne Isusu. To je nekako prema receptu starih irskih ratnika. Dajem Bogu sve, samo mode ne dam nipošto!

Mogli bismo ovakovih primjera iz naše sredine nizati bez kraja i konca, ali nije potrebno. Dosta je, da otvorena oka pogledaš oko sebe, pa ćeš vidjeti svu silu takovih napoličara u raznim nijansama i varijacijama. Koliko imade danas katoličkih činovnika, zastupnika, liječnika, trgovaca, majstora..., koji također kušaju da dijele. Oni možda služe Isusu svojim privatnim, obiteljskim životom; ali ne daju Mu, da ravna i njihovom politikom, ordinacijom, trgovinom i radionicom... Tu služe svemu i svačemu, samo ne Isusu.

Šta ćemo reći na ovakove pojave u našim katoličkim redovima? Evo šta veli Gospodin: »Nitko ne može dva gospodara služiti; jer ili će jednoga mrziti, a drugoga ljubiti, ili će uz jednoga prijanjati, a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i mamonu.«[1]

Čuj dakle, katolička djevojko! Čuj i ti, katolički zastupniče, liječnice i trgovče! Ti misliš, da se može na pola; ali Bog odlučno veli: Jok, ne može! Nego ili sav meni, ili sav đavlu. Božje mora biti sve: i moda tvoja i ples i politika i ordinacija i trgovina; i duša i tijelo. A ako hoćeš da dijeliš, On će te odbaciti od sebe.

Evo čuj, kako se On prijeti. — Na početku je kršćanstva bio jedan takav biskup, u malom napoličar. Služio je doduše Isusu, ali ne svim srcem.

Po malo je dijelio... Zato se Gospodin veoma rasrdi na njega i zaprijeti mu: »Znam tvoja djela, da nijesi studen ni vruć. O, da si studen ili vruć! Ali jer si mlak, izbacit ću te iz usta svojih.«[2]

Dakle svaki se napoličar gadi Gospodinu kao kakvo bljutavo jelo. Ako se ne popravi, prijeti se Bog, da će ga odbaciti od sebe.

A sada ne bi bilo zgorega, da malo pogledaš i na sebe. Da nema i pri tebi kakve napolice, koja je tako mrzka Gospodinu...

35. BRAČNA OGRADA

Kad su se njih dvoje uzeli, ona tek što je stupila u 16. godinu, a on se je vrzao nekako oko 35. Ako nije koja više, manje sigurno nije. Dakle podpuni nepar. Šta nijesu radili prijatelji, da ga odvrate od toga braka!

»Što će ti neiskusno dijete! Ti si već sada starkelja, rugali se oni. A kad ona bude u najboljim godinama, ti ćeš biti »dido«. Pa pogledaj je, kako je naočita, a duša joj onako malo »šarnuti«. Bit će tu belaja, kajat ćeš se ti«, svjetovali prijatelji. Ali on ne popušta, nego vjenčati i vjenčati!

I na nju su navalili obratnim razlozima. Ništa nije pomoglo. Uzeli su se.

Evo opet jednoga nesretnog braka, pomislim. A tako su svi od reda mislili. Bilo je za to puno razloga.

Prošle su od tada godimice. Pa? — — Svi smo se prevarili. Brak sretan, da ne može bolje. Evo, kako se je to razvijalo. Muž je bio pametan čovjek.

Jasno je on vidio, da je sve istina, što su mu prijatelji govorili. Pa da se ne dogodi zlo, koje su oni predviđali, počeo čovo svoj brak odmah opasivati jakom, visokom ogradom. Evo te ograde:

Već prve godine rodi mu žena krasna sina. Poslije godinu i po rodi se drugi. Pa onda treći, četvrti itd. Širilo se to i tićilo točno prema temeljnom re-

ceptu, koji je sam Bog propisao za svaki brak: »Rastite i množite se«.[1] Danas ovako izgleda ta obitelj: U sredini mlada, lijepa žena. Do nje star muž. Oko njih jaka ograda od osmero djece.

Ograda je to, prava ograda! Jača od kamena i armiranog betona; kadra, da odoli i najvećoj sili neprijateljskoj. I odolila je.

Kao kod svakog braka, tako se je i ovdje mnogi

nalickani pokvarenjak šuljao oko obiteljskog zida. Škiljio je preko. Opazio mladu ženu i stara muža, pa pomislio: Evo zalogaja! I kušao svim silama, da preskoči ogradu i prodre u obiteljsko svetište. Ali ni jedan nije uspio. Za mladom se ženom nikad nije čuo kakav rđav glas.

Šta ju je spasilo? Možda njezina krjepost? Ne znam. Ili bolje, u to ne ulazim, jer jedini »Bog ispituje srca i bubrege«[2]. Ali jedno je posve jasno i sigurno: Ona se naprosto nije mogla grijehu odazvati, sve da je i htjela.

Pa i kako će! Za grijeh i bezposlicu treba vremena i dokolice. A ova mlada majka, i ako je svega imala, vremena beli nije imala. Od jutra je do mraka bila zaposlena oko svoje djece. Tako iz dana u dan, iz godine u godinu.

Ali još je nešto bilo po srijedi. Oko nje je danju i noću bdila četa djece kao zbor anđela čuvara. A ti čuvari imaju nevino, veoma bistro oko. Pred tim se jasnim očima nije mogao nikakav grijeh sakriti. Kako bi dakle ona toliko zlo počinila na očigled svojih dragih anđelića. Ona to naprosto nije mogla, ni smjela učiniti, sve da je i htjela!

I dok su mnoge žene oko nje, sa jednim ili dvoje djece, upropastile obitelj, nju su spasile drage stražarske oči sa visoke bračne ograde. A s majkom je bila spasena i cijela obitelj. Tako Bog nagrađuje svakoga, koji živi po njegovim zapovijedima.

A sada evo jedne tužne slike sa naličja.

Kad su se uzeli, bio je on krasan mladić, a ona još ljepša djevojka. Iskreno su se ljubili. Oboje iz

dobrih obitelji. Dovoljno situirani. Dakle svi uvjeti za sretan brak.

A danas? Kadgod pomislim na taj brak, dođu mi na pamet riječi Božje: »Prođoh kroz vinograd budale, i gle — kamena ograda razvaljena«.[3] »Zašto si mu razvalio ogradu, da ga kida, tkogod prođe? Gorski vepar uništi ga i poljska zvijer pojede ga.«[4]

Jeste li ikada gledali cvijetnjak ili voćnjak bez ograde? Jadan je to cvijetnjak! Tkogod prođe, guli, ništi i potire. I ljudi i životinje. Eto, to vam je tužna slika ovoga nesretnog braka. Žena je nekoliko puta bježala sa kojekakvim propalicama i opet se vraćala. Ono dvoje djece, što ih imaju, razmaženo i posve neodgojeno.

Jednog dana šeta on s mjesnim župnikom, inače svojim prijateljem, koji je dobro poznavao tužne prilike u njegovu braku. Dugo su šutjeli. Svaki zaronio u svoje misli. Najednom će on kao sam za sebe:

— Sada jasno uviđam kardinalnu pogrješku svoga života . . .

— A koja bi to bila? upade župnik znatiželjno.

— Evo koja: Mogao sam imati desetero djece kao i moj otac. Ali ja ne htjedoh, nego samo dvoje. To ti je, brate, moja životna pogrješka. Da je moja žena imala punu kuću djece, ne bi naprosto imala vremena, da pođe krivim putem. Djeca bi ispunila cijelo njezino vrijeme, ne samo dane, nego i noći. Djeca bi spasila i nju i mene i sebe. A ovako . . .

36. HLAČE SV. IVANA

Bio je to sv. Ivan Vianney († 1859). Ovdje zapravo nije govor o tim hlačama, nego o jednom bosanskom župniku, koji je htio da pozlati crkvene kaleže. Ali te hlače ipak imaju logičnu vezu s ovom pozlatom. Zato ćemo najprije o njima.

Evo šta čitamo u životopisu sv. Ivana. On se je uvijek priprosto i siromaški odijevao. To je narod opazio. Kad je bio još kapelan, dogovori se nekoliko župljana i donesu mu na dar gospodske, čvrste hlače. Prvi put ih obuče, kad je jednog zimskog dana pošao na vjeronauk u jedno udaljeno selo. Župnik ga je ispratio i pravio šale na račun njegovih ispeglanih hlača.

Pred večer stoji župnik na prozoru i zuri u zimsku krajinu. Iza ugla se pomoli kapelan. Ide nekako bojažljivo. Osvrće se lijevo i desno, da neopažen uđe u župski stan. To pobudi pozornost župnikovu. Razmotri ga malo bolje, kad ima šta vidjeti! Na Ivanu mjesto gospodskih hlača sami dronjci.

Za večerom navrne župnik govor o novim hlačama kapelanovim. Ovaj počne nešto mucati.

Stvar se je brzo razjasnila. Kapelan je na povratku kući sreo jednog starog prosjaka u posve poderanom odijelu. Starac zaprosi milostinju. Ivan nije puno razmišljao. Ponudi prosjaku, da zamijene hlače. Mislio je: on je star, pa mu treba toplog odijela na ovoj zimi. A ja sam mlad. Lako ću ja! I tako ode prosjak u novim hlačama, a sveti se kapelan vrati kući u dronjcima.

To je ta pripovijest o hlačama sv. Ivana.

A sad nešto o pozlati kaležâ. Bilo je to na svršetku velikoga svjetskog rata. Mladi svećenik došao za župnika u jedan bosanski gradić. Ogledao se malo po župskoj crkvi. Sve siromašno i pohabano: misno ruho pocijepano, spala pozlata sa sv. kaleža, zvona otela država...

Novi župnik odluči najprije pozlatiti kaleže. Oni su, veli, najbliži Isusu. Ali u crkvenoj kasi ni prebijene pare. S toga slijedeće nedjelje razloži stvar župljanima i odredi dvojicu vjernika, da pokupe milodare u tu svrhu.

Ali nekoji župljani ni da čuju o toj pozlati. Bili su to od reda bolje stojeći, koji nijesu baš puno zalazili u crkvu. »Kakva je to glupost, vele, u ovim teškim vremenima još kaleže pozlaćivati! Nama je sada najpreče, da se pobrinemo za ratnu siročad. A Isusu je svejedno, bio u drvenoj kutiji ili u zlatnu kaležu. Bit će vremena i za pozlatu...«

Tako je i Juda protestirao, kad je sv. Magdalena izlila skupocjenu pomast na noge Sina Božjega: »Zašto se ova pomast nije prodala za trista dinara i

razdijelilo to siromasima? A ovo ne reče, što bi se brinuo za siromahe«[1] veli sv. Evanđelje.

Narod je — i to onaj siromašni — ipak pozlatio kaleže Isusove!

Ovdje se sada nameće pitanje: Imaju li ovi »ljubitelji« siročadi pravo? Odgovor će nam dati jedna druga crtica iz života sv. Ivana.

On je doskora postao župnik u Arsu, malom selcu kraj Liona. Jedan se župnik iz lionske okoline zatekao jednog dana u Lionu. Svratio s poslom i u jednu radnju skupe pomodne robe. Trgovac, nekako ljutito, upita župnika:

— Ma koji je onaj novi svećenik, što se u zadnje vrijeme viđa u Lionu; mlad, mršav, mizerno odjeven?

— Aha, to je Vianney! odgovori župnik. A što ste vi ljuti na njega?

— Taj svećenik mora da je nekakvo zanovijetalo, nastavi trgovac. Došao on skoro u moju radnju. Traži svile i brokata za oltar. Ja mu iznesem nešto veoma dobro i skupo. On malo pregleda i upita, imam li što bolje. Iznesem bolju robu. I ta mu se nije svidjela. Onda mu iznesem, što uopće ima najbolje od toga artikla. Nije bio ni s tim zadovoljan. — Kažem vam, velečasni, nekako zanovijetalo! — — —

Kad pročitamo ovu crticu i sravnimo s onom o hlačama, moramo se zamisliti. Ovdje imamo jednog čovjeka, koji tako ljubi siromahe, da skida novo odijelo sa sebe i daje njima. Mi bismo sada — nekako s pravom — očekivali, da će i on zapuhati u isti rog s Judom i s onim »ljubiteljima« siromaha: »Šta treba Isusu brokat i svila! Ne može on ozebsti. Bolje je to razdijeliti siromasima.«

Ali se događa nešto posve protivno. Ivan tjera pravi luksuz na oltaru Isusovu. Kako ćemo riješiti tu zagonetku? Evo kako:

Župnik je arški ljubio Isusa svim srcem svojim. Zato tjera na oltaru luksuz. Traži najljepšu svilu i najskuplje zlato, da pokaže Isusu, sakrivenu u sv. Hostiji, koliko ga ljubi. Ta ga je ljubav nužno gonila i na jedan drugi luksuz. On je znao, da je Isus sakriven još na jednom drugom mjestu, naime pod obličjem siromaha, jer Isus veli: »Što ste god učinili jednomu od ove moje najmanje braće, meni ste učinili«.[2] Zato on skida sa sebe odijelo i daje siromahu, ili bolje Isusu. Da nije bilo prvog luksuza, ne bi sigurno bilo ni drugog.

Tako je to uvijek bilo i tako mora biti. Tko rado i puno daje za ukras crkve Božje, taj rado i puno daje i siromasima. I obratno. Tko je tvrd prema Isusu, tvrd je i prema siromasima.

37. NJEGOVA NERVOZA

Čuveni se je grčki liječnik Galenus vježbao cijelog svoga života u strpljivosti i blagosti. Šta ga je potaklo na to? Evo šta on sam priča.

Još kao dječak vidio je jednog čovjeka, kako hoće da odključa vrata. Ali se vrata nijesu dala odključati. Čovjek se je radi toga toliko razbjesnio, da je počeo golim pesnicama lupati po bravi, dok nije obje ruke okrvavio. Onda stade iz sve snage nogama udarati o vrata. Napokon, sav izvan sebe, poče zubima gristi gvozdenu bravu.

Ja sam, veli Galenus, gledao pred sobom zvijerku, a ne čovjeka. I od toga mu se je dana srditost tako ogadila, da se je počeo ustrajno vježbati u strpljivosti.

Ovaj je bijesni čovjek bio poganin. Nije još ništa znao za Isusa i njegov zakon krotkosti. A koliko puta mi, u svojoj katoličkoj sredini, gledamo iste ili slične prizore. Koliko se puta katolički muž ili žena u svojoj obitelji za svaku malenkost upravo razbjesne. A ako pomno ispitaš svoju savjest, možda ćeš naći, da si i ti često puta — možda redovito — takav. Pa šta veliš na to? Čuli smo, šta je rekao poganin Galenus. A evo šta meni reče jedan kršćanin katolik:

— Velečasni, u mojoj kući nikad mira! Uvijek nekakve svađe i prepirke.

— A zašto. Gdje fali?

— Priznajem, velečasni, ja sam silno nervozan. Za svaku sitnicu odmah planem...

Eto ga dakle! Danas je kamuflaža moderna, pa tako moderni čovjek hoće, da kamuflira i grijehe. Svaki je grijeh pokrio kakvim lijepim, zvučnim izrazom. On je tako i svoju naprasitost jednostavno okrstio nedužnim imenom: nervoza! I nikom ništa! A Bog tu »nervozu« naziva pravim imenom: srditost. I uči nas, da je to jedan od 7 glavnih grijeha.

Zato nas i poziva Gospodin na bezbroj mjesta u sv. Pismu, da se brižno čuvamo toga grijeha, jer »srditost čovječja ne čini, što je pravo pred Bogom«.[1] A to jasno uviđa i naš razum.

Gdje je izvor svim strašnim psovkama, kletvama i hulama, što ih svaki dan slušamo? U srditosti. Začepite taj mutni izvor, i nestat će u isti mah psovke

na zemlji. — Odakle dolaze sve svađe, tučnjave i ubijstva. Odakle more krvi, što se pred našim očima prolijeva na zemlji? Od srditosti. Izbacite toga demona iz srdaca ljudskih, i nastat će vječni mir ovdje na zemlji. — Šta je uzrok neslogama i svađama po našim obiteljima? Zašto je obitelj često puta slična paklu ovdje na zemlji? Uzrok je srditost. Učinite muža i ženu krotkima i blagima, i pretvorit ćete obitelj u kutić neba na zemlji.

Kad imamo ovo na pameti, ne ćemo se ništa začuditi riječima našega Gospodina: »A ja vam kažem, da će svaki, koji se srdi na brata svojega, biti kriv sudu«.[2] Dakle nije potrebno da psuješ bližnjega, da ga tučeš ili ubiješ. Dosta je, da se na njega srdiš, i sudit će te za to Bog. »Ako se ti srdiš« veli sv. Augustin »odmah odlazi Krist iz tvoga srca. Neće On da stanuje pod istim krovom s demonom srdžbe.«

Čitamo u životopisu glasovitog Nijemca Emanuela Ketteler-a († 1877) dvije značajne crtice; jednu iz mladih dana, drugu iz zrelih godina.

Taj je čovjek po svojoj naravi bio veoma naprasit i ljut. Jednog dana za vrijeme študijâ pođe u lov. Brzo obori jednu patku. Njegov ker šćepa patku i ponese, ali je noseći svu raskomada. Ketteler ubije odmah i drugu. S njom se dogodi isto. Tako i s trenanišanio i ubio kera, kojega je veoma volio.
ćom. To ga toliko razbjesni, da je ne promišljajući

Bijesan se vrati kući. Poče izuvati čizme. Kako su bile mokre, nije ih mogao lako izuti. To ga opet toliko razpali, da je dohvatio nož i razrezao čizme od vrha do dna. — Jednog dana uhvati ga za ručkom

toliki bijes, da je zubima zagrizao u čašu i odgrizao komad stakla.

Pa šta je radio mladi Ketteler? On je imao vrlo dobar odgoj i bio dobro poučen u katekizmu. Zato nije svoju naprasitost zvao nervozom, nego je na nju gledao očima Božjim i zvao je pravim imenom: srditost, jedan od sedam glavnih grijeha. I uhvatio se je u koštac s tim grijehom. Počeo se je uporno vježbati u blagosti i krotkosti. Sve je to zalijevao pobožnom molitvom: »Isuse krotki i ponizni srcem, učini srce moje nalik na srce tvoje!«

U tom su vježbanju i molitvi prolazili dani i godine. Naprasiti je mladić svršio pravo i postao državni činovnik. Kasnije se upisa u bogosloviju. Postade svećenik i napokon biskup u Mainz-u.

Dođoše i burne godine 1848-1849., kad su bjesnile revolucije po cijeloj Evropi. Jednog dana iziđe biskup iz svoje katedrale. Jedan dječak poleti prema njegovoj ruci, da će ga poljubiti. Ali ga ne poljubi, nego pljunu na biskupov prsten, i spremi se, da pobjegne. Biskup ga čvrsto prihvati, da mu ne umakne:

— Sinko, koliko si dobio, da ovo učiniš? upita ga umiljato.

— Dva pfeniga, odgovori uplašeni dječak.

— Evo ti deset pfeniga, i nemoj više tako šta raditi. Ružno je to!

Ispitaj se malo, da nijesi i ti »nervozan«. Možda je ta tvoja »nervoza« veliki križ tvojoj dragoj obitelji, a i samom tebi. Kako bi dakle bilo, da počneš liječiti tu »nervozu«? Recept za lijekove napisao je sam Bog u Evanđelju, odakle ga je i Ketteler uzeo.

38. VODA SV. VINKA

Ova voda stvara čudesa kod sviju bračnih parova, ali ne će škoditi i nama ostalima, ako je češće po malo gucnemo.

Čudotvornu ljekovitost ove vode odkrio je sv. Vinko Ferrerski († 1419) i to na ovaj način. U jednoj je kući bio pravi pakao. Uvijek nekakve svađe i prepirke između muža i žene. Jednom zgodom posjeti žena sv. Vinka u njegovu samostanu i potuži mu se:

— U mojoj se kući, velečasni, ne može više izdržati. Moram bježati, kud bilo!

— A zašto, šta je na stvari?

— Moj muž . . . ! poče žena sipati na muža oštre strijele svoga okretnog jezika, i završi sa sklopljenim rukama: Pomaži dobri oče, ako ikako možeš!

— Mogu, mogu, odvrati svetac. Vidiš li onaj bunar u samostanskom dvorištu. U onom je bunaru čudotvorna voda. Dat ću ti jednu bocu te vode. Odnesi je kući, pa kadgod tvoj muž plane i otvori svoja pogana usta, ti odmah potegni malo te vode. Ali pazi dobro: Voda ima čudesnu moć, da gasi svaku srditost i svađu. S toga ju moraš držati u ustima tako dugo, dok nije utrnula i zadnju iskru srdžbe kod tvoga muža. Kad se on posve umiri, onda ćeš je istom progutati.

Žena se zahvali svetom redovniku i vesela otide kući. Strogo se je držala danog recepta. Čim je muž planuo i počela svađa, ona je odmah potražila bocu i potegla iz nje, kako joj je naredio sveti redovnik.

Ubrzo prestadoše svađe u kući. Muž postade posve drugi čovjek. Počeo je dapače hvaliti svoju ženu, kako je dobra i umiljata. — Kad je boca bila prazna, odnese je žena svecu:

— Dobri oče, hvala ti do neba! Ova je voda stvorila čudesa u mojoj kući. Od kako se njom služim, nastao je raj u mojoj obitelji. Daj mi, molim te, još jednu bocu.

Svetac joj onda raztumači, odakle potiče čudotvornost one vode . . .

Svatko vidi, da je ova žena bila po malo i bedasta. Nije voda stvorila čudesa, nego šutnja. Dok je ona držala vodu u ustima, nije, naravski, mogla reagirati na srdite riječi svoga muža. Tako se je muž brzo umirio i svađa je odmah bila likvidirana.

Sv. Ivan Zlatousti raspravljajući o ovom predmetu navodi krasnu prispodobu: Na jednoj kući, veli, dvoja vrata. Ako u isto vrijeme otvoriš obadvoja, odmah nastaje u kući vjetar i propuh. A zatvori samo jedna vrata, u isti se čas umiri zrak, nestaje propuha.

Isto je tako, veli svetac, kad se svađaju bračni drugovi. Onda su u isto vrijeme obadvoja vrata otvorena: usta muža i žene. Odatle propuh, to jest nemir u kući. Pokušaj dakle, pa zatvori svoja vrata — ušuti — i vidjet ćeš, kako će brzo nastati mir i sloga.

Šutnja je najbolji lijek proti svim pokretima srditosti, svim svađama i prepirkama. To su znali već i stari pogani. A to je davno rekao i Duh sveti: »Svaki čovjek neka bude brz da čuje, a spor da govori i spor na srdžbu«.[1]

Zato su se svi dobri kršćani i svi sveci Božji šutnjom vježbali u blagosti i krotkosti. Da navedemo samo jednoga.

Poznata je stvar, da je sv. Franjo Saleški, biskup u Ženevi († 1622), bio jedan od najumiljatijih svetaca sv. Crkve. A znamo opet iz njegova životopisa, da je baš on po svojoj naravi bio čovjek veoma nagal i ljut. Za svaku bi sitnicu odmah žestoko planuo. Pa kako je postao uzor krotkosti i umiljatosti? Evo kako.

Jednog dana navali neki mladić najpogrdnijim psovkama na svetoga biskupa. Biskup ostade podpuno miran i šutio je cijelo vrijeme kao zaliven. Tu je bio i jedan njegov prijatelj. Poslije ga upita:

— Ma presvijetli, kako ste mogli ostati onako miran na one bezobrazne pogrde?

— Ja sam, priznade sveti biskup, davno sklopio ugovor sa svojim jezikom. Obvezao sam jezik, da ne smije ni jedne riječi progovoriti, dok je srce uzrujano.

Dakle i ovdje je »voda sv. Vinka« učinila čudo. Jednog žestokog i temperamentnog čovjeka pretvorila je u krotko janje, koje sjaji u cijeloj Crkvi kao uzor blagosti.

Kako bi bilo, da se i ti malo poslužiš ovom čudesnom vodom? Ona bi uklonila mnogi gorki križ sa ramena tvoga i tvojih milih i dragih. A i Gospodin strogo traži od tebe, da pomno paziš na svoj jezik. Evo šta On veli: »Tko rekne (bratu svojemu): budalo, bit će kriv paklu ognjenomu«.[2]

39. PAMTI KRIZMU!

Kad biskup podjeljuje sakramenat sv. potvrde ili krizme, udari svakog krizmanika po obrazu i izgovori dvije latinske riječi.

Narod u Bosni veli, da biskup pri tom rekne: Pamti krizmu! Međutim to nije istina. Biskup dijeleći taj udarac veli: »Pax tecum — Mir s tobom!« Ali i ono bosansko »Pamti krizmu« ima krasni smisao. Jer zaista onaj biskupov udarac zaslužuje, da ga za cijeli život duboko urežemo u svoju pamet.

Šta znači taj udarac?

Gospodin se Bog ne šali s čovjekom. Evo šta veli Sin Božji: »Tko ljubi oca ili majku više nego mene, nije mene dostojan. I tko ljubi sina ili kćer više nego mene, nije mene dostojan. I tko ne uzme križa svoga i ne ide za mnom, nije mene dostojan. — A tko izgubi život svoj radi mene, naći će ga.«[1]

Dakle traži Krist od tebe, da ga ljubiš više nego sve drugo na svijetu, i da budeš spreman prije sve izgubiti: oca i majku, sina i kćer, dapače i sam život, nego li njega zatajiti. I moramo znati, da to nijesu samo isprazne fraze. Bog se ne šali sa svojim riječima. On zaista često puta traži od čovjeka najveće žrtve.

Eto, to je razlog, zašto biskup daje onaj udarac kod sv. potvrde. Hoće Bog tim da rekne: Sjeti se, sinko, da ćeš morati radi mene podnijeti mnoge, teške udarce. A možda ću od tebe tražiti i onaj najteži udarac: da žrtvuješ život svoj radi mene.

Ali kad te stignu i najteže kušnje i najbolniji

udarci, ne boj se! Pax tecum! Budi miran. Ja sam s tobom!

Možda ćeš ti na ovo reći: »Zaista lijepa ceremonija i puna simbolike! Nijesam ja to znao.«

Tako je! Ali s tim nije sve rečeno; jer ta krasna ceremonija nije samo puna simbolike, nego je puna i milosti Božje. Naime u sakramentu potvrde daje nam Duh sv. snagu, koja je potrebna, da za sv. vjeru spremno podnesemo sve žrtve, pa i one najteže. Evo šta nam Krist veli: »Primit ćete silu Duha svetoga — i bit ćete mi svjedoci«.[2]

Ova je nepobjediva krizmena sila kroz 2000 godina — od apostolâ do modernog Mexika i Španjolske — rađala neustrašive junake i svjedoke Kristove. Da navedemo samo jednog iz naših dana.

Vatikanski list »Osservatore Romano« donosi g. 1935. ovaj izvještaj. Za vrijeme bokserskog ustanka u Kini godine 1900. bio je radi Krista osuđen na smrt

Antun Wankoang i sva njegova muška djeca. Na stratište ih je pratila žena, odnosno majka sa dvije djevojčice. Najmlađeg je sina nosila na prsima.

Najprije odrubiše glavu ocu, zatim srednjem, pa najstarijem sinu. Onda se baciše na majku, da joj s prsa otrgnu i najmlađega. Majka u neizrecivoj žalosti nehotice izpusti dijete iz naručaja, ali ga je ipak čvrsto držala za ručice. Dok je dijete visjelo u zraku, krvnik zamahne maljem i smrska mu glavicu.

Mnogu će majku, kad ovo samo pročita, proći trnci užasa. A šta uradi jadna kineska majka? Po ljudskom bi računu očekivali, da će poluditi, ili da će se kao izbezumljena tigrica baciti na krvnike. Ali se dogodi nešto posve obratno. Ova junačka majka iza onog užasa kleknu i u najvećoj sabranosti izmoli s djevojčicama: Tebe Boga hvalimo!

Evo jedne, koja je dobro upamtila udarac biskupov i onaj »Pax tecum«. Radi Isusa prima najteži udarac s najvećim mirom. Evo šta radi krizmena sila Duha svetoga. A takovih je bilo u sv. Crkvi na stotine hiljadâ i milijune. Muževâ i ženâ, staraca i djece, mladića i djevojaka.

A sada na koncu jednu primjedbu. — Možda je gdjekoji čitatelj, kad je pročitao prve redke ovoga članka, zijevnuo od dosada: »Uh, o krizmi! Nesuvremeno, brate!«

A meni se opet čini, da je vrlo suvremeno i aktuelno. Evo zašto.

Možda je prije pet-šest godina — ovo je pisano godine 1940. — u kojoj španjolskoj crkvi svećenik tumačio baš ovaj krizmeni udarac biskupov. Možda je spomenuo i ovu junačku kinesku majku.

A tamo je dole u crkvi gdjekoji Španjolac zijevao od dosade. Šta se njega tiče neki Kinez Wankoang i njegova žena! »Daleko je Kina od Španjolske, brajane moj! I davno je to bilo! Deder ti nama štogod suvremenije reci!«

Ali se je već iza nekoliko dana pokazalo, da se to njega, i te kako, tiče! Bezbožni boljševici ugrabiše vlast i počeše paliti i rušiti sve, što je Božje i katoličko. Najednom stade pred njega Sin Božji i zatraži najveću žrtvu: život.

Što je jučer bilo u Španjolskoj, može sutra izbiti na svakoj točki kugle zemaljske, pa i kod nas. Već sutra može Gospodin i od mene i od tebe zatražiti najveće žrtve. S toga, ako ikad, danas je vrijeme, da se često sjetimo sv. potvrde i udarca biskupova, koji smo tada primili. Ako ikad, danas je suvremeno puno se pomoliti, da »sila Duha svetoga« ne oslabi u našem srcu.

40. NE ĆE ON UMRIJETI!

Jedan kolonista u Bosni teško obolio. Pozovu me hitno k njemu. Skrušeno se je ispovjedio i pobožno primio sv. sakramente pričesti i pomazanja. Kad smo bili gotovi, odmah utrnem svijeću, što je gorjela za vrijeme sv. obreda. Na to bolesnik teškom mukom podiže glavu i upilji oči u svijeću. Onda se — makar i na silu — pobjednosno nasmija:

— Ne ću umrijeti, ne ću umrijeti!

— I ja se nadam. Dat će Bog zdravlja, tješim ga ja.

— Ozdravit ću sigurno, raduje se on i upire

prstom u svijeću: Eno dim pada k zemlji, a ne ide u vis . . .!

Aha! Zato on ne će umrijeti. Osim u Boga vjeruje on i u dim. A eno taj dim pokazuje put k zemlji, a ne u nebo. Dakle još će on koju godinicu hodati po ovoj suznoj dolini.

Sutra smo ga pokopali . . . .

Mogli bismo mi svećenici izpričati na hiljade ovakovih i sličnih crtica. Prosti, neškolovani narod pun je praznovjerice. Vjeruje on u vile, vještice, vukodlake, dim i razne druge čarolije. — Ali onaj moderni, školovani čovjek, naravno, daleko je od takovih gluposti! Jedva on vjeruje u Boga, a kamo li će u kojekakve bezposlice.

Tako sam uvijek mislio; ali sam se prevario.

Pretražite malo na pr. gospodska auta, pa ćete unutra štošta naći. Zapet će vam noga ili ruka za kakvu podkovicu, za kakvu bebicu ili drugu koju hamajliju. A koji put ne treba ni pretraživati, bode samo u oči. Jednom sam se vozio u gospodskom autu. Vlasnik mu je obrazovan čovjek. Do vjere doduše slabo on drži; jedva da vjeruje u Boga. Ali ipak pun je vjere u — konjsku podkovu! Eno na pročelju auta, na samom hladnjaku, prikovao je podkovetinu, da ti iz daljine bode oči. Biva: neka ona, mjesto Boga, svojom tajinstvenom snagom čuva auto i glavu gospodara.

A nađe se takovih podkova i na drugim mjestima. Mi svećenici blagosivamo kuće o Božiću. I pri tom štošta vidimo i doživimo. Ima na pr. katoličkih kuća, gdje te baš kršćanski, razkriljenih ruku dočekaju. Pobožno se krste, ljube križ, mole se. Ali uza sve to

na njihovom kućnom pragu zapne čovjeku noga o konjsku podkovu. Ona je tu prikovana, da čuva dom od nesreće.

Još bi se moglo puno pripovijedati o bacanju graha i karata, o nesretnom broju 13, o salijevanju strave, o kukanju kukavice itd. Ali dosta je i ovo, što navedosmo.

Šta ćemo dakle reći na sve ovo? Evo šta veli Bog Mojsiju: »Nemoj trpiti, da živu oni, koji se bave gatanjem«.[1] Pročitaj još jednom strašne riječi Božje i upamti ih! Eto, Gospodin toliko mrzi gatanje i praznovjerje, da traži kaznu smrti za one, koji se tim bave.

Kad ovo čuješ, možda ćeš se začuditi i upitati: Ma je li to moguće! Pa zašto je praznovjerje tako velik grijeh? Evo zašto.

Ostanimo kod gornjih primjera. Naš Gospodin veli:

— Bdijte, jer ne znate dana ni časa.[2]

— Kako, kako? odgovara praznovjeran čovjek. Tko ne zna dana ni časa? Ja barem znam. Eno mi dim pokazuje, da još ne ću umrijeti.

I jadni čovjek više vjeruje dimu ili ptici kukavici, nego Bogu, pa umire često nepripravan.

Ili uzmimo podkovu. — Gospodin veli:

— Pogledajte, da sam ja sám, i da nema drugoga Boga izvan mene. Ja ubijam i ja oživljujem. — I nema nikoga, tko bi mogao iz moje ruke izbaviti.[3]

— Kako, kako? odgovara opet praznovjerni čovjek. Nema nikoga, tko bi mogao izbaviti! Kako da nema! Evo konjske podkove. Ja nju lijepo prikujem na svoj auto, u svoj avion, na svoj prag, pa da vidiš,

što izbavlja. Ne bojim se ja, dok je meni moje podkove.

Ljudi to ne govore riječima, ali govore djelima. Oni postavljaju dim, igraću kartu, kukavicu, grah, podkovu — u isti red sa Bogom svemogućim i sveznajućim. — Promisli malo, kolika je to nepravda Gospodinu, koliki je to grijeh.

41. ONA PLAČE

Poganstvo naglim koracima prodire u sav naš javni i privatni život. U literaturu, u kazalište, u kino, u brak. Uvlači se dapače i u najnježnije osjećaje, pred kojima inače u dubokoj šutnji skidamo kapu. Evo jednog takovog osjećaja.

Jednoj katoličkoj gospođi umro sin. Istom završio studije. Skupili se prijatelji, da isprate pokojnika do groblja. Kad svećenici započeše s potresnim pogrebnim molitvama, udari majka u plač i lelek. Bolni se krikovi prolamali zrakom. To više nije bio plač, nego rikanje lavice, kojoj su oteli mlado. Kad donesoše poklopac, da zatvore lijes, pade majka po mrtvom sinu. Nije se dala od njega otrgnuti. Morali su je fizičkom silom odstraniti.

Na groblju isti vrisak i krikovi. Kad su spuštali lijes u zemlju, moradoše je svom silom pridržati, da ne skoči za sinom u grob.

Koliko bi ovakovih i sličnih primjera mogli pripovijedati naši župnici po gradovima, a i ostali vjernici. Šta ćemo reći o ovoj i ovakovoj žalosti? Najprije naglašujemo, da Gospodin ne brani plakati. Tā i sam je plakao kraj groba svoga prijatelja Lazara. A Crkva

ne pozna nježnijeg osjećaja od neizrecive tuge Žalosne Majke. Zato i pjeva:

Stala Majka pod raspelom,
Pod raspetim Sinka tijelom;
Zaplakala gorki plač.

Dakle plakati se smije. Ali plač može biti kršćanski ili poganski. Je li ona katolička majka plakala kršćanski? Mjesto odgovora čujmo, kako je plakala jedna druga žena.

Toj je ženi umro sin i ona mu je na grobu podigla spomenik. Na spomeniku dala urezati sliku sunca na zapadu. Ispod toga riječi: »Sa suncem i ja zapadam«. Velika se nauka krije u ovom spomeniku.

Jedna od najljepših slika u prirodi jest zalazak sunca. I često puta ljudi, začarani tom čarobnom slikom, stanu i dive se veličanstvenom prizoru. — Tako je to bilo jedne tople i tihe večeri na obalama

Gangesa. Neki izletnici veselo, uz pjesmu i smijeh, pozdravljali ogromnu, crvenu ploču, što je polako tonula za horizont. U to stupi pred njih neki mudrac i poče filozofirati:

— Vi se, eto, veselite, a morali bi gorko plakati.

— Plakati! A zašto? začude se ljudi.

— Zato, jer sunce zalazi.

— Zato, jer sunce zalazi! snebivaju se ljudi od čuda.

— Da, zato, nastavi mudrac. Vi znadete, da je sunce izvor svega života na zemlji. Od njega dolazi sva svjetlost i toplina. Sunce zemlju hrani i odijeva. Od njega šume i mirisno cvijeće... Bez sunca je zemlja mrtvac. I sada dolazi ono čudnovato. Vi to sve znadete, pa ipak se, eto, veselite i smijete gledajući, kako se sunce gasi. A morali bi gorko plakati...

Tako je umovao indijski pametar. — A sada vas pitam:

— Šta velite za ovoga čovjeka?

— Velimo, da je jedna obična budala, odgovarate vi. Mi bismo plakali, i te kako! da sunce, ne dao Bog, za uvijek zalazi. Ali znamo mi, iza malo vremena eto nam ga opet, da još ljepše i novom snagom zasja. Čemu onda plakati!

Tako je! — A sada pazi, da i ti ne budeš takav luđak. Ti sigurno imaš koju dragu osobu, koja je — štono se veli — sunce tvoga života. I to je sunce zapalo ili možda zapada. Pa kako se ti vladaš u tim teškim časovima?

Možda — točno prema receptu onog »mudraca« — bez mjere plačeš i ne daš se utješiti, premda sasvim sigurno znadeš, da tvoje »sunce« nije za uvijek za-

palo. To ti jamči sam Bog, koji veli: »Zatrubit će truba i mrtvi će uskrsnuti«.[1] A na drugom mjestu opet veli: »Krist je uskrsnuo od mrtvih, p r v e n a c od onih koji su umrli.«[2] Dakle Krist prvi, a mi svi za njim!

I ona je druga majka sigurno plakala; ali je bila puna žive vjere u uskrsnuće mrtvih. S onom je slikom na spomeniku htjela da ispovjedi tu vjeru i da cijelom svijetu dovikne: Kao što se sunce na zapadu ne gasi za uvijek, tako i moj dragi sin nije umro za uvijek. Ustat će on opet iz groba i sa mnom se u nebu sjediniti. Ova je živa vjera zasladila njezine suze, i ako ih nije posve osušila.

Sv. Crkva hoće da nam u tim teškim časovima ublaži bol i otare suze. Zato kod svake sv. mise za pokojne ovako pjeva: »U Njemu (Isusu) nam je zasjala nada blaženog uskrsnuća, te premda nas žalosti siguran udes umiranja, ipak nas tješi obećanje budućeg uskrsnuća. Jer tvojim se vjernicima, Gospodine, život mijenja, a ne oduzimlje«.

S toga gore glavu! Slobodno plači, ali plači kao kršćanin, a ne kao »ostali, koji nemaju nade«.[3]

42. ON PLAČE

Ili bolje: On ne plače! jer je ovdje govor o jednom mužu, koji je suha oka podnio najteži udarac. Bio je to sv. Franjo Borgija, tada veliki vojvoda španjolski († 1572.).

Jednog se dana uputi svetac nekim poslom u dvor španjolske regentice Donne Ivanke. Na putu mu stiže vijest, da je njegova ljubljena kćerka, grofica Lerma, žena u najljepšoj dobi, nenadano umrla. Ta se žalosna vijest zabode kao oštra strjelica u njegovo srce. Ranjeni otac stade jedan čas, da se sabere. Onda se polako prekrsti i pomoli za dušu drage pokojnice. Zatim nastavi put u palaču.

Kad je s regenticom obavio posao, mirno joj saopći žalosnu vijest i preporuči pokojnicu njezinim pobožnim molitvama. Regentica se sva zgrane na tu vijest, jer joj je pokojna grofica bila najbolja i najvjernija prijateljica, koju je od srca ljubila.

Iza prvog časa zaprepašćenja pogleda ona sv. muža. Ovaj je smiren i spokojan stajao pred njom. Tome se ona veoma začudi. Zato ga upita i ujedno ukori: »Kako može otac tako mirno i suha oka govoriti o smrti svoje najdraže kćerke?!«

Borgija joj dade odgovor, dostojan jednoga sveca. Da nam se taj odgovor što jače zasiječe u pamet, evo jedne pripovijesti:

Jedan grkokatolički župnik bio oženjen. Imao je veoma dobru, pobožnu ženu i dva sina. Ljubio ih je kao dva oka u glavi. Jedne je nedjelje držao krasnu propovijed o 7. zapovjedi Božjoj. Uvjerljivo je govorio o dužnosti čovjeka, da tuđu stvar povrati njezinu gospodaru.

Slijedeće nedjelje ode župnik u crkvu. Žena ostade sa dječacima kod kuće, pošto je već bila na jutarnjoj sv. misi. Dok se je ona bavila u kuhinji, ne-

sretnim slučajem poginu oba dječaka. Majka ih sva slomljena položi na krevet. Kako će javiti mužu taj strašni slučaj! Svisnut će on od žalosti! Ali se pobožna žena brzo snađe.

Iza službe Božje dočeka muža na kućnim vratima i mirno ga upita:

— O čemu si ti ono prošle nedjelje propovijedao?

— Da smo dužni vratiti tuđu stvar. A zašto pitaš?

— Meni je jedan gospodin nešto veoma dragocjeno posudio. I baš je danas poslao svoga glasnika, da mu to vratim. Da ti pravo kažem, meni se je veoma teško od toga rastati i dragocjenost povratiti. Šta ti veliš?

— Naravski s mjesta vratiti, što je tuđe; odmah! odgovori župnik rezolutno i ne pitajući o čemu se radi.

Međutim mudra i jaka žena otvori sobna vrata i pokaza mrtvu djecu na krevetu. Otac je gorko zaplakao, ali oštrica je njegove tuge bila otupljena. — Otac je nebeski došao, da uzme dragocjenost, koja je i bila njegova.

Mukotrpni Job izgubi za jedan dan 7 sinova i 3 kćeri. Kakav se je očaj morao slegnuti na to jadno roditeljsko srce! Pa ipak to srce nije klonulo. U svojoj neizrecivoj žalosti, pun žive vjere, ovako Job blagosliva Boga: »Gospodin dao, Gospodin uzeo. Kako se je Gospodinu svidjelo, onako se i dogodi. Budi ime Gospodinovo blagoslovljeno!«[1]

Tako moraju plakati kršćani. Iz njihovih suza, pa bile i najgorče, moraju se čuti riječi Očenaša: »Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji!«[2]

Sveti je Franjo bio pun žive vjere i predanja u

volju Božju. Ta je vjera bila tolika, da je posve osušila suze u njegovim očima. On mirno odgovori regentici: »Sennora! Ako smo od nekoga dobili što u zajam, i vlasnik to zatraži, moramo spremno i sa zahvalom vratiti«.

43. SLADKI NERED

Dr. Schmitz († 1899.), posvećeni biskup u Kölnu, pripovijedao je na katoličkom sastanku u Würzburgu god. 1877. slijedeće:

Prije nekoliko tjedana bio sam u Irskoj. Ta me je zemlja od moje mladosti veoma zanimala. Irski je narod od uvijek bio za mene jedna velika zagonetka.

Bila je baš nedjelja u jutro, kad sam prispio lađom u glavni grad Dublin. Odmah potražim crkvu. Slučajno se namjerim na jednu manju crkvu, posvećenu sv. Andriji. Uniđem. Crkva puna; i to skoro sami muškarci. Pobožno mole. Kad dođe vrijeme sv. pričesti, svi se od reda pričestiše.

Mislio sam, veli dr. Schmitz, da je toga dana neka izvanredna svečanost, pa se zato ljudi u tolikom broju pričešćuju. Ali nije bilo tako. U sakristiji mi rekoše, da je to redovita mjesečna pričest Bratovštine presv. Srca Isusova, i da je toga dana u toj crkvi 1300 muškaraca pristupilo k sv. pričesti.

Odjednom mi je bila cijela zagonetka irskog naroda riješena. Ja sam naime pošao u Irsku, da odgonetnem tajnu: kako može taj mali narod kroz stoljeća voditi onu gigantsku borbu za sv. vjeru i svoju slobodu. Na prvom sam koraku našao, što sam tra-

žio. Taj je narod dobivao snagu iz božanskih vrela presv. Oltarskog Sakramenta.

Dovle kölnski biskup. A evo šta vele Božji ljudi: »U blizini presv. Sakramenta žalosni postaju veseli, ludi postaju mudri, slabi jaki, a siromasi bogati« (Sv. Alfonz Lig.). — »Sv. pričest pretvara slabiće u lavove. Zato ršće pakleni duh, kad ugleda usne rumene od Krvi Isusove« (Sv. Ivan Zlat.). Da je tomu tako, jamči nam božanska riječ Isusova: »Dođite k meni svi, koji ste umorni i obterećeni i ja ću vas okrijepiti«.[1]

Ove su mi se misli vrzle po glavi, kad sam god. 1937., prigodom imendana Dr. Mačeka, motrio ogromnu povorku hrv. katol. naroda u Banjoj Luci. Na čelu je povorke jašio mlad fratar. Za njim konjanici sa šumom hrvatskih zastava. Urnebesni poklici hrv. domovini, vođi i narodu!

Najednom se povorka — tamo negdje daleko — poče kolebati i prekidati. Nešto nije na mjestu. Redatelji se užurbali i poletiše, da uzpostave red. Pođem za njima.

Nađemo zaista nered. Ali taj je nered bio ljepši od svih onih zastava i konjanika i poklika. Povorka je naime prolazila ispred katedrale. Čim su kraj crkve naišli seljaci, nastade nered. Svaki

je od njih stao pred crkvom. Stavio je — prema običaju — desnu ruku na prsa, prigeo koljeno i onda se pobožno prekrstio. Kako bi oni prošli kraj crkve, a da ne pozdrave Isusa u presv. Sakramentu! Ništa ih nije smetalo, što ih masa neprijatelja podrugljivo motri sa trotoara.

I tako svi redatelji nijesu bili u stanju, da doskoče tome slatkom neredu. Istom kad su kraj crkve naišli građani i gospoda, opet bi uspostavljen red.

Zaista naš narod izvanredno štuje Isusa u presv. Sakramentu. Kad čovjek prisustvuje pučkoj sv. misi u kojoj bosanskoj seoskoj crkvi, ostaje mu neizbrišljiv prizor, koji se odigrava kod podizanja. Ona šuma ruku, što ih seljačka masa diže prema sv. Hostiji, i pri tom oni glasni uzdasi i povici, znak su žive vjere i pouzdanja u Isusa.

Pa onda ono duboko sagibanje za vrijeme pauze između dizanja sv. Hostile i kaleža. Nedavno sam u jednoj seoskoj crkvi s kora promatrao taj prizor. Zapela mi je za oko jedna muška figura. Čelo mu je bilo na prašnom podu. Ali se je vidjelo, da bi on još dublje, kad bi to bilo moguće, prigeo glavu pred Isusom.

Pomislio sam: to je sigurno kakav starac, koji stoji jednom nogom već u grobu. Odkajava grijehe mladosti! Ali sam se prevario. Iza podizanja uhvatim priliku i pogledam čovjeka u lice. Bio je mladić u naponu snage...

A iza svega toga zabruji »Zdravo Tijelo«, najjednostavnija, ali i najuzvišenija himna naše sv. vjere. Da li je ijedan katolički narod ispjevao nešto slično u čast presv. Sakramentu?

Mi Hrvati, slično Ircima, stoljećima vodimo žilavu borbu za sv. vjeru i svoju dragu slobodu. Do danas nijesmo podlegli. Oci su naši bili uz Krista, a On je prema nama sjajno izpunio svoje božansko obećanje, pa je kroz duge i tmurne vjekove snažio i krijepio svoj »umorni i obterećeni« narod.

Da li ćemo i u budućnosti izdržati? U ovo bi se pitanje morali svi mi sa zebnjom dobro zamisliti, osobito naši svećenici i vođe, jer po malo nestaje u Hrv. Narodu onoga sladkog »nereda«. Već je prilikom one manifestacije bilo grupâ — i to vodećih! — koje su u savršenom »redu« defilirale kraj Spasitelja. Ni kape da skinu!

A tko će nam onda pomoći . . .?

44. OVAKO JE ON REZONIRAO.

Jedna stara grčka priča pripovijeda, da je frigijski kralj Midas imao tajinstvenu, čudesnu moć. Čega bi se god taj čovjek dotakao, veli priča, bilo drveta, bilo željeza, bilo kamena ili blata, sve bi se pretvorilo u zlato.

Svaki će se od nas, kad to čuje, sladko nasmijati i reći: To je bajka! Takova čovjeka nema na zemlji, niti će ga biti. — Pa ipak svaki od nas na dnu srca po malo priželjkuje: Bože moj, kad bih ja imao takovu moć, kako bi to bilo krasno! Nestane ti, recimo para, a ti se samo prihvatiš čega bilo, i ono se prometne u suho zlato. Ali ove moći Bog nikome nije dao.

Pa ipak — — —

Oko god. 660. umro je u selu Ouvac-u kraj Liona

sveti Baldomer. Bio je najobičniji seoski kovač. Ali taj je mudri kovač znao za jednu čarobnu riječ, kojom je sve, čega se je god dotakao — i čekić i kliješta i nakovanj i sav drugi alat — pretvorio u čisto zlato pred licem Gospodinovim.

Evo te čarobne riječi. Kad je ujutro prihvatio za čekić, doviknuo bi svojim pomoćnicima: »Djeco, u ime Božje!« I onda udri kuj cijeli dan. Za vrijeme posla češće bi pogledao na nebo, pobožno izgovorio istu riječ i odmah dalje nastavio svoj posao.

Šta je značila ova riječ u ustima kovača Baldomera? Ovako je on rezonirao:

— U svakom narodu mora biti netko kralj, ili predsjednik republike. Ali ne možemo biti svi kraljevi i predsjednici. U jednom narodu mora biti svećenika i učitelja, trgovaca i seljaka itd. A netko mora biti i kovač.

— A tko je to tako uredio? Tko drugi nego Gospodin Bog, koji je stvorio čovjeka i ljudsko društvo. On postavlja svakog čovjeka dobre volje na njegovo pravo mjesto.

— Mene je Providnost Božja tako vodila kroz život, da sam danas kovač. Dakle volja je njegova, da čekićem zarađujem svakdašnji kruh sebi i svojoj obitelji. On hoće, da ja kao kovač poslužim svome narodu. Pa dobro, ako je to njegova volja, onda u ime Božje — jer On tako hoće! — ja ću marljivo, strpljivo i pošteno kovati.

S ovim je mislima počeo, nastavio i završio svoje kovanje. Tako iz dana u dan, kroz cijeli život do svoje smrti. I postao svetac.

A sada vas pozivam da malo promislite:

1. Je li rezoniranje ovoga kovača bilo izpravno? Da se možda u njem ne krije kakva pogrješka? Ja od svoga djetinjstva tražim tu pogrješku i ne mogu je naći.

2. Je li istinita tvrdnja, da se je u rukama ovoga kovača sav njegov alat pretvorio u jedino čvrstu, zlatnu valutu, koju »ni rđa ni moljac ne kvari i — tatovi ne podkapaju niti krađu«,[1] kako veli Gospodin?

PS. Ovaj je članak imao i svoj logični završetak, ali sam ga iz straha, da ne budem dosadan, prekrižio. Naime ne znam, s kim imam posla. Možda ove redke čita kakav učitelj ili profesor ili krojač ili advokat ili kakva brižna mamica itd. Pa što bi jednom rekao, ne bi pristajalo drugom. S toga molim dragoga čitatelja, da sam završi ovo razmatranje nadovezujući svoje misli na rezoniranje kovača Baldomera.

45. DVIJE KUGLE STANIJOLA

Bilo je to u ravnoj i pitomoj Bačkoj. U kući jednog mladog, odličnog advokata sjedilo malo društvo pri čašici vina. U društvu je bio i jedan gospodin iz Bosne. Znao sam, da je to dobra katolička i hrvatska kuća. Idu svake nedjelje u crkvu, poste, mole se Bogu. Ali me je ipak jedna stvar začudila i iznenadila.

Među ostalim je đakonijama na stolu bilo i nekakvih kolačića, zamotanih u stanijol. Gost iz Bosne dohvati jedan kolačić i odmota ga. Brižno izravna zgužvani stanijol i, šaleći se, stavi ga kavalirski pred mladu domaćicu:

— Ovo vama, milostiva, za uspomenu na moj boravak u vašoj slavnoj Bačkoj.

— Najljepša hvala! prihvati gospođa šalu; ali ja sam ipak zaslužila malo ljepšu uspomenu.

Međutim se javi mali nećak gospođin, koji se je muhao oko stola: »Teta, sada možeš početi treću kuglu«. Zatim odleti u drugu sobu i donese dvije velike grude stanijola. U prvi kraj nijesmo znali, o čemu se radi; ali domaćin se nasmija: »To moja žena, onako, za misije . . .«

A, tako dakle! Misli se u toj kući i na misije. Pazi se pri tom i na sitnice, kao što su komadići neupotrebljivog stanijola. Točno prema onoj Gospodinovoj: »Pokupite komade, što pretekoše, da ne propadnu«.[1]

Te dvije kugle ne vrijede baš mnogo — par dinara. Ali kad se ti dinari stave na misijsku vagu, odmah dobiju nadprirodnu težinu. Težak je misijski dinar! Evo dokaza.

Seoce Vinh-Quang u Indokini broji oko 200 duša. Svi do jednog pogani. Nikad nije misijonareva noga stupila među njih. A ipak jednoga dana osvanu mala deputacija iz toga sela kod misijonara na dalekoj postaji Blang-Balang. Zamole ga, da dođe k njima. Misijonar pošalje katehistu, da vidi, šta je.

Katehista ode s njima i javi poslije misijonaru, da je selo dobro poučeno u sv. vjeri. Samo ih treba još malo utvrditi. Žetva je bila zrela.

Misijonaru je sve to bilo zagonetno. Kako mogu biti poučeni, kad svećenik uopće nije bio kod njih? Ali se je ubrzo sve razjasnilo.

Jedan seljak iz toga sela, koji je znao čitati, nabasao negdje »slučajno« na katolički katekizam. Do-

nio ga u selo. Čitao sâm i čitao drugima. Ljudima se veoma svidjela božanska nauka. Kad su se tako međusobno sami poučili, dozvaše misijonara i svi se pokrstiše. To selo postade božanski kvas za cijelu okolinu. Poslije u njem osnovaše misijonari i župu.

Dakle jedan mali katekizam spasio je na stotine duša. — Šta vrijedi taj katekizam? Par dinara. A odakle misijonaru tih par dinara? Tamo daleko, u jednoj bačkoj palanci, skupljala plemenita, dobra duša stanijol i nakupila dvije velike grude. To se je

prodalo za nekoliko dinara. Za te dinare nabavio misijonar katekizam i ubacio ga među poganske mase...

Za misijski dinar može se »kupiti« duša. A duša je teška kao krv Sina Božjega, pošto je odkupljena »skupocjenom Krvlju Krista kao nedužnog i neokaljanog Jaganjca«.[2] Dakle težak je, vrlo težak misijski dinar.

Ima jedna krasna ruska priča, koja nam odkriva pravu težinu stvari. Teški petrogradski bogataš, dobrotvor ruskoga naroda, došao na sud Božji. Anđeli iznesoše vagu. Na jednu stranu istovari đavao grijehe, i ona pade duboko dolje, a druga skoči u vis. Sada počeše anđeli stavljati na drugu stranu njegova dobra djela. Najprije donesoše ogromnu palaču — javnu biblioteku — koju je dobrotvor poklonio svome narodu. Bogataš se smjehuljio: Težina je to, brate! Prevagnut će! — Staviše palaču na vagu, i gle čuda! Dobra strana spusti se tek neznatno, za koji milimetar.

Zatim donesoše drugu, još veću zgradurinu, univerzu. Ali na Božjoj vagi bila je i ta zgradurina veoma lagana. Vaga se opet spusti samo za par milimetara. Onda donesoše jedan cijeli javni park, što ga je bogataš poklonio svome rodnom gradu. Vaga ostade skoro u istom položaju.

Anđeli su dalje donosili palaču za palačom, institut za institutom, ali vaga se je slabo mijenjala. Dobra je strana bila još uvijek visoko gore. Bogataš se prestade smjehuljiti, probi ga smrtni znoj.

— Ima li još štogod dobra? upita Gospodin.

— Nema više ništa, odgovoriše anđeli...

— Ima, ima! prisjeti se jedan i donese povelik kruh, što ga je nekom zgodom dao bogataš siromahu »u ime Hrista«.

Jadni čovjek na smrt problijedi: Šta će tu kruh vagnuti, kad nijesu odvagnule tolike palače! Propao sam!

Staviše kruh na vagu, i — gle opet čuda! — situacija se za jedan tren promijeni u korist bogataša.

Grijesi se digoše u vis, a dobra strana duboko pre-vagnu. — — —

Ovo je samo priča, kojom je htio narod da po-kaže, kako je težak komad kruha darovan siroma-sima u ime Isusovo. Ta priča podpuno odgovara ri-ječima Božjim: »Zaista vam kažem, što ste god učinili jednomu od ove moje najmanje braće, meni ste uči-nili«.[3]

Doći će jednom čas, kad će se i onaj lagani sta-nijol staviti na vagu Božju. Istom onda će se vidjeti njegova prava težina. Bit će tada teži od svakoga kruha, jer kruh je darovan za trbuh siromaha, a ovaj stanijol za besmrtne duše poganâ, najbjednije braće Isusove, koji ne znaju za Boga i »ne razlikuju, šta je desno, šta li lijevo«.[4]

46. KALEŽ PUN KRVI ISUSOVE

Jednoga ljetnog dana drndala je mala Šipadova željeznica silazeći s Oštrelja prema Sanskom Mostu. Putnika bilo malo. U vagonu trećeg razreda, u jed-nom uglu, sjedila mlada žena. Na krilu joj dva krasna dječaka, blizanca. Žena je bila iz dobre katoličke obitelji, vrlo pomno odgojena. Ovo su joj bila prva djeca.

Vagon je inače bio prazan, samo u suprotnom uglu sjedilo malo društvo, u kojem je bila i jedna musli-manka veoma slobodna ponašanja. Na prvi se po-gled vidjelo: šareno društvo! Najprije su među sobom nešto šaputali i raskalašeno se smijali. Zatim posta-doše slobodniji, pa su glasno pripovijedali ili činili

aluzije o grijehu, za koji reče Bog: »Neka se i ne spominje među vama«.[1]

Mladoj, poštenoj majci bi toga previše. S nego-dovanjem upozori raskalašeno društvo, kako ona ne dozvoljava, da se pred njom vode takovi razgovori. Društvo zašuti; ali raskalašena žena nije se dala smesti, nego bez stida dobaci: »Šuti, šuti! Što se pra-viš sveticom. Kao da i ti ne voliš onako malo . . . A odakle ta djeca? Nijesu ti valjda s neba pala u krilo. Ha-ha-ha!«

Ne zanima nas, kako se je svršila ova putnička epizoda, nego ovdje ćemo samo nešto konstatirati: Ova bestidna žena stavlja u isti red svoju raskala-šenost i kršćanski brak.

A nije ona osamljena. Koliko modernih književ-nika to isto čini u svojim romanima, novelama, dra-mama i operama. Opisuju oni blud blještavim, umjet-ničkim stilom i stavljaju ga na istu visinu — ako ne i više! — s kršćanskim brakom. Koliko učenjaka danas razpravlja o braku kao o nekom procesu iz živo-tinjskog carstva, zoologije. U njihovim se knjigama govori samo o mužjaku i ženki. I to sve »sa strogo znanstvenog stanovišta«!

Šta ćemo na ovo reći? Evo šta: Ako čovjek nema besmrtne duše, kako to na sva usta uče današnji ma-terijalisti, onda brak zaista nije ništa drugo do li spoj mužjaka sa ženkom. A između mužjaka i ženke nema govora o braku, ali nema ni bludnosti, nego se to dvoje poklapa. Dakle ako gledamo tjelesnim, mate-rijalističkim očima, onda nema nikakve razlike iz-među bluda i bračnoga života.

Ali ako na brak pogledamo očima Božjim, odmah

se mijenja situacija. Evo šta reče u jednoj propovijedi glasoviti münchenski kardinal Faulhaber: »Kršćanski je brak kalež, pun Krvi Isusove do vrha«.

Kad čovjek pročita gornje riječi, osjeća to kao neku pogrdu i sablazan. Rado bi pozvao toga kardinala na odgovornost: »Čovječe, kako se usuđuješ, da jednu ustanovu, tako tjelesnu i zemaljsku, kao što je brak, miješaš sa presv. Krvlju našega Spasitelja?« Ali kardinal se ne da smesti, nego nastavlja i veli, da je brak: vrelo svrhunaravnog života — cvijet iz Božjega vrta — katedrala božanske arhitektonike i t. d.

Odakle mu ove čudnovate riječi? Tko ga nauči, da ovako visoko uzdiže brak? Naučila ga je sveta Crkva, koja u ime Božje veli, da je kršćanski brak jedan od sedam svetih sakramenta; ili — kako isti kardinal pjesnički reče: posvećeno zvono u sedmerostrukom akordu sv. sakramenata.

A evo, šta to znači: Na križu je probodeno Srce Sina Božjega. Odatle poteče sedam božanskih rijeka milosti, koje bez prestanka natapaju duše ljudske. To su sv. sakramenti. Sv. Crkva ovako pjeva na svetkovinu presv. Srca:

Odonud milost poteče
Ko potok sedmerostruki,
Da na njem blatnu haljinu
U Krvi Janjca peremo.

Jedan od tih sedam potoka jest kršćanski brak. Dakle kadgod se sklopi sakramenat ženidbe, onda u isti čas poteče iz Srca Isusova rijeka presvete Krvi njegove i počne natapati taj bračni život: i muža i

ženu i djecu. I natapa ih bez prestanka, da uzmognu odgovoriti svojim teškim i svetim obiteljskim dužnostima. Tako nas uči Bog i njegova sv. Crkva. Dakle kardinal ima podpuno pravo, kad veli, da je brak: kalež, pun Krvi Isusove do vrha.

Katolički mladiću i djevojko, mužu i ženo! Zamisli se malo i odluči, s kim ćeš: s onom raskalašenom ženom, za kojom stoje bezbožni moderni pisci i tobožnji učenjaci — ili s kardinalom, za kojim stoji Bog i njegova sv. Crkva. Na koncu upamti, šta veli isti kardinal: »Ulaz je u brak pomazan Krvlju Kristovom; s toga ne smiješ nečistim nogama prekoračiti toga praga.«

47. OPASNA DJAVLIJA KOŽA

Đavo je ružan i sva su njegova djela gadna. Zna on to predobro. A zna također, da bi svi ljudi od njega bježali, kad bi se pokazao u svojoj pravoj slici. Zato je za sebe i za svoje pomoćnike uredio bogatu garderobu sa svim mogućim vrstama krzna. Ima tu kožâ, koje sve blistaju od nebeske svjetlosti, pa kad se njima ogrneš, izgledaš poput anđela s neba.

Dakle kad đavlu i njegovim pomoćnicima zatreba, da sakriju svoju rugobu i svoje prave ciljeve, onda se zaogrnu tim kožama. Naravski, ne navlače oni uvijek iste kože, nego prema prilikama i modi.

U naše je vrijeme moderno jedno divno krzno, sve načičkano križevima i riječima Božjim. Evo toga krzna:

Na vratima se mnoge katoličke kuće često puta

odigra ovaj prizor: Pokuca čovjek blaga izgleda, s torbom na ramenu. U torbi knjige.

— Šta želite?

— Evo imam veoma dobrih i jeftinih knjiga, odgovara od smjerno.

— A šta piše u tim knjigama?

— Samo nabožne stvari. Riječi Isusa i proroka Božjih. Pogledajte!

Uzmeš knjigu i malo zaviriš. Zaista! Evo u knjizi slika Isusa raspetoga, tako ganutljiva, da bi je odmah ondje na vratima poljubio. Listaš dalje. Nabasaš na drugu, prekrasnu sliku: sudnji dan! Ruše se nebesa, a Sin Božji silazi na oblacima. Sve ti se koža ježi od svetoga straha. — Čitaš malo po knjizi. Pa to je divno! Sve same riječi sv. Pisma. A jeftino, skoro badava.

Naš kršćanin plati i veselo unese knjigu u kuću. Ni ne sluti jadan, da je upustio u svoju obitelj, među svoju djecu, strašnog vuka derača, koji je samo navukao na se pobožno krzno sv. Pisma.

U ovo se krzno oblače danas adventisti ili subotari. Tko su oni?

Naš je božanski Spasitelj upravo potresnim riječima opisao propast svijeta i svoj drugi dolazak, kad će doći suditi žive i mrtve. Na izričito pitanje apostolâ, kad će to biti, odgovorio je: »O danu onom i času nitko ne zna, ni anđeli nebeski, nego samo Otac«.[1] Ali ipak se je našlo lažnih proroka, koji rekoše, da to znaju. To su vam ti adventisti. Oni uče, da će vrlo brzo biti konac svijeta i dolazak Isusov. Odatle im i ime (advent = dolazak). Odredili su točno i datum sudnjeg dana: 23. ožujka 1843.

Tada je među njihovim pristašama nastao pravi kaos. Roditelji su zanemarili svoje najsvetije dužnosti prema djeci. Nijesu ih htjeli slati ni u školu, ni na zanate. Šta će im to, kad će svakako sve brzo propasti! Svoju teško stečenu muku, kuće i posjede, prodavali su bud po što, i trošili. Šta će im kuće, kad će se i onako sve brzo srušiti!

Kad je prošao onaj kritični dan, čovjek bi mislio: eh, kad nije propao svijet, sad će propasti adventisti! Ali da! Što đavao uhvati u svoje pandže, ne pušta šale. Oni su odredili drugi datum sudnjega dana i čekaju ga. Bogati Englezi i Amerikanci daju im silne pare. Tako oni štampaju svoje knjige u svim mogućim jezicima i šire ih po svijetu.

Osim gornje zablude o sudnjem danu uvukle su se još mnoge kobne laži u njihovo učenje. Tako na pr.: Nema pakla — Isus nije Bog — ne smije se svetkovati nedjelja, nego subota (subotari!) itd. A sve je to, kako vidjesmo, upravo zatrpano svetim slikama i riječima Isusovim. Zato imaju uspjeha i kod mnogog našeg, inače dobrog katolika.

S toga smo uvijek dužni, kad kupujemo koju nabožnu knjigu, pogledati, da li je ta knjiga odobrena od kojeg našeg biskupa. To odobrenje mora biti štampano na prvoj ili zadnjoj stranici knjige. — Davno nas je opomenuo naš božanski Spasitelj: »Čuvajte se lažnih proroka, koji dolaze k vama u ovčijem odijelu, a unutra su vuci grabežljivi«.[2]

A sada na koncu samo još jedno pitanje: Zašto Bog krije od nas vrijeme naše smrti i sudnjeg dana?

Mjesto odgovora evo jedne crtice iz života glasovitog njemačkog vojskovođe Moltke-a starijeg.

On je bio dulje vremena gost kod jedne kneževske obitelji. Prvi dan svoga boravka, odmah iza večere, uredi on brižno svoje kovčege, kao da će onu noć putovati. Ukućani se začude:

— Zar ćete noćas odputovati?

— Ne ću, ne ću, odgovori Moltke.

— Pa zašto onda pakujete?

— Eh moja djeco, raztumači vojskovođa. Ja sam u službi carevoj i hoću da mu vjerno služim. Svaki čas može stići od njega brzojav: Moltke, idite odmah tamo i tamo! Ako su kovčezi spremni, lako mi je onda izvršiti carev nalog.

Isus hoće da svaki od nas bude takav jedan Moltke. S toga nam dovikuje: »Bdijte, jer ne znate dana ni časa«.[3] Što se brineš, kad će biti taj dan i čas. To ne spada na tebe. Ti pripazi malo, je li tvoj kovčeg u redu, je li ti duša čista, a ostalo prepusti Meni.

Dakle da nas natjera, te uvijek budemo spremni, sakrio nam je u svojoj dobroti dan smrti i suda.

48. NJEGOV ŠTAP

Bio vam je on stari austrijski činovnik u Bosni. Sad je u mirovini. Lani ga je malo dohvatila kap i nekoliko je dana lebdio između života i smrti. Ali malo pomalo on se pridiže. O podpunom zdravlju, naravski, nema ni govora. Ipak se starčić, makar i skrhana tijela, slobodno kreće po kući, iz koje već godinu dana ne izlazi.

Neki dan ga posjetismo ja i jedan mlađi svećenik. Starčić nas dočeka razkriljenih ruku, kao da mu je

car došao u kuću. Veseo, nasmijan, upravo obijestan. Zabavlja nas veoma zgodnim latinskim citatima i nudi rakijom. Pita za svog »starog čobanina«, kako on u šali zove mjesnog župnika.

Odmah me na početku začudi njegovo razpoloženje. Čovjek u godinama, skrhana tijela, bez izgleda na podpuno zdravlje. Drugi u takovim prilikama da-

nas traže lizola ili octene kiseline, a eto on upravo kipi od veselja.

Bilo je govora o svemu i svačemu, na koncu i o štapovima. On izlazi iz kuće samo do obližnje brijačnice.

— Pa uzmete li štap? upitam ga.

— Ne treba mi. Mogu i bez njega. Ali bez jednog štapa ipak ne mogu.

Starac ode do kreveta, skide nešto sa zida i donese k stolu. Pokaza nam: priprost drveni križ.

— Evo mu štapa. Kad hoću da posrnem, na njega se oduprem. Nema tvrđeg štapa na zemlji.

Držeći tako križ u ruci i gledajući u njega nastavi starac više kao sam za sebe:

— Često puta moram ovako slab satima ležati u krevetu. Onda se počnem s Njim razgovarati.

— Pa o čem razgovarate? upitam znatiželjan.

— Vi znate onu krasnu pjesmu Velikog Petka »Puče moj, što učinih tebi?« I ja slušam, kako mene Isus kori: »Karlo, Karlo, što učinih tebi? Ja tebi otvorih vrata raja, a ti?...«

I starčić, kao da mu je u ruci koplje, zamahnu prama prsima Isusovim: »A Karlo otvori svojim strašnim grijesima tvoje presv. Srce!«

Na starčevu se licu odražavala iskrena žalost nad vlastitim grijesima, a u isto vrijeme nije mogao zatomiti velike radosti, što je to Srce ipak otvoreno.

Pogledah na mladoga svećenika. Ovaj je očito uživao u riječima starčevim i sav sjao od radosti, što se jedna duša toliko veseli nad otvorenim Srcem Isusovim. — Sjetih se sv. Bonaventure, koji je prekrasnim riječima opisao to veselje: »Blaženo koplje,

kojemu je bilo dozvoljeno, da otvori sveti bok Isusov i njegovo presladko Srce! O da sam ja bio na mjestu toga koplja! Ne bih se nikad dao odatle izvući, nego bih rekao: Ovo će biti stan moj do vijeka.«

Govor pređe na drugi predmet. Razgovarali smo o politici, prijateljima itd. Međutim donesoše crnu kavu. Servirano je za troje. Dakle i domaćin će piti. Zato ga upitam, šta veli doktor; dozvoljava li crnu kavu. Mjesto odgovora poče starčić nježno kuckati po križu, što je ležao na stolu:

— Ovo je moj doktor i moja politika i moj prijatelj i sve moje!

Sad mi je bilo podpuno razumljivo veselje ovog skrhanog starca. On je našao onog pravog Prijatelja, koji ne može nikad zatajiti. I svetom je Pavlu bio križ jedini štap mukotrpnog života. Zato on ovako kliče: »A ja, Bože sačuvaj, da se čim drugim hvalim osim križem našega Gospodina Isusa Krista«[1]; a sv. Crkva na ove riječi odmah nadovezuje: »U kojem je — tj. u križu — naš spas i život i uskrsnuće!« (Rim. Misal).

49. DOMAĆI NEPRIJATELJI

Svima nam je dobro poznata divna priča Isusova o milosrdnom Samaritancu. Razbojnici opljačkali nekog putnika. Izranili ga i ostavili polumrtva u jarku kraj ceste.

Dok se je on borio sa smrću, naiđe tuda jedan Samaritanac. Kad je ugledao izranjena čovjeka, sažali mu se. Brzo siđe s konja. Otvori svoju putnu apoteku i — ne gubeći časa — izapra mu rane jakim

vinom, pomaza ih blagim uljem i pritegnu čistim zavojima. Čovjek je bio spasen.

Prije Samaritanca naišao je tuda jedan židovski svećenik. Pogledao nesretnog čovjeka i pošao dalje. Isto tako i neki levit. — Mi to možemo nekako razumjeti. Šta se njih tiče taj nepoznati čovjek u jarku, Bog zna, tko je i šta je! Moraju se oni žuriti kući!

Ali ima nešto, što se ne može nikako razumjeti. Naime često sam puta gledao, kako onuda prolazi rodbina onog ranjenika: majka — kći — brat — sestra. Oni se, naravski, zaustavljaju i gorko nariču nad polumrtvim sinom — bratom... I dok su oni tako naricali, vidio sam, kako tiho nailazi blagi Samaritanac. Spremno silazi s konja i odmah pristupa nesretniku s uljem i vinom i bijelim zavojima.

Sada dolazi ono, što čovjeku ne ide u glavu. Sva rodbina složno skočila i svim silama brani Samaritancu, da pristupi k ranjeniku: »Hvala vam lijepa! — Ne treba! — Sad je vrlo nezgodan momenat. — Zvat ćemo vas poslije, kad on malo dođe do sebe«. Takovim i sličnim riječima gone oni milosrdnog Samaritanca. Ali se ovaj ne da otjerati. Ustrpljivo dokazuje zblanutoj rodbini, da se mora odmah pomagati, jer će poslije sve biti kasno.

I često sam puta gledao, kako se milosrdni Samaritanac uzalud trudi. Rodbina uporno ostaje pri svom: Nije potreba! Na koncu on sa suzom u oku odlazi.

Možda će sada netko upitati: »A kad si ti to sve vidio?« Prije nego odgovorim, reci mi po duši: Šta veliš za ovu rodbinu? Već čujem, kako s prezirom odgovaraš: »No, hvala lijepa na takovoj rodbini! Pa

to uopće nije rodbina. To su neprijatelji, krvnici, a ne rođaci!«

Tako je! Ali dobro pazi, možda si baš ti taj krvnik...

Poznata je stvar, da je naš Spasitelj u tom Samaritancu naslikao sama sebe. On je naš Samaritanac u Betlehemu i na Kalvariji, u ispovjedaonici i na oltaru. Ali sigurno nikad nije tako sličan milosrdnom Samaritancu, nego kad sa posudom sv. ulja u jednoj ruci i s Kaležom božanskog vina u drugoj pristupa bolesnom kršćaninu, da ga u najtežem času njegova života ojači sakramentima sv. pomazanja i pričesti.

Pa šta se događa? Često puta najbliža rodbina bolesnikova goni Ga iz kuće: »Hvala lijepa! — Nije još potrebno! — Dok se malo pridigne, doći će sam« itd. Doslovno se ispunja riječ Isusova: »Neprijatelji su čovjeku domaći njegovi«.[1] Takove žalosne prizore

gledamo počesto mi svećenici, osobito po našim gradovima.

Čovječe kršćanine! Ne budi neprijatelj i krvnik osobi, koja ti je najdraža. Kad božanski Samaritanac posjeti tvoga dragog bolesnika, ne zatvaraj pred njim vrata, nego Ga dočekaj razkriljenih ruku: »Blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje!«[2] — »I molitva vjere spasit će bolesnika, i podignut će ga Gospodin, i ako je u grijesima, oprostit će mu se«[3], veli Duh sveti.

50. ZAČUDJENI ANDJEO

U Stambulu zasijedalo carsko vijeće. Sultan sjedio na zlatnom prijestolju, a oko njega prvi doglavnici. Sjedio tu — odmah do sultana — i stari, mudri vezir. Vijećalo se o veoma važnoj stvari. S toga je vezir duboko pogeo glavu i gladio svoju sijedu bradu razmišljajući, kakav će savjet dati.

Kad su već svi rekli, šta misle, izpravi se i on da rekne svoje mnijenje. Ali mu riječ zape u grlu. U jednom uglu ogromne dvorane ugleda anđela smrti: Uperio oči ravno u vezira i nečem se veoma čudi. Vezir sav protrne od toga pogleda i brzo obori oči k zemlji. Iza nekoliko trenutaka oprezno opet pogleda, ali u dvorani već nije bilo koščatog anđela.

Starac se zaveze u turobne misli i šutio je do kraja sjednice. Kad je vijeće bilo gotovo i dvorjanici se razišli, pristupi vezir k sultanu:

— Jesam li ti, padišahu, cijeli svoj život vjerno služio? upita sultana.

— Jesi veziru, i hvala ti!

— Pa bi li mi sad učinio jednu ljubav?

— Bi, štogod želiš.

— Onda mi daj iz svoje štale najbržeg konja, što ga imaš. Hoćeš li?

Sultan naredi, da mu se izvede najbolji hat.

Starac žurno uzjaha vilovitog konja i nemilo ga podbode. Hat poleti kao krilat... Letili su poput vihora preko brda i dolina, preko rijeka i potoka. Samo naprijed, uvijek naprijed; što dalje od Stambula, od carske vijećnice, od anđela smrti! Uteći — uteći! Bio je vruć ljetni dan. Konj se i konjanik pretvoriše u golu vodu, ali starac ne miruje, nego sve više podbada. Minulo je davno podne, a oni još uvijek pomamno lete.

Napokon se spusti večer. Starac ugleda u daljini jedan visoki miljokaz na rubu ceste. Kraj miljokaza lijepa ravnica, zarasla mekom travom. Eh! ovdje će se sad odmoriti. Svezat će konja za miljokaz, neka pase, a on će se malo pružiti po travi. Sad može, pogibelj je minula. Daleko je ostao Stambul sa vijećnicom i anđelom smrti.

Tako razmišljajući doleti do miljokaza. Najednom se lecnu... Šta je ono?!... Na miljokazu — sjedi — onaj isti — anđeo smrti...

— A odakle ti tude? promuca starac.

— Čekam tebe, odgovori anđeo.

— A zašto si se jutros onako začudio, kad si me ugledao? upita starac umirući.

— Gospodin mi jutros zapovjedi, da se popnem na ovaj stup, toliko i toliko milja od Stambula, i da te ovdje čekam. Ja sam znao, da si ti u glavnom gradu; ali ipak sam malo zavirio u vijećnicu, da se uvjerim.

I kad sam te vidio, čudom sam se začudio: Kako ćeš ti, tako star i nemoćan, još danas doći ovamo do ovoga stupa. Da imaš krila, ne možeš! A evo, ipak si stigao — — —

Ovu priču, punu azijske fantazije, proživljujemo mi svaki dan u najraznijim varijacijama. Evo jedne:

Doselio iz hrvatskog Zagorja u okolicu Banje Luke dobar katolički seljak sa ženom i dvoje sitne djece. Kupio zemlju i napravio pismeni ugovor. — Ne prođe nekoliko dana, a čovjek nastrada na državnoj cesti kod četvrtog kilometra od Banje Luke. Nesretno skočio iz trapiskog teretnog auta i slomio vrat. Zemlja ostala ne prepisana.

Iza nekoliko tjedana razgovaram s njegovim bratom, majstorom Jurom:

— Šta sada, Juro? Ugovor sigurno više ne vrijedi, jer eto čovjek nastrada.

— Daaaa! odgovori Jure. Ugovor vrijedi, jer je u njemu izričito napisano, da nasljednici moraju izvršiti ugovor, ako koja stranka umre prije prepisa.

I sada mi raztumači majstor Jure, kako je to došlo u ugovor. Njegov je brat bio jak i snažan čovjek. A žena, od koje je kupio zemlju, boluje već godinama od sušice. Izgleda kao smrt i neprestano kašlje. Njegov se je brat, videći je onako slabu, pobojao, da bi ona mogla lako umrijeti. A onda bi nasljednici razvalili ugovor, i on ostade bez zemlje. Zato je izričito zahtijevao da se ta eventualnost o smrti napiše u ugovoru.

Međutim je na četvrtom kilometru od Banje Luke čučao anđeo smrti i čekao . . .

Jedna pametna osoba reče: »Smrt čeka čovjeka; ali pametan čovjek čeka nju«. A evo, šta veli Gospodin: »Ovo znajte; kad bi znao domaćin, u koji će noćni sat doći tat, bdio bi i ne bi dopustio, da podkopa kuću njegovu. Zato i vi budite spremni, jer u čas, u koji ne mislite, doći će Sin čovječji«.[1]

KAZALO